

Civilutskottets betänkande

2022/23:CU10

Bostadspolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående arbete eller aviserade reformer. Motionsyrkandena handlar bl.a. om åtgärder för ökat bostadsbyggande, finansiering av bostadsbyggande, bostadsförsörjning, allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, minskad segregation och trångboddhet, bostadsförmedling och förtur till bostad för vissa grupper samt innovativt, miljövänligt och hållbart byggande.

I betänkandet finns 33 reservationer (S, SD, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (SD).

Behandlade förslag

Cirka 120 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Utskottets överväganden	9
Åtgärder på bostadsmarknaden	9
Utredningar som tillsattes under förra valperioden	18
Finansiering av bostadsbyggande	19
Översyn av redovisningsregler	23
Bostadsförsörjning	26
Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag	31
Åtgärder mot segregation och trångboddhet	37
Trygga bostadsområden	42
Gröna bostadsområden	46
Bostadsförmedling och förtur till bostad för vissa grupper	48
Studentbostäder	52
Bostäder för äldre personer	55
Bostadsanpassningslagen	59
Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande m.m.	61
Klimatanpassning av bebyggd miljö	68
Informationsspridning i kristid	70
Reservationer	72
1. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (S)	72
2. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (V)	73
3. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (C)	75
4. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (MP)	77
5. Utredningar som tillsattes under förra valperioden, punkt 2 (S, MP) ..	79
6. Finansiering av bostadsbyggande, punkt 3 (S)	79
7. Finansiering av bostadsbyggande, punkt 3 (V)	80
8. Finansiering av bostadsbyggande, punkt 3 (C)	81
9. Finansiering av bostadsbyggande, punkt 3 (MP)	82
10. Översyn av redovisningsregler, punkt 4 (SD, V, C)	83
11. Bostadsförsörjning, punkt 5 (S)	84
12. Bostadsförsörjning, punkt 5 (V)	85
13. Bostadsförsörjning, punkt 5 (MP)	86
14. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, punkt 6 (V)	86
15. Åtgärder mot segregation och trångboddhet, punkt 7 (S)	88
16. Åtgärder mot segregation och trångboddhet, punkt 7 (C)	89
17. Åtgärder mot segregation och trångboddhet, punkt 7 (MP)	90
18. Trygga bostadsområden, punkt 8 (SD)	90
19. Trygga bostadsområden, punkt 8 (C)	92
20. Gröna bostadsområden, punkt 9 (C)	93
21. Bostadsförmedling och förtur till bostad för vissa grupper, punkt 10 (V)	94
22. Bostadsförmedling och förtur till bostad för vissa grupper, punkt 10 (C)	95
23. Studentbostäder, punkt 11 (SD)	96
24. Bostäder för äldre personer, punkt 12 (C)	96
25. Bostäder för äldre personer, punkt 12 (MP)	97
26. Bostadsanpassningslagen, punkt 13 (C)	98

27. Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande, punkt 14 (SD)	98
28. Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande, punkt 14 (V).....	99
29. Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande, punkt 14 (C).....	100
30. Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande, punkt 14 (MP).....	101
31. Takytor som strategisk resurs, punkt 15 (C, MP)	103
32. Klimatanpassning av bebyggd miljö, punkt 16 (MP)	103
33. Informationsspridning i kristid, punkt 17 (C)	104
Särskilt yttrande	106
Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (SD).....	106
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	107
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	107

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Åtgärder på bostadsmarknaden

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:64 av Martin Westmont (SD) yrkandena 1 och 2,

2022/23:562 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 1,

2022/23:564 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkandena 1 och 2,

2022/23:683 av Yasmine Bladelius (S),

2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 9 och 10,

2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 1, 6, 7, 11 och 13,

2022/23:1009 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 6–8,

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8,

2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 29,

2022/23:1333 av Matilda Ernkrans och Karin Sundin (båda S),

2022/23:1339 av Amalia Rud Pedersen och Adrian Magnusson (båda S) yrkande 4,

2022/23:1655 av Anders Ådahl (C),

2022/23:1963 av Joakim Järrebring m.fl. (S),

2022/23:2026 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 2,

2022/23:2028 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 11,

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 3,

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 59 och

2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 1–3.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (V)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (MP)

2. Utredningar som tillsattes under förra valperioden

Riksdagen avslår motion

2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 35.

Reservation 5 (S, MP)

3. Finansiering av bostadsbyggande

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:909 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 24–26,

2022/23:1032 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S),

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 7,

2022/23:1339 av Amalia Rud Pedersen och Adrian Magnusson (båda S) yrkande 3,

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 22,

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 2 och
2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 9, 10 och 13.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (V)

Reservation 8 (C)

Reservation 9 (MP)

4. Översyn av redovisningsregler

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:909 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 23,
2022/23:937 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 13,
2022/23:1009 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 13,
2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 16 och
2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 21.

Reservation 10 (SD, V, C)

5. Bostadsförsörjning

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:401 av Serkan Köse (S),
2022/23:482 av Lawen Redar (S),
2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 3,
2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 2–4 och
2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 4–8.

Reservation 11 (S)

Reservation 12 (V)

Reservation 13 (MP)

6. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Riksdagen avslår motion

2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkandena 15, 16
och 18–22.

Reservation 14 (V)

7. Åtgärder mot segregation och trångboddhet

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,
2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 28, 29 och 32,
2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 19 och 20 samt
2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 30 och 31.

Reservation 15 (S)

Reservation 16 (C)

Reservation 17 (MP)

8. Trygga bostadsområden

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:863 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkandena 9 och 10,
2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 24 och
2022/23:1009 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 1–5.

Reservation 18 (SD)

Reservation 19 (C)

9. Gröna bostadsområden

Riksdagen avslår motionen

2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkandena 21–23.

Reservation 20 (C)

10. Bostadsförmedling och förtur till bostad för vissa grupper

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:883 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 13,

2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 22,

2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkandena 26–28,

2022/23:1311 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S)
yrkande 3 och

2022/23:1673 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 58.

Reservation 21 (V)

Reservation 22 (C)

11. Studentbostäder

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1009 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 11 och 12
samt

2022/23:1339 av Amalia Rud Pedersen och Adrian Magnusson (båda S)
yrkande 1.

Reservation 23 (SD)

12. Bostäder för äldre personer

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 18 och 19 samt

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 4.

Reservation 24 (C)

Reservation 25 (MP)

13. Bostadsanpassningslagen

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 21 och

2022/23:1701 av Lina Nordquist (L).

Reservation 26 (C)

14. Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:469 av Mattias Jonsson (S),
2022/23:909 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 37,
2022/23:972 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 11 och 14,
2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 9,
2022/23:1454 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1–3, 6 och 7,
2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 60,
2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 169 och 170 samt
2022/23:2267 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 27 (SD)

Reservation 28 (V)

Reservation 29 (C)

Reservation 30 (MP)

15. Takytor som strategisk resurs

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:909 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 36 och
2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 168.

Reservation 31 (C, MP)

16. Klimatanpassning av bebyggd miljö

Riksdagen avslår motion

2022/23:760 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3.

Reservation 32 (MP)

17. Informationsspridning i kristid

Riksdagen avslår motion

2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 33.

Reservation 33 (C)

Stockholm den 30 mars 2023

På civilutskottets vägnar

Malcolm Momodou Jallow

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Malcolm Momodou Jallow (V), Mikael Eskilander (SD), Jennie Nilsson (S), David Josefsson (M), Leif Nysmed (S), Angelica Lundberg (SD), Laila Naraghi (S), Lars Beckman (M), Denis Begic (S), Anna-Belle Strömberg (S), Ellen Juntti (M), Larry Söder (KD), Alireza Akhondi (C), Martin Westmont (SD), Katarina Luhr (MP), Jakob Olofsgård (L) och Rashid Farivar (SD).

Redogörelse för ärendet

I ärendet behandlar utskottet ca 120 motionsyrkanden som väckts under allmänna motionstiden 2022/23 i bostadspolitiska frågor. Det handlar bl.a. om åtgärder för ökat bostadsbyggande, finansiering av bostadsbyggande, bostadsförsörjning, allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, minskad segregation, bostadsförmedling och förtur till bostad för vissa grupper samt innovativt, miljövänligt och hållbart byggande.

Utskottet behandlar under skilda rubriker de olika frågor som aktualiseras i motionerna.

Motionsyrkandena finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Åtgärder på bostadsmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder på bostadsmarknaden. Utskottet hänvisar främst till vidtagna åtgärder och aviserade reformer.

Jämför reservation 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP) samt det särskilda yttrandet (SD).

Inledning

I detta avsnitt behandlar utskottet motioner med förslag om tillkännagivanden till regeringen om olika övergripande åtgärder på bostadsmarknaden.

Förslagen handlar bl.a. om att bostadsbyggandet generellt behöver öka. Vidare föreslås bl.a. åtgärder för att utbudet av bostäder ska bli mer blandat. Det föreslås även att regeringen tillsätter en bred bostads- och infrastrukturberedning. Det finns vidare förslag om en social bostadspolitik, om särskilda satsningar på billiga hyresrätter samt om införande av statliga hyresgarantier och ett statligt byggbolag. Det föreslås också bl.a. att åtgärder ska vidtas för att främja en ny egnahemsrörelse och att ett nationellt typgodkänt småhus ska utredas.

Nedan följer en kortfattad redovisning av motionsförslagen, först i partier- nas parti- och kommittémotioner och sedan i övriga motioner.

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att minska skillnaderna i boendekostnader mellan de som hyr och de som äger ett boende (yrkande 1). Motionärerna menar vidare att det behövs en bostadspolitik som innebär att det byggs blandat i hela landet i stället för särlösningar som hotar att ytterligare splittra vårt land (yrkande 2). Därutöver vill motionärerna att goda bostäder för alla ska anses vara en social rättighet (yrkande 3).

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2022/23:1009 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) anför motionärerna att det behövs ett helhetsgrepp kring frågor som rör bostadsbyggande och infrastruktur och begär ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en bostads- och infrastrukturberedning (yrkande 6). Motionärerna föreslår vidare att regeringen bör prioritera åtgärder som möjliggör eget boende i villa (yrkande 7). För att underlätta bostadsbyggande

av småhus begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör låta utreda och införa ett nationellt typgodkänt småhus (yrkande 8).

Vänsterpartiet

I partimotion 2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att låta utreda hur ett statligt byggbolag med uppgift att bygga främst billiga hyresrätter kan utformas. I kommittémotion 2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 29 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med lagförslag som innebär att hyresvärdar, privata såväl som allmännyttiga, inte ska kunna ställa orimligt höga inkomstkrav som exkluderar stora grupper av människor vid uthyrning av bostäder.

Centerpartiet

I kommittémotion 2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en bred bostadssocial utredning (yrkande 1). En sådan utredning ska analysera vilka åtgärder och modeller för en modern social bostadspolitik som är lämpliga att införa i Sverige (yrkande 6). Vidare anser motionärerna att regeringen bör låta utreda behovet av en ny social bostadssektor och, om behov finns, utreda hur en sådan kan utformas (yrkande 7). Därutöver begär motionärerna tillkännagivanden till regeringen om att främja en ny egnahemsrörelse (yrkande 11) och bildandet av byggemenskaper (yrkande 13).

Miljöpartiet

I partimotion 2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 59 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att främja lokaldelning och flexibilitet i syfte att minska behovet av nybyggnation.

I kommittémotion 2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) anförts att kommunerna i dag har möjlighet att ställa hyresgarantier men sällan utnyttjar det. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande till regeringen om att införa statliga hyresgarantier (yrkande 9). Motionärerna anför vidare att det bör införas statliga egnahemslån för nybyggnation av småhus eller renovering av övergivna hus. De begär ett tillkännagivande om att regeringen bör låta utreda formerna för ett statligt lån för renovering av övergivna hus (yrkande 10).

I kommittémotion 2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att det bör införas ett stöd till bo- och byggemenskaper samt till kollektiv- och generationsboenden.

Övriga motioner

I motion 2022/23:64 begär Martin Westmont (SD) ett tillkännagivande om att regeringen bör skapa fler företagsbostäder inom det statliga fastighetsbeståndet (yrkande 1). Motionären föreslår vidare att regeringen bör verka för att fler kommuner tillgodoser behovet av företagsbostäder (yrkande 2).

I motion 2022/23:562 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att göra en översyn av hur behövlig och obebyggd mark kan utnyttjas bättre. Samma motionärer begär i motion 2022/23:564 (SD) ett tillkännagivande om att regeringen bör låta utreda nya former för småhusrörelsen (yrkande 1) och hur en modern egnahemsrörelse kan utformas bl.a. genom att det införs en säljoption (yrkande 2).

I motion 2022/23:683 av Yasmine Bladelius (S) begärs ett tillkännagivande till regeringen om behovet av en social bostadspolitik.

I motion 2022/23:1333 av Matilda Ernkrans och Karin Sundin (båda S) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att göra en översyn av hur Sverige kan få till stånd ett bostadsbyggande för hela landet till gagn för hela befolkningen.

I motion 2022/23:1339 av Amalia Rud Pedersen och Adrian Magnusson (båda S) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att utreda hur ett statligt fastighetsbolag kan inrättas.

I motion 2022/23:1655 av Anders Ådahl (C) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör låta utreda en modell för låga trösklar till bostadsmarknaden och med jämförbara förutsättningar för olika upplåtelseformer.

I motion 2022/23:1963 av Joakim Järrebring m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag på åtgärder för att stödja Sveriges kommuner att klara bostadsförsörjningsansvaret, stimulera ökad bostadsproduktion av framför allt prisvärda hyresrätter och åtgärder för att underlätta för förstagångs köpare att ta sig in på den ägda marknaden.

I motion 2022/23:2026 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande till regeringen om behovet av fler bostäder för växande storstadsregioner. Samma motionärer föreslår i motion 2022/23:2028 (S) yrkande 11 ett tillkännagivande om behovet av fler bostäder för en växande Stockholmsregion.

Boverkets analys av utvecklingen på bygg- och bostadsmarknaden med byggprognos

Två gånger per år analyserar Boverket utvecklingen på bygg- och bostadsmarknaden och tar fram en prognos för bostadsbyggandet. Analysen och prognosen bygger på uppgifter från olika källor, bl.a. Statistiska centralbyrån (SCB), tillsammans med uppgifter ur den egna myndighetens statistik. Den 15 december 2022 publicerade Boverket sin senaste analys av utvecklingen på bygg- och bostadsmarknaden med byggprognos (Boverkets

indikatorer). Boverket ser en risk för en kraftig inbromsning av bostadsbyggandet.

Enligt Boverkets prognos når antalet färdigställda bostäder en topp under 2022 och 2023 med över 60 000 färdigställda bostäder, varav över 30 000 hyresrätter och ca 17 000 bostadsrätter i flerbostadshus. Den huvudsakliga inbromsningen för antalet färdigställda bostäder sker enligt prognosen från 2024 och framåt.

Antalet påbörjade bostäder, inräknat nettotillskott genom ombyggnader, minskar enligt Boverkets prognos från ca 71 500 under 2021 till ca 30 000 under 2023. Boverket anger dock att osäkerhetsintervallet är stort.

Enligt Boverkets analys har efterfrågan på nya bostadsrätter och småhus fallit kraftigt efter halvårsskiftet 2022. Antalet bokade nya bostadsrätter minskade med 90 procent under perioden juli–november jämfört med 2021, och antalet sålda styckebyggda småhus minskade med 56 procent under perioden juli–oktober jämfört med 2021.

Boverket har genomfört nya beräkningar av det nationella behovet av bostäder för perioden 2022–2030. Enligt Boverkets beräkning av byggbehovet behövs ca 63 400 nya bostäder årligen t.o.m. 2030 för att svara mot den förväntade framtida befolkningsökningen och samtidigt hantera det latent behov av bostäder som byggts upp de senaste 15 åren då bostadsbyggandet inte motsvarat befolkningsökningen.

Budgetpropositionen 2023

I budgetpropositionen för 2023 för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:CU1, rskr. 2022/23:76) anför regeringen följande när det gäller regeringens inriktning på bostadspolitiken:

Sverige ska ha en långsiktig och hållbar bostadspolitik för alla. Fler ska kunna förverkliga sina boendedrömmar och människor ska kunna flytta dit arbeten finns. Det behöver därför byggas fler bostäder över hela landet, som möter människors behov och efterfrågan. Sveriges befolkning har ökat under lång tid, vilket medför behov av ett långsiktigt hållbart bostadsbyggande och ett bättre utnyttjande av det befintliga beståndet. Fler bostäder behövs för att underlätta för ungdomar att få sin första bostad och för att bidra till flyttkedjor samt lokal och regional utveckling.

För att människors efterfrågan och behov av bostäder ska mötas är det viktigt att det finns ett utbud av olika typer av upplåtelseformer och bostäder som passar i olika skeden av livet. Det ska även vara möjligt att flytta mellan olika boendeformer. Inte minst är det viktigt att det finns möjlighet att ta steget till den ägda bostadsmarknaden. Ett ökat eget ägande innebär att fler känner ett ansvar för sitt boende och sin boendemiljö. Det ska tas fram reformer som möjliggör för fler att äga sitt boende. Reformerna för att öka tillgången till byggbar mark ska tas fram och reglerna för att bygga ska förenklas betydligt. Kommuner ska uppmanas och stimuleras att höja sin planberedskap, särskilt vad gäller småhus.

Det är centralt att byggtakten kan upprätthållas för att successivt bygga ikapp det underliggande underskottet av bostäder. Boverket prognostiserar att bostadsbyggandet nästan kommer att möta byggbehovet 2022.

Samtidigt är det viktigt att ha beredskap för att omvärldsläget kan påverka byggtakten. Reformerna ska genomföras som ger incitament till ökat byggande, inte minst för att tillgängliggöra bostäder för grupper som i dag har svårt att komma in på bostadsmarknaden.

En väl fungerande bostadsmarknad i hela landet är en viktig förutsättning för människors trygghet och livskvalitet, och för en konkurrenskraftig ekonomi. Dessutom behöver barnets rättigheter samt behov för personer med funktionsnedsättning och äldre beaktas vid fysisk planering och stadsutveckling. Förutsättningarna att skapa goda och attraktiva livsmiljöer ser olika ut i olika delar av landet, och en hållbar politik för samhällsplanering, bostäder och byggande måste utformas för att möta utmaningar i såväl storstäder, mindre städer och tätorter som på landsbygd.

Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

Enligt 2 kap. 6 § lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter har kommuner en möjlighet att under vissa omständigheter ställa säkerhet för ett avtal om hyra av bostadslägenhet. Syftet med den kommunala hyresgarantin är att hjälpa personer som har ekonomisk förmåga att klara kostnaderna för ett eget boende men som trots detta har svårt att etablera sig på bostadsmarknaden och få en hyreslägenhet med besittningsrätt. Den bostadssökande kan t.ex. ha en projektanställning i stället för en tillsvidareanställning men ändå ha en löpande inkomst och ekonomi att klara en hyra. Andra exempel där en kommunal hyresgaranti kan vara en hjälp till ett eget boende är om den bostadssökande har en betalningsanmärkning och därför har svårt att få ett eget förstahandskontrakt. Kommuner som väljer att ställa ut den här typen av kommunala hyresgarantier har möjlighet att få ett statligt bidrag på 5 000 kronor per garanti. Det statliga bidraget regleras i förordningen (2007:623) om statligt bidrag för kommunala hyresgarantier och administreras av Boverket.

Under 2021 beviljade Boverket bidrag för 89 garantier till 13 kommuner. Detta medförde utbetalningar på drygt 0,45 miljoner kronor. Det innebar en minskning jämfört med 2020, då det beviljade beloppet uppgick till knappt 0,7 miljoner kronor, vilket motsvarade 146 hyresgarantier till 19 kommuner (prop. 2022/23:1 utg.omr. 18).

Byggemenskaper

Den 1 januari 2020 infördes en möjlighet för byggemenskaper som bygger bostäder för sina medlemmar att söka statligt stöd. Stödet administreras av Boverket enligt förordningen (2019:676) om stöd till byggemenskaper. Startbidraget uppgår till högst 400 000 kronor. För att få ta del av stödet måste byggemenskapan vara organiserad i en ekonomisk förening där minst sex medlemmar deltar med en insats om 10 000 kronor var och kommunen medger att marken får bebyggas med flerbostadshus. Under 2021 inkom sju ansökningar varav fyra beviljades (prop. 2022/23:1 utg.omr. 18).

Boverket har tagit fram rapporten Byggemenskaper som en del av bostadsförsörjningen (2018:32) för att väcka intresse för byggemenskaper och

sprida kunskap om vilka mervärden dessa gemenskaper kan ge ur ett kommunalt perspektiv. Det handlar om vilken roll denna form av bostadsprojekt kan ha i bostadsförsörjningen och stadsutvecklingen och hur man från kommunens sida kan agera för att underlätta för byggemenskaper. Rapporten vänder sig i första hand till kommunala tjänstemän och politiker med ansvar för bostadsförsörjning och stadsutveckling, inklusive fysisk planering och markanvisning. Materialet kan också fungera som en introduktion till konceptet byggemenskaper för andra intresserade.

Hyresvärdars krav på blivande hyresgäster

I regleringsbrevet för 2017 fick Boverket i uppdrag av regeringen att kartlägga de krav och villkor som fastighetsägare ställer på blivande hyresgäster, exempelvis inkomstkrav, inför att ett hyreskontrakt ska tecknas. Uppdraget redovisades i november 2017 i rapporten Hyresvärdars krav på blivande hyresgäster (2017:30). Boverkets kartläggning visar att ungefär vart femte bostadsbolag tillämpar ett inkomstkrav om tre gånger årshyran. Vilken typ av inkomst som godtas varierar, och bl.a. försörjningsstöd, bostadsbidrag, barnbidrag, underhållsstöd och etableringsersättning hör till de inkomster som inte alltid godtas av bostadsbolagen.

Regeringen har därefter initierat ett samarbete mellan Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (Sabo) och Fastighetsägarna Sverige. De båda aktörerna har arbetat fram en vägledning till fastighetsägare om lämpliga tillträdeskrav vid uthyrning av bostäder. Syftet med arbetet är att skapa ett konkret verktyg för hyresvärdarna som kan öppna upp hyresmarknaden för fler. Vägledningen innehåller en beskrivning av hur hyresvärdar kan förhålla sig till olika krav för att få hyra en bostad samt synsätt på inkomstnivå och inkomstslag. I fråga om försörjningsstöd framgår exempelvis att det är hyresgästens betalningsförmåga som är det viktiga, inte varifrån pengarna kommer, och att försörjningsstödet som regel betalas ut till dess att det ersätts av en annan inkomstkälla.

Enligt Boverkets rapport Risk för diskriminering och hinder för etablering på bostadsmarknaden (2021:9) känner få bostadsbolag till vägledningen och endast 8 av 33 hyresvärdar som lättat på sina tillträdeskrav de senaste åren har gjort det med anledning av vägledningen.

Omvandling av lokaler till bostäder

Regeringen gav Boverket i uppdrag att se över om det finns hinder, och i så fall vilka, mot att omvandla lokaler till bostäder som erbjuder goda boendemiljöer (Fi2020/04391). Uppdraget redovisades den 26 februari 2021 i rapporten Förutsättningar för omvandling av lokaler till bostäder (2021:3).

Boverket ser inga generella hinder i plan-, lov- och byggprocesserna för den här typen av omvandling och anför att de hinder som uppstår vid omvandling av lokaler till bostäder oftast kan kopplas till samhällets krav på

goda bostäder och goda boendemiljöer. Vidare anføres att vid mindre omvandlingsprojekt kan de kostnader och den tidsåtgång som en eventuell planprocess innebär medföra att det aktuella projektet inte bedöms som lönsamt. Boverket konstaterar också att det i skattelagstiftningen finns regler som kan fördröja omvandling till bostäder. Det är fråga om momsregler och minskade möjligheter att göra direktavdrag för byggkostnader, som är mer begränsade vid omvandling till bostäder än vid fortsatt användning som lokal.

Pågående arbete

Uppdrag till länsstyrelserna att kartlägga insatser för ökat bostadsbyggande

I regleringsbrevet för 2023 gav regeringen länsstyrelserna i uppdrag att inom ramen för sina uppgifter i fråga om samhällsplanering och boende, redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i samverkan med kommunerna för att främja ett ökat bostadsbyggande där det finns underskott på bostäder. I ett pressmeddelande anförde infrastruktur- och bostadsministern att en sådan kartläggning kan bli en bra grund för att överväga vilka åtgärder som kan behövas på nationell nivå.

Utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning

Utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning lämnade sitt betänkande Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14) i mars 2022. Utredningen har haft i uppdrag att analysera och överväga åtgärder som dels tydliggör uppgiftsfördelningen inom bostadspolitiken, dels bidrar till att ett antal bostadspolitiska verktyg är effektiva och ändamålsenliga. Det övergripande syftet med utredningen är att skapa förutsättningar för en socialt hållbar bostadsförsörjning.

Utredningen lägger i korthet fram följande slutsatser och förslag för en tydligare styrning och effektivare verktyg för en socialt hållbar bostadsförsörjning:

- En ny lag med ett gemensamt mål. Utmaningarna på bostadsmarknaden behöver lösas av staten och kommunerna i samverkan. Genom en ny, samlad bostadsförsörjningslag betonas det gemensamma ansvaret och förutsättningar för ett åtgärdsinriktat och målfokuserat arbete skapas.
- Staten bör, i likhet med vad som redan gäller för kommunerna, ta fram en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen.
- Nya former för samverkan mellan regeringen och kommunerna i form av ett nytt råd för bostadsförsörjning.
- Satens mark ska, när så är lämpligt, snabbare och enklare ställas till förfogande för en kommun som behöver den för bostadsförsörjningsändamål.
- En tydligare koppling mellan kommunala riktlinjer för markanvisningar och handlingsplanen för bostadsförsörjning. För att stärka de kommunala

verktygen föreslås att Boverket ges i uppdrag att ge metodstöd till kommunerna om hur olika verktyg kan användas för att uppnå social hållbarhet. Det handlar om hyresgarantier, sociala kontrakt och det kommunala markinnehavet.

- Reglering av hyresvärdars tillträdeskrav för att kraven ska ha ett berättigat syfte samt vara lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet.
- Alla kommuner ska tillhandahålla hyresgarantier till barnfamiljer som har behov av det för att få en permanent bostad.
- Stöd till idéburna bostadsaktörer för att främja byggande av bostäder på landsbygden.

Sammanfattningsvis anför utredningen att förslagen utgör en ram för en systematisk och transparent politik för bostadsförsörjning. Effekterna, om förslagen genomförs, är att fler kan få en god bostad och att trycket på kommunernas socialtjänst kan minska. Men utredningen framhåller samtidigt att om målet om goda bostäder till alla ska nås behöver betydligt mer göras än det som ryms inom utredningsuppdraget. Många ytterligare reformer behöver komma på plats om de strukturella problemen ska kunna åtgärdas. Utredningen menar därför att ett naturligt nästa steg är att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att fördjupa diskussionen om hur bostadsmarknadens funktion kan förbättras och hur statens ansvar för bostadsförsörjningen kan stärkas med utgångspunkt i det nya mål och de principer som föreslås i betänkandet.

Betänkandet har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

Utredningen om bättre konkurrens i bostadsbyggandet

I betänkandet Bygg och bo till lägre kostnad – förslag för bättre konkurrens i bostadsbyggandet (SOU 2020:75) lämnas förslag för att öka byggandet av mer standardiserade bostäder med lägre produktionskostnader. Utredningens analys och förslag innebär i huvudsak följande:

- Allmännyttiga kommunala bostadsbolag och kommuner kan bygga till en låg produktionskostnad genom att avropa på de ramavtal som tagits fram av Sveriges Allmännytta och Sveriges Kommuner och Regioner.
- Endast lagstiftning räcker inte för att främja ett ökat standardiserat bostadsbyggande. Goda exempel behöver spridas för att ändra attityder.
- Tydligare styrning av de kommunala bostadsbolagen. Kommuner bör genom ägardirektiv styra sina allmännyttiga bostadsbolag till att bygga standardiserat för att uppnå mål om bostäder med låg boendekostnad.
- Kommuner bör beakta hur de krav som ställs vid markanvisningar kan påverka möjligheten att öka ett standardiserat bostadsbyggande.
- Det finns behov av att kommunernas kontroll av tekniska egenskapskrav blir mer enhetlig och förutsägbar när det gäller byggnader som tas fram i en standardiserad process.
- Kommuner bör sträva mot flexibla detaljplaner.

- En möjlighet till planavvikelse för seriebyggda flerbostadshus behövs. Bygglov bör kunna ges för seriebyggda flerbostadshus som avviker från gällande detaljplan och områdesbestämmelser i större utsträckning än vad som är möjligt utifrån den nuvarande lagstiftningen.

Betänkandet har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att regeringen i budgetpropositionen för 2023 anger att det ska tas fram reformer som möjliggör för fler att äga sitt boende, att det behöver byggas fler bostäder som möter människors behov och efterfrågan, samt att kommuner ska uppmanas och stimuleras att höja sin planberedskap, särskilt vad gäller småhus. Utskottet konstaterar att en övervägande majoritet av befolkningen önskar bo i småhus.

Utskottet konstaterar vidare att bostadsbyggandet av småhus behöver underlättas. Ett hinder för standardisering, innovation och effektivitet i bostadsbyggandet är att kommunerna gör olika tolkningar av Boverkets byggregler. Det etablerar en ordning som försvårar och fördröjer byggnadsprocessen över hela landet och på så vis genererar merkostnader vid byggande. Att regeringen i budgetpropositionen för 2023 anger att reglerna för att bygga ska förenklas betydligt ligger i linje med utskottets vilja.

En åtgärd för ett effektivare bostadsbyggande som efterlysts såväl av byggbranschen som i den politiska debatten är typgodkännande. Typgodkännande handlar i första hand om byggtekniska krav. Utskottet förutsätter att regeringen i sitt förenklingsarbete på nytt ser över möjligheten att införa typgodkännande av hus, liknande exempelvis Sverigehuset som Sverigedemokraterna lyft fram i sin motion.

Utskottet välkomnar också regeringens besked att kommuner ska uppmanas och stimuleras att höja sin planberedskap, särskilt vad gäller småhus, och att ett första steg tagits genom ett uppdrag till länsstyrelserna om att följa upp vilka åtgärder som har vidtagits i samverkan med kommunerna för att främja ett ökat bostadsbyggande där det finns underskott på bostäder.

Mot den redovisade bakgrunden anser utskottet att regeringens inriktning för bostadspolitiken kan möta de behov och utmaningar som finns på området. Därmed saknas det skäl för riksdagen att göra något tillkännagivande till regeringen med anledning av de förslag om övergripande åtgärder på bostadsmarknaden som behandlas i detta avsnitt. Samtliga motionsyrkanden bör därför avslås.

Utredningar som tillsattes under förra valperioden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att vissa statliga utredningar ska få fullgöra sina uppdrag och lämna förslag.

Jämför reservation 5 (S, MP).

Motionen

I kommittémotion 2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 35 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att de statliga utredningar som den förra regeringen tillsatte på det bostadspolitiska området bör få fullgöra sina uppdrag och lämna förslag. Det gäller bl.a. utredningen Stärkt hyresrättsligt skydd för våldsutsatta kvinnor och utredningen Ordning och reda på hyresbostadsmarknaden.

Bakgrund

Den förra regeringen tillsatte bl.a. följande utredningar inom det bostadspolitiska området:

- Stärkt hyresrättsligt skydd för våldsutsatta kvinnor (redovisas senast den 12 juni 2023)
- Uppsägning av hyresgäster som har begått brott (redovisas senast den 1 september 2023)
- Förstudie om nationell fysisk planering (redovisas senast den 29 september 2023)
- Ordning och reda på hyresbostadsmarknaden (redovisas senast den 27 oktober 2023)
- En ny förköpslag (redovisas senast den 7 december 2023)
- Bättre verktyg för att minska och motverka boende-segregation (redovisas senast den 22 december 2023)
- Ett statligt ägt fastighetsbolag för ett starkare och tryggare Sverige (redovisas senast den 31 december 2023)

Den 22 december 2022 beslutade regeringen att arbetet i utredningen om ett statligt ägt fastighetsbolag (dir. 2022:51) och utredningen om bättre verktyg för att minska och motverka boendesegregation (dir. 2022:116) ska upphöra.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser inte skäl för riksdagen att göra något tillkännagivande till regeringen om pågående utredningar på det bostadspolitiska området. Motionsyrkandet avstyrks.

Finansiering av bostadsbyggande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om finansiering av bostadsbyggande. Utskottet hänvisar bl.a. till en ny kreditförordning och pågående beredning inom Regeringskansliet.

Jämför reservation 6 (S), 7 (V), 8 (C) och 9 (MP).

Motionerna

I partimotion 2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att dels studera Wienmodellen med fokus på finansieringen av nyproduktion av hyresrätter, dels föreslå hur en motsvarande modell skulle kunna tillämpas i Sverige.

I partimotion 2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 22 begärs ett tillkännagivande om att de statliga kreditgarantierna för bostadsbyggande bör riktas tydligare mot svaga marknader.

I kommittémotion 2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) anförs att det behöver tas ett brett grepp om frågan om finansiering av bostadsbyggandet och att flera olika möjligheter bör utredas. Till att börja med föreslår motionärerna ett tillkännagivande till regeringen om att utveckla ett nytt statligt investeringsstöd för hyresbostäder med villkorade krav på socialt ansvarsstagande (yrkande 13). I yrkande 9 föreslås att regeringen låter utreda formerna för att staten ska kunna bidra med fler aktiva åtgärder inom bostadspolitiken. Motionärerna nämner bl.a. ett landsbygdslån med någon form av statlig medfinansiering. Ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda formerna för en statlig byggbonus föreslås i yrkande 10.

I kommittémotion 2022/23:909 av Alireza Akhondi m.fl. (C) begärs flera tillkännagivanden till regeringen om statliga kreditgarantier. För det första föreslås att de statliga kreditgarantierna riktas tydligare mot svaga marknader (yrkande 24). Därefter föreslås att Boverket vid handläggning av de statliga kreditgarantierna ska beakta varierande fastighetsvärden på svaga marknader (yrkande 25). Slutligen föreslås ett tillkännagivande om förbättrad information och rådgivning kring de statliga kreditgarantierna (yrkande 26).

I kommittémotion 2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att förbättra förutsättningarna för finansiering för att bygga på landsbygden.

I motion 2022/23:1032 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att återinföra investeringsstödet och göra en översyn av lagstiftningen kring allmännyttiga bolag.

I motion 2022/23:1339 av Amalia Rud Pedersen och Adrian Magnusson (båda S) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga att återinföra investeringsstödet.

Statlig kreditgaranti för lån till bostadsbyggande

Systemet med statliga kreditgarantier för lån till bostadsbyggande är ett sätt att finansiera bostadsbyggande. Garantin ger långivaren ett skydd mot kreditförluster samtidigt som den minskar låntagarens behov av egen kapitalinsats eller topplån. Den 1 juni 2020 trädde en ny kreditgarantiförordning i kraft, förordningen (2020:255) om statlig kreditgaranti för lån för bostadsbyggande. Den nya förordningen omfattar inte bara lån för ny- och ombyggnader utan även andra ändringar av en byggnad som höjer värdet på byggnaden. Vidare höjdes schablonbeloppet för produktionskostnad vid nyproduktion på svaga marknader. Kreditgarantin får avse högst 90 procent av fastighetens marknadsvärde när projektet är klart. För att öka möjligheten att finansiera nybyggnationer och anordnande av bostäder på svaga marknader, där marknadsvärdet på fastigheter är lägre, finns möjligheten att i stället utgå från produktionskostnaden för nybyggnaden eller anordnandet. Det innebär att om produktionskostnaden överstiger det framtida marknadsvärdet får kreditgarantin i stället lämnas med ett belopp som motsvarar 90 procent av produktionskostnaden, dock bara upp till ett schablonbelopp om 22 000 kronor per kvadratmeter uppvärmd boarea.

På Boverkets webbplats finns vägledning om hur förordningen om kreditgarantier tillämpas när en ansökan om preliminär bedömning eller kreditgarantiavtal hanteras.

Under 2021 utfärdades totalt 69 nya garantier för drygt 2 700 lägenheter. Det var en ökning jämfört med 2020 då kreditgarantier för 2 200 lägenheter utfärdades. Vid utgången av 2021 uppgick beloppet för utfärdade garantier till drygt 6,7 miljarder kronor (prop. 2022/23:1 utg.omr. 18, bet. 2022/23:CU1 s. 9).

Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande

I samband med behandlingen av statens budget för 2022 beslutade riksdagen att stödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande (anslaget 1:8) skulle avvecklas efter årsskiftet 2021/22 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 18, bet. 2021/22:CU1, rskr. 2021/22:79).

I budgetpropositionen för 2023 konstaterade regeringen att stödet är under avveckling. I samband med behandlingen av statens budget för 2023 beslutade riksdagen, i enlighet med regeringens förslag, att tillföra medel för att kunna betala ut stöd till alla som beviljats detta före den 31 december 2022. Därefter kommer inga ansökningar att beviljas (prop. 2022/23:1 utg.omr. 18, bet. 2022/23:CU1, rskr. 2022/23:76).

Pågående arbete

Utredningen om förbättrad bostadsfinansiering

I betänkandet Lån och garantier för fler bostäder (SOU 2017:108) föreslog Utredningen om förbättrad bostadsfinansiering ett antal åtgärder som syftar till att förbättra tillgången till finansiering på svaga marknader och på landsbygden. Utöver de förslag om mer riktade och bredare kreditgarantier som redan genomförts i en ny förordning om statliga kreditgarantier (se ovan) föreslog utredningen bl.a. att det införs statliga marknadskompletterande topplån som ska erbjudas via statliga Almi när det inte går att få tillräcklig finansiering på den ordinarie kreditmarknaden. Utredningen föreslog också att en statlig förlustgaranti ska kunna erbjudas aktörer som bygger hyresbostäder för egen förvaltning i kommuner som till följd av befolkningsökning har brist på bostäder men där det råder osäkerhet om framtida efterfrågan.

Betänkandet har remitterats och beredning pågår inom Regeringskansliet.

Boverkets förslag till statligt topplån

Boverket har haft i uppdrag att utarbeta förslag på kostnadseffektiva statliga åtgärder som kan underlätta finansieringen av bostadsbyggande på landsbygden. Boverket redovisade uppdraget i mars 2019 i rapporten Finansiering av ny- och ombyggnad av bostäder på landsbygden (2019:11). I rapporten lämnar Boverket ett förslag till statliga topplån med delvis kommunalt förlustansvar för uppförande, ombyggnad eller omfattande tillbyggnad av egnahem. Boverket har också övervägt om finansieringsmodellen med statliga topplån skulle kunna erbjudas till byggaktörer som bygger hyresrätter, bostadsrätter eller kooperativa hyresrätter på svagare marknader, där det på grund av låga marknadsvärden inte går att få tillräcklig belåning på den ordinarie kreditmarknaden. Boverkets bedömning är att topplånet, med vissa anpassningar, skulle kunna tillämpas även för byggande av andra upplåtelseformer än egnahem, utan att det skulle bli fråga om ett statligt stöd i EU-rättslig bemärkelse.

Enligt uppgift från Regeringskansliet bereds rapporten tillsammans med förslagen i det ovan nämnda betänkandet Lån och garantier för fler bostäder (SOU 2017:108).

Utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning

I betänkandet Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14) anför utredningen att frågan om förstärkt finansiering till bostadsbyggande på landsbygden har utretts vid flera tillfällen de senaste 15 åren. Utredningen redogör för de två ovan nämnda förslagen om marknadskompletterande statligt topplån via Almi och Boverkets förslag om statligt topplån med delvis kommunalt förlustansvar för uppförande och ombyggnad av egnahem på landsbygden samt för byggande av andra upplåtelseformer.

Utredningen bedömer att det med grund i tidigare genomförda utredningar om topplån finns förutsättningar för regeringen att utveckla en modell som kan underlätta idéburna bostadsaktörers finansiering av bostadsprojekt på landsbygden. Utredningens bedömning bör därför ses som ett komplement till de tidigare framlagda förslagen om topplån.

Betänkandet har remitterats och beredning pågår inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsförslag om att statliga kreditgarantier bör riktas tydligare mot svagare marknader och motionsförslag om bättre förutsättningar för att finansiera bostadsbyggande, senast våren 2021 i betänkande 2020/21:CU9. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena med hänvisning till att en ny kreditförordning nyligen antagits och pågående beredningsarbete. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

På utskottets förslag beslutade riksdagen om en avveckling av investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande hösten 2022. I samband med beslutet om statens budget för 2023 ställde sig såväl utskottet som riksdagen bakom regeringens förslag i budgetpropositionen att fullfölja avvecklingen av stödet (bet. 2022/23:CU1, rskr. 2022/23:76). Utskottet anser fortfarande att den här typen av stöd är ineffektivt och kostsamt. Något nytt stöd ska inte införas. Motionerna 2022/23:2217 (S) yrkande 13, 2022/23:1032 (S) och 2022/23:1339 (S) yrkande 3 bör därför avslås.

När det gäller motionsförslagen om att de statliga kreditgarantierna bör riktas tydligare mot svaga marknader och om åtgärder för att förbättra rådgivning och information om kreditgarantier vill utskottet till att börja med peka på att en ny kreditförordning med bredare tillämpningsområde och tydligare fokus på svagare marknader infördes 2020. I det sammanhanget infördes ett höjt schablonbelopp för produktionskostnaden vid nyproduktion på svagare marknader för att förbättra kreditförsörjningen till bostadsbyggande i hela landet. Vidare har Boverket tagit fram en vägledning om hur förordningen om kreditgarantier ska tillämpas. Utskottet noterar vidare en ökning av antalet beviljade kreditgarantier och antalet byggda lägenheter under 2021. Mot den bakgrunden anser utskottet att det inte finns skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande till regeringen om kreditgarantier. Motionerna 2022/23:1672 (C) yrkande 22 och 2022/23:909 (C) yrkandena 24–26 avstyrks därmed.

Som redovisas ovan bereds inom Regeringskansliet förslag som syftar till att underlätta finansieringen av bostadsbyggande. Bland annat bereds ett förslag om statliga marknadskompletterande topplån via statliga Almi och Boverkets förslag till statliga topplån med delvis kommunalt förlustansvar för

ny- och ombyggnad av egnahem samt även för byggande av andra upplåtelseformer på svagare marknader. Till detta kommer beredningen av förslagen i betänkandet Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14). I betänkandet görs bedömningen att det finns förutsättningar att utveckla en modell som kan underlätta idéburna bostadsaktörers finansiering av bostadsprojekt på landsbygden. Utskottet anser att resultatet av den beredning som pågår inom Regeringskansliet inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagen sida. Därmed bör även motionerna 2022/23:1215 (V) yrkande 7, 2022/23:2217 (S) yrkandena 9 och 10 samt 2022/23:2171 (MP) yrkande 2 avslås.

Översyn av redovisningsregler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en översyn av redovisningsreglerna för att underlätta bostadsbyggande på landsbygden. Utskottet hänvisar till en ny kreditförordning och pågående beredning inom Regeringskansliet.

Jämför reservation 10 (SD, V, C).

Motionerna

I partimotion 2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 16 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att utreda hur nedskrivningsreglerna kan ändras så att fler hyresbostäder kan byggas i landsbygdskommuner.

I partimotion 2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 21 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att fortsätta arbetet med att se över nedskrivningsreglerna i syfte att finna lösningar som underlättar bostadsbyggande i hela landet. Det bör ske genom att regeringen tillsätter en utredning som får i uppdrag att föreslå lämpliga förändringar i årsredovisningslagen. Motvarande förslag läggs även fram i kommittémotion 2022/23:909 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 23.

I kommittémotion 2022/23:1009 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) yrkande 13 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att ta initiativ till att ändra de s.k. K3-redovisningsreglerna så att bostadsbyggande på svaga bostadsmarknader inte hindras i onödan.

I kommittémotion 2022/23:937 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) anför bl.a. att det inte är ovanligt att värdet på en nyproducerad fastighet på landsbygden understiger byggkostnaden. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande om att regeringen bör låta utreda frågan inom ramen för en bred utredning om bostadsbyggande på landsbygden (yrkande 13).

Bakgrund

Regelverket

Årsredovisningslagen (1995:1554) bygger på EU:s redovisningsdirektiv. Bestämmelserna i årsredovisningslagen fylls ut genom kompletterande normgivning, s.k. god redovisningssed. Företag som omfattas av årsredovisningslagen ska upprätta sin redovisning i enlighet med god redovisningssed. Det är Bokföringsnämnden som ansvarar för att utveckla god redovisningssed, och det gör nämnden genom att ge ut allmänna råd. Bokföringsnämndens huvudregelverk för årsredovisning och koncernredovisning är det s.k. K3-regelverket.

Bostadsbyggande på svagare marknader

Bostadsbyggande på svagare marknader innebär inte sällan att produktionskostnaderna är högre än det färdigställda bostadshusets marknadsvärde. Enligt 4 kap. 5 § årsredovisningslagen ska värdet på en anläggningstillgång (bostadshus) skrivas ned om värdet på tillgången är lägre än det redovisade värdet och det kan antas att värdenedgången är bestående. Detta innebär i praktiken att bostadsbolag som bygger på svaga marknader med låga marknadsvärden ofta tvingas göra en nedskrivning av bostadshusets värde.

Avskrivningar är ett sätt att i bokföringen fördela kostnaderna över tid för en tillgång, t.ex. en byggnad som kommer att nyttjas i flera år. Enligt 4 kap. 4 § första stycket årsredovisningslagen ska anläggningstillgångar (såsom bostadshus) med begränsad nyttjandeperiod skrivas av systematiskt över denna period. Bestämmelsen innebär att anskaffningsvärdet på tillgången (utgifterna för bostadens förvärv eller tillverkning) fördelas som kostnad (avskrivning) över den period som tillgången nyttjas. Bestämmelsen grundar sig på EU:s redovisningsdirektiv. Bokföringsnämnden utvecklar i olika avseenden innebörden av denna bestämmelse i K3-regelverket, exempelvis hur nyttjandeperioden fastställs och vilken avskrivningsmetod som kan tillämpas.

Bestämmelserna om ned- och avskrivningar innebär att bostadsföretag i vissa fall redovisar förluster kopplade till nyproducerade bostadshus på svagare marknader, vilket i sin tur kan påverka bl.a. möjligheten till finansiering.

Uppdrag till Bokföringsnämnden

Mot bakgrund av ett förslag i betänkandet Lån och garantier för fler bostäder (SOU 2017:108) och en avsiktsförklaring i januariavtalet gav regeringen i september 2019 Bokföringsnämnden i uppdrag att se över nämndens allmänna råd om redovisning av anskaffningsvärde, avskrivning och nedskrivning av materiella anläggningstillgångar (Fi2019/03123/S3).

Bokföringsnämnden redovisade uppdraget i april 2020 (dnr 2019:97). Vad gäller frågan om K3-regelverket skulle kunna ändras för att ge bostadsföretag möjlighet att sprida ut sina kostnader (avskrivningar) över längre perioder fann

Bokföringsnämnden att varken årsredovisningslagen eller EU:s redovisningsdirektiv medger längre avskrivningstider för bostadshus än vad som utifrån tekniska, juridiska och ekonomiska förhållanden utgör tillgångens (bostadshusets) nyttjandeperiod. Bokföringsnämnden såg inte heller att avskrivningarna kan fördelas på ett annat sätt än vad som följer av nuvarande K3-regelverk.

När det gäller frågan om hur nyttjandevärdet av en nybyggd hyresfastighet ska bestämmas när frågan om nedskrivningsbehov bedöms anförde Bokföringsnämnden att begreppet värde enligt årsredovisningslagen och dess förarbeten avser verkligt värde, dvs. marknadsvärde. Bestämmandet av ett sådant värde måste göras helt oberoende av hur det enskilda företaget har finansierat förvärvet av tillgången eller vilket avkastningskrav företaget har. Vid nedskrivning av en anläggningstillgång (bostadshus) ska värdet enligt Bokföringsnämnden således bestämmas till det bedömda marknadsvärdet. Bokföringsnämnden drog slutsatsen att ändringar av de slag som efterlyses inte är förenliga med årsredovisningslagen och dess bakomliggande EU-direktiv.

Enligt uppgift från Regeringskansliet har nämndens redovisning lagts till handlingarna.

Tidigare behandling

Utskottet har behandlat motionsyrkanden om ändrade redovisningsregler för av- och nedskrivning i syfte att underlätta byggande av bostäder på landsbygden vid ett flertal tillfällen, senast våren 2022 i betänkande 2021/22:CU10. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena med hänvisning bl.a. till en ny förordning om kreditgarantier och pågående beredning av förslag som syftar till att underlätta finansieringen av bostadsbyggande på svagare marknader och på landsbygden. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Som redovisas ovan har Bokföringsnämnden utrett om nämndens allmänna råd om av- och nedskrivningar kan ändras för att underlätta byggande av bostäder på landsbygden och funnit att sådana ändringar inte är förenliga med årsredovisningslagen och dess bakomliggande EU-direktiv. Utskottet konstaterar att regeringen har lagt Bokföringsnämndens rapport till handlingarna.

Det finns dock andra sätt att underlätta byggande på svaga marknader och landsbygd. Som utskottet anført under avsnittet Finansiering av bostadsbyggande har den nya kreditförordningen från 2020 ett större fokus på att underlätta finansiering av bostadsbyggande på svagare marknader och landsbygden. Inom Regeringskansliet bereds dessutom förslaget om marknadskompletterande topplån i betänkandet Lån och garantier för fler bostäder (SOU 2017:108) och Boverkets förslag om statligt topplån. Det

arbetet bör inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida. Samtliga motionsyrkanden avstyrks därför.

Bostadsförsörjning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att ändra bostadsförsörjningslagen för att säkerställa en bättre bostadsförsörjning i hela landet. Utskottet hänvisar till nyligen genomförda lagändringar och pågående beredning inom Regeringskansliet.

Jämför reservation 11 (S), 12 (V) och 13 (MP).

Motionerna

I partimotion 2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör ta fram en nationell strategi för att säkerställa allas rätt till en bostad till en överkomlig kostnad. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör införa en ny bostadsförsörjningslag som omfattar både stat och kommun. Slutligen föreslår motionärerna att regeringen tar fram en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen en gång per mandatperiod. Handlingsplanen bör även innehålla en redovisning av hur bostadsmarknaden under den senaste mandatperioden fungerat när det gäller vilka bostadsbehov som inte tillgodoses och vilka åtgärder som regeringen planerar för att dessa behov ska tillgodoses (yrkande 4).

I kommittémotion 2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) begärs flera tillkännagivanden till regeringen om bostadsförsörjning. Motionärerna anför att utmaningarna på bostadsmarknaden behöver hanteras av stat och kommun i samverkan och föreslår ett tillkännagivande om att det bör införas en ny samlad bostadsförsörjningslag (yrkande 4). Motionärerna hänvisar till befintligt underlag i betänkandet Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14). Motionärerna anser vidare att kommunerna ska kunna åläggas att planera och bygga för att invånarna ska få tillgång till bra och hållbara bostäder (yrkande 5). Vidare föreslås att kommuner som överlåter bostadsförsörjningsansvaret till grannkommunerna inte ska räkna med statens stöd för andra satsningar (yrkande 6). Enligt motionärerna bör staten tydligare ta ledningen och hantera bostadsförsörjningen som en tvärsektorieell fråga (yrkande 7). Slutligen begärs ett tillkännagivande om behovet att ta fram en nationell handlingsplan för bostadsförsörjning (yrkande 8).

I kommittémotion 2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att utreda hur bostadsförsörjningslagen kan bli tvingande lagstiftning.

I motion 2022/23:401 av Serkan Köse (S) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att föreslå en ny bostadsförsörjningslag.

I motion 2022/23:482 av Lawen Redar (S) anförs att en nationell planering och styrning av bostadsförsörjningen säkerställer att bostadsbyggandet matchar samhällets behov. Motionären begär ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till att utveckla en nationell planering och styrning av bostadsförsörjningen.

Bakgrund

Kommunerna, länsstyrelserna och Boverket är de aktörer som har författningsreglerade uppgifter relaterade till bostadsförsörjningen. Nedan följer en kortfattad beskrivning av myndigheternas uppgifter.

Kommunernas uppgifter

Enligt lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (bostadsförsörjningslagen) ska varje kommun planera för bostadsförsörjningen i kommunen med riktlinjer. Syftet med planeringen är att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och att främja ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen (1 § första stycket). Vid planeringen av bostadsförsörjningen ska kommunen samråda med berörda kommuner och ge bl.a. länsstyrelsen tillfälle att yttra sig. Under varje mandatperiod ska kommunfullmäktige anta riktlinjer för bostadsförsörjningen. Riktlinjerna ska minst innehålla uppgifter om kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet, kommunens planerade insatser för att nå uppsatta mål, och hur kommunen har tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program som är av betydelse för bostadsförsörjningen (2 §).

Den 1 oktober 2022 ändrades 2 § bostadsförsörjningslagen genom att det infördes ett krav på att kommunerna ska analysera vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Kraven på att uppgifterna i riktlinjerna även ska grundas på en analys av den demografiska utvecklingen och marknadsförutsättningarna ändrades inte. Kommunerna ska genomföra sin analys med stöd av ett underlag som Boverket förser kommunen med. Kommunerna får dock använda ytterligare underlag som de bedömer behövs för analysen (prop. 2021/22:95, bet. 2021/22:CU17, rskr. 2021/22:259). Syftet med lagändringarna är att den analys som ska ligga till grund för kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjning ska ha en tydligare inriktning mot bostadsbristen i den egna kommunen. Därigenom ska förutsättningarna för regeringens uppföljning av riksdagens mål för bostadsmarknaden och för kommunernas planering av bostadsförsörjningen förbättras.

Bostadsförsörjningslagen innehåller ingen sanktionsmöjlighet gentemot kommunerna. Om riktlinjerna inte tar hänsyn till nationella och regionala mål, planer och program, kan dock regeringen förelägga kommunen att anta nya riktlinjer (6 §).

Länsstyrelsernas uppgifter

Länsstyrelsen ska enligt bostadsförsörjningslagen lämna kommunerna i länet råd, information och underlag för deras planering av bostadsförsörjningen. Vidare ska länsstyrelsen uppmärksamma kommunerna på behovet av samordning mellan kommuner i frågor om bostadsförsörjning och verka för att sådan samordning kommer till stånd (3 § bostadsförsörjningslagen). Länsstyrelsen ska varje år i en rapport till Boverket redovisa hur planeringen av bostadsförsörjningen samordnas inom kommunen, med andra kommuner och regionalt. I samma rapport ska länsstyrelsen också redovisa hur kommunerna och länsstyrelsen lever upp till sina uppgifter enligt bostadsförsörjningslagen. Rapporten ska därutöver innehålla en analys av bostadsmarknaden i länet. Sedan 2017 har länsstyrelserna även ett övergripande uppdrag att verka för att behovet av bostäder tillgodoses enligt 5 § 9 förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion.

I regleringsbrevet för 2023 gav regeringen länsstyrelserna i uppdrag att inom ramen för sina uppgifter i fråga om samhällsplanering och boende, redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i samverkan med kommunerna för att främja ett ökat bostadsbyggande där det finns underskott på bostäder. I ett pressmeddelande anförde infrastruktur- och bostadsministern att en sådan kartläggning kan bli en bra grund för att överväga vilka åtgärder som kan behövas på nationell nivå.

Boverkets uppgifter

Boverket ska särskilt följa och analysera utvecklingen på bostadsmarknaden (3 § 6 förordningen [2012:546] med instruktion för Boverket). Boverket ska även stödja länsstyrelserna i deras arbete med att lämna råd, information och underlag till kommunerna för deras planering av bostadsförsörjningen, liksom i arbetet med att analysera bostadsmarknaderna. Boverket ska årligen i en rapport till regeringen redovisa sin verksamhet med att stödja länsstyrelserna i detta arbete. Rapporten ska även sammanfatta och analysera de rapporter med regionala analyser av bostadsmarknaderna som respektive länsstyrelse lämnat in till Boverket.

Boverkets bostadsmarknadsenkät 2022

Boverkets bostadsmarknadsenkät är en årlig nationell undersökning som riktar sig till landets 290 kommuner. Svaren i enkäten består av kommunernas bedömningar i olika frågor och speglar därmed bostadsmarknaden i hela landet. Under 2022 besvarade 285 kommuner enkäten. 204 kommuner har angett ett underskott på bostäder. Det är en minskning med tre kommuner på ett år och åtta kommuner på två år. Totalt 66 kommuner har angett att bostadsmarknaden är i balans, vilket är en ökning med sju kommuner jämfört med 2021.

I likhet med tidigare år visar enkäten att det är svårt för vissa grupper att tillgodose sitt bostadsbehov. Trots en kraftig ökning av antalet nybyggda bostäder på senare år har framför allt grupper som är nya på bostadsmarknaden svårt att tillgodose sina bostadsbehov. Det gäller t.ex. unga, studenter och nyanlända samt personer med funktionsnedsättning, men även äldre personer som vill eller behöver byta bostad.

Pågående arbete

Utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning

I betänkandet Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14) föreslår utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning att det införs en ny samlad bostadsförsörjningslag som omfattar både stat och kommun och som ska ersätta den nu gällande bostadsförsörjningslagen. Enligt utredningen understryker en ny lag det gemensamma ansvaret för stat och kommun, underlättar samverkan och skapar förutsättningar för ett åtgärdsinriktat och målfokuserat arbete.

Utredningen föreslår vidare ett nytt mål för bostadsförsörjningen (s. 471):

Målet för bostadsförsörjningen är att skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder. Arbetet med bostadsförsörjningen ska särskilt främja jämlika uppväxtvillkor samt motverka boendesegregation och hemlöshet. Bostadsmarknaden ska fungera inkluderande och möta hushållens efterfrågan och behov. Regering och kommun ska var och en för sig och i samverkan arbeta för att nå målet. Såväl kommersiella som ideburna bostadsaktörer ska ges förutsättningar att bidra till måluppfyllelsen.

Syftet med ett nytt mål är att öka tydligheten och att ta ett nytt grepp om förståelsen av bostadsförsörjning.

Utredningen föreslår vidare att regeringen, året efter det att ordinarie val till riksdagen har hållits, ska ta fram en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen. Handlingsplanen ska innehålla en redovisning och bedömning av utvecklingen på bostadsmarknaden och vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på denna. Därutöver ska den innehålla en redovisning och bedömning av vidtagna åtgärder inom relevanta politik- och utgiftsområden, en beskrivning av planerade åtgärder för att nå målet för bostadsförsörjningen samt en beskrivning av Sveriges åtaganden inom EU och internationellt. Som skäl för förslaget anför utredningen bl.a. att det är staten som sätter de grundläggande spelreglerna för bostadsmarknadens funktionssätt samt utgångspunkter och förutsättningar för kommunernas arbete. Det finns därför enligt utredningen all anledning för staten, genom regeringen, att samlat reflektera över sin roll inom bostadsförsörjningen och förutsättningarna för att den ska vara socialt hållbar i hela landet.

Dessutom föreslår utredningen att begreppet kommunala riktlinjer ersätts med begreppet kommunal handlingsplan för bostadsförsörjning och att begreppet insatser ersätts med begreppet åtgärder. Syftet är att åstadkomma ett enhetligt språkbruk i lagen och en sammanhållen begreppsapparat i

förhållande till den nationella handlingsplanen för bostadsförsörjning. Utredningen anser också att begreppet handlingsplan på ett tydligare sätt speglar att planering för bostadsförsörjning är ett framåtriktat arbete och att begreppet åtgärder är mer konkret och handlingsinriktat samt speglar den breda kompetens som kommunerna har på området.

Utredningen anför vidare att det offentliga markinnehavet kan och bör ses som ett verktyg av flera som kan användas för att styra utformningen av närmiljön, vad som byggs och för vem. Enligt utredningen är det en potential som kan nyttjas bättre än i dag och därför föreslås att det införs en tydligare koppling mellan kommunala riktlinjer för markanvisningar och handlingsplanen för bostadsförsörjning.

För att stärka de kommunala verktygen föreslås att Boverket får i uppdrag att ge metodstöd till kommunerna om hur olika verktyg kan användas för att uppnå social hållbarhet. Det handlar om hyresgarantier, sociala kontrakt och det kommunala markinnehavet.

Betänkandet har remitterats och beredning pågår inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om kommunernas bostadsförsörjningsansvar med hänvisning till bl.a. pågående arbete och aviserade ändringar i bostadsförsörjningslagen, senast våren 2021 i betänkande 2020/21:CU9. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

En väl fungerande bostadsmarknad där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot deras behov är en viktig förutsättning för människors trygghet och livskvalitet. Här vill utskottet peka på några av de åtgärder som nyligen har vidtagits för att förbättra bostadsförsörjningen. Till att börja med har det nyligen gjorts ändringar i bostadsförsörjningslagen som innebär att kommunerna ska analysera vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Den analys som ligger till grund för kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjningen får därmed en tydligare inriktning mot bostadsbristen i den egna kommunen. Kommunerna ska dessutom genomföra sin analys med stöd av ett underlag Boverket förser kommunen med. Enligt utskottet kan dessa ändringar i bostadsförsörjningslagen bidra till att förbättra förutsättningarna för såväl kommunernas planering av bostadsförsörjningen som uppföljningen av riksdagens mål för bostadsmarknaden.

Som redovisas ovan har regeringen även gett länsstyrelserna i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i samverkan med kommunerna för att främja ett ökat bostadsbyggande där det finns underskott på bostäder. Därutöver har regeringen aviserat reformer som ska öka tillgången till byggbar

mark och ge incitament till ett ökat byggande, inte minst för att tillgängliggöra bostäder för grupper som i dag har svårt att komma in på bostadsmarknaden.

Utöver vidtagna och planerade reformer noterar utskottet att utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning föreslår en ny samlad bostadsförsörjningslag som omfattar både stat och kommun. Det föreslås även att regeringen en gång per mandatperiod ska ta fram en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen.

Utredningens förslag ligger i linje med önskemålen i motionerna 2022/23:1215 (V) yrkandena 3 och 4 samt 2022/23:2217 (S) yrkandena 4 och 8. Som redovisas ovan pågår beredningen av utredningens förslag och utskottet anser att resultatet av det arbetet inte bör föregripas. De nämnda motionerna avstyrks därmed. Mot bakgrund av de åtgärder som redan vidtagits på området, eller som aviserats, avstyrker utskottet även övriga motioner med förslag om åtgärder för att förbättra bostadsförsörjningen.

Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden och pågående beredningsarbete.

Jämför reservation 14 (V).

Motionen

I kommittémotion 2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) begärs flera tillkännagivanden till regeringen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. För det första föreslår motionärerna att kravet på att allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag ska bedriva sin verksamhet enligt affärsmässiga principer tas bort ur lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag (yrkande 15). Därefter föreslås att det återinförs ett förfarande där det krävs tillstånd från länsstyrelsen vid försäljning av bostäder som ägs av kommunala bolag (yrkande 16). Dessutom vill motionärerna att regeringen skyndsamt låter utreda hur man kan säkerställa ett långsiktigt förbud mot utförsäljningar inom allmännyttiga bostadsbolag (yrkande 18). Ett tillkännagivande om att det ska finnas minst ett allmännyttigt bostadsaktiebolag i varje kommun såvida inte behovet kan uppfyllas genom regional samverkan framförs i yrkande 19.

I yrkandena 20–22 finns tre förslag till tillkännagivanden som gäller värdeöverföringar från allmännyttiga bostadsaktiebolag. Motionärerna anför att det i lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag finns bestämmelser som begränsar kommuners möjlighet att ta ut pengar från sina bostadsbolag för att använda till andra verksamheter. Ändå tar kommunerna ut pengar från bostadsbolagen för att finansiera annan verksamhet, och det

finns ingen rättslig möjlighet för kommuninvånare eller hyresgäster att förhindra överföringar av detta slag. Därför anser motionärerna att den undantagsklausul i 5 § lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag som möjliggör överföringar av överskott som uppkommit under föregående räkenskapsår ska tas bort (yrkande 20). Vidare föreslår motionärerna att kommunerna ska bli skyldiga att tydligare redogöra för vilka ändamål en värdeöverföring har gått till i syfte att säkerställa att den är korrekt genomförd (yrkande 21). Dessutom anser motionärerna att det bör införas en regel i lagen som säkerställer att olovliga värdeöverföringar från allmännyttiga bostadsbolag återbetalas till det kommunala bostadsbolaget (yrkande 22).

Bakgrund

Lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Enligt lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag ska ett kommunalt bostadsaktiebolag i allmännyttigt syfte förvalta fastigheter i vilka bostadslägenheter upplåts med hyresrätt. Det övergripande allmännyttiga syftet är att främja bostadsförsörjningen i den eller de kommuner som äger bolaget. Det allmännyttiga bostadsaktiebolaget ska även erbjuda hyresgästerna möjlighet till boendeflytt och inflyttande i bolaget. De allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen ska bedriva verksamhet enligt affärsmässiga principer och åläggas marknadsmässiga avkastningskrav, vilket innebär ett avsteg från självkostnadsprincipen och kommunallagens förbud mot att driva företag i vinstsyfte.

Det allmännyttiga syftet kommer också till uttryck i hur överskott från de kommunala bostadsaktiebolagens verksamhet kan användas. Lagen innehåller särskilda bestämmelser om värdeöverföringar från ett allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag. Kommunen har rätt till viss ersättning för tillskjutet kapital. Värdeöverföringar får emellertid inte överstiga hälften av det föregående verksamhetsårets vinst. Begränsningen av värdeöverföringar gäller inte för åtgärder inom ramen för kommunens bostadsförsörjningsansvar som främjar integration och social sammanhållning eller tillgodoser bostadsbehovet för personer för vilka kommunen har ett särskilt ansvar. Begränsningen gäller inte heller för överskott från fastighetsförsäljningar som uppkommit under föregående räkenskapsår. Högst hälften av ett sådant överskott får delas ut utan andra begränsningar än att överföringen ska ha föregåtts av ett beslut från kommunfullmäktige. Begränsningen gäller inte heller för värdeöverföringar mellan allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag inom samma koncern. De allmännyttiga bostadsaktiebolagen ska skriftligen varje år lämna uppgift om beslutade värdeöverföringar och hur de har beräknats. Lagen innehåller inga sanktioner om bostadsaktiebolagen lämnar värdeöverföringar utöver tillåtet belopp.

Utvärdering av lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Boverket fick 2017 i uppdrag av regeringen att utvärdera tillämpningen av lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag som trädde i kraft i januari 2011. Utgångspunkten för utvärderingen var de kommunala allmännyttiga bostadsbolagens uppdrag att agera affärsmässigt och samtidigt vara allmännyttiga. I november 2017 redovisade Boverket uppdraget i rapporten Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag – utvärdering av tillämpningen av gällande lagstiftning (2017:29).

Boverket konstaterade att de inte kunde se någon skillnad i de kommunala bolagens ambitioner vad gäller det allmännyttiga syftet men noterade samtidigt att kravet på affärsmässighet kan göra det svårare för vissa kommunala bostadsaktiebolag att genomföra dessa ambitioner. Enligt rapporten ansåg det stora flertalet av de allmännyttiga bostadsaktiebolagen att det varken var lättare eller svårare att främja bostadsförsörjningen sedan principen om affärsmässighet infördes i lagen. En knapp femtedel ansåg dock att det var svårare. Svårigheterna var företrädesvis kopplade till kravet på affärsmässiga avkastningskrav på investeringar. Ungefär hälften av bolagen uppgav att det nya lagkravet hade betydelse för hur verksamheten bedrivs och att ekonomisk hänsyn i allmänhet vägde tyngre än tidigare i olika besluts-situationer.

I rapporten framhöll Boverket att lagstiftningen är oprecis när det gäller avvägningen mellan det allmännyttiga syftet och kravet på affärsmässighet, vilket innebär att de kommunala bostadsaktiebolagen och deras ägare i stor utsträckning själva får tolka lagen och därmed avgöra vad som är en rimlig avvägning mellan det allmännyttiga syftet och kravet på att verksamheten ska bedrivas i enlighet med affärsmässiga principer. Den avvägningen, menade Boverket, kan givetvis utfalla på olika sätt beroende på vilken marknad bolaget verkar på.

Sammanfattningsvis drog Boverket slutsatsen att det nya kravet på att de kommunala bostadsaktiebolagen ska agera affärsmässigt inte tycks ha lett till några genomgripande förändringar för de bostadsaktiebolag som omfattas av lagstiftningen. Ett allmännyttigt syfte och ett affärsmässigt syfte behöver enligt Boverket inte nödvändigtvis stå i motsatsförhållande till varandra.

Förekomsten av allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag och förändringar i allmännyttans bestånd

De flesta kommuner äger och förvaltar bostäder genom allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Endast 18 av landets kommuner uppgav i Boverkets bostadsmarknadsenkät för 2022 att kommunen inte har ett allmännyttigt bostadsbolag. Utöver de allmännyttiga bostadsaktiebolagen finns kommunala bostadsstiftelser. Dessa lyder inte under lagen om kommunala allmännyttiga bostadsaktiebolag.

Boverket har i uppgift att kontinuerligt följa förändringar i det allmännyttiga beståndet. En sammanställning som myndigheten publicerade i maj 2022 visar att det allmännyttiga beståndet ökade med 4 250 bostäder under 2021. Under 2020 ökade allmännyttans totala bestånd med 6 200 bostäder. Ökningen beror främst på att fler bostäder tillkommit genom nybyggnation och färre bostäder avyttrats genom försäljning till privata fastighetsägare och bostadsrättsföreningar. Vidare ökade beståndet med knappt 400 lägenheter genom att befintliga byggnader byggdes om till bostäder.

Det allmännyttiga bostadsbeståndet har ökat varje år sedan 2014, med undantag för 2016 då det totala allmännyttiga bostadsbeståndet minskade till följd av större försäljningar. Boverket konstaterar att det allmännyttiga beståndet fortsätter att öka men att ökningen har börjat avta de senaste åren.

Rapport från Boverket om värdeöverföringar

Boverket sammanställer årligen en redogörelse för de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagens värdeöverföringar. I den senaste rapporten, som avser räkenskapsåret 2020, framgår att majoriteten av de allmännyttiga bostadsbolagen följer reglerna när det gäller värdeöverföringar (2022:6). Enligt rapporten gjorde 60 procent av bostadsbolagen inte några värdeöverföringar alls, 33 procent gjorde värdeöverföringar med tillåtet belopp och 7 procent gjorde värdeöverföringar utöver tillåtet belopp. Boverket konstaterar att summan av de otillåtna värdeöverföringarna som gjorde under 2020 är den högsta sedan bestämmelserna infördes. Det är dock ett enskilt bostadsaktiebolag som står för den absoluta merparten av denna summa.

Pågående arbete

Utredningen En social bostadsförsörjning har haft i uppdrag att bl.a. analysera hur de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen fungerar som verktyg för en socialt hållbar bostadsförsörjning. I betänkandet Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14) konstaterar utredningen att de allra flesta kommuner har ett allmännyttigt bostadsbolag och att de ser det som ett av de mer kraftfulla verktygen för att uppfylla sitt bostadsförsörjningsansvar. Utredningen bedömer också sammantaget att de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen bidrar till att främja bostadsförsörjningen.

Utredningen gör vidare bedömningen att de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen drivs enligt affärsmässiga principer och i enlighet med intentionerna bakom lagstiftningen. Utredningen pekar på att denna bild inte framkommer bara genom utredningens egna undersökningar genomförda under 2021. Det ligger också i allt väsentligt i linje med det som Boverket har kommit fram till i samband med sina utvärderingar av de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen. Sammantaget anser utredningen att ingen av de relativt många undersökningar som genomförts och som refererats av

utredningen har lyckats fånga något systematiskt avsteg från affärsmässigheten, vilket utredningen anser ger ett gott stöd för slutsatsen att det går att förena affärsmässighet och bostadsförsörjning (s. 326).

Utredningen har mot den bakgrunden inte identifierat något behov av att förändra eller precisera regleringen och föreslår inte några materiella ändringar. Enligt utredningen ger alltså lagen de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen ett handlingsutrymme som gör det möjligt att förena affärsmässighet med en socialt hållbar bostadsförsörjning. Utredningen konstaterar dock att allmännyttans handlingsutrymme inte används i särskilt stor utsträckning. För att säkra en medvetenhet om att de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen utgör ett av kommunens verktyg för att leva upp till sitt ansvar för bostadsförsörjningen föreslår utredningen att reglerna förs in i en ny bostadsförsörjningslag, där de får ett större sammanhang och där målsättningen är tydliggjord.

När det sedan gäller regelverket för värdeöverföringar har utredningen inte funnit det motiverat att förslå någon ändring. Som skäl anför utredningen följande (s. 488):

Utredningen konstaterar att nivåerna på otillåtna värdeöverföringar varierar kraftigt från år till år utan att det är möjligt att urskilja någon uppenbar systematik. Det senaste året gick det att urskilja en väsentlig minskning av vad som enligt Boverket utgjorde otillåtna värdeöverföringar i förhållande till ett extremvärde året dessförinnan. Boverket bedömer att otillåtna värdeöverföringar typiskt sett beror på slarv samt bristande kompetens och kännedom om regelverkets krav. Även om flera faktorer kan påverka statistiken bedömer Boverket att det ligger en reell förbättring av regelefterlevnaden bakom de senaste årens utveckling. Detta antas bero på ökad kännedom om regelverket och ökad förståelse för dess innebörd vilket även framgår i de kontakter som Boverket har med bostadsaktiebolagen och i förekommande fall kommunerna i samband med rapporteringen.

Enligt utredningen framstår mot den bakgrunden några ändringar i regelverket om värdeöverföringar inte som motiverade i nuläget. Beroende på hur värdeöverföringarna fortsatt utvecklas kan det enligt utredningens bedömning även finnas förutsättningar att utmönstra den årliga rapporteringsskyldigheten för värdeöverföringar.

Betänkandet har remitterats och beredning pågår inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat och avstyrkt motsvarande motionsförslag om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag och förslag om värdeöverföringar, senast våren 2021 i betänkande 2020/21:CU9. Utskottet hänvisade till tidigare ställningstaganden och pågående utrednings- och beredningsarbete. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Som redovisas ovan har utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning haft i uppdrag att bl.a. analysera hur de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen fungerar som verktyg för en socialt hållbar bostadsförsörjning. I betänkandet Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14) konstaterar utredningen att de allra flesta kommuner har ett allmännyttigt bostadsbolag och att de ser det som ett av de mer kraftfulla verktygen för att uppfylla sitt bostadsförsörjningsansvar. Likaså visar Boverkets bostadsmarknadsenkät från 2022 att en övervägande majoritet av landets kommuner har ett kommunalt bostadsbolag. Utskottet ser därför inte skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av förslaget i motion 2022/23:1249 (V) yrkande 19 om att det ska finnas minst ett allmännyttigt bostadsaktiebolag i varje kommun. Motionsyrkandet avstyrks därför.

När det sedan gäller motionsförslagen om att införa krav på tillstånd från länsstyrelsen vid försäljning av bostäder som ägs av kommunala bolag och att utreda ett långsiktigt förbud mot utförsäljningar inom allmännyttiga bostadsbolag, vidhåller utskottet sin tidigare uppfattning att det är kommunerna som ska ta ställning till frågor om innehav och försäljning av kommunala bostadsbolag och att dessa frågor inte ska regleras av staten. Yrkandena 16 och 18 i motion 2022/23:1249 (V) avstyrks därmed.

Utskottet ser inte heller skäl till ett tillkännagivande om att ta bort kravet att allmännyttans verksamhet ska bedrivas affärsmässigt, och motion 2022/23:1249 (V) yrkande 15 avstyrks därför. Utskottet noterar i sammanhanget att frågan om det går att förena affärsmässighet med en socialt hållbar bostadsförsörjning har utretts av den ovan nämnda utredningen. Som redovisas ovan gör utredningen bedömningen att de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen drivs enligt affärsmässiga principer och i enlighet med intentionerna bakom lagstiftningen. Någon ändring av lagstiftningen föreslås därför inte.

Inte heller när det gäller regelverket för värdeöverföringar har den nämnda utredningen funnit det motiverat att föreslå någon ändring. Som framgår ovan redovisas i utredningens betänkande bl.a. att Boverket bedömer att det ligger en reell förbättring av regelefterlevnaden bakom de senaste årens utveckling. Mot den bakgrunden anser utskottet att det inte finns skäl för riksdagen att ta ett initiativ med anledning av de motionsförslag som avser en skärpning av lagstiftningen för att förhindra otillåtna värdeöverföringar. Motion 2022/23:1249 (V) yrkandena 20–22 bör därför avslås.

Åtgärder mot segregation och trångboddhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att minska segregation och trångboddhet. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 15 (S), 16 (C) och 17 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande till regeringen om behovet av att bygga bort bostadsbristen och skapa en balans som kan bidra till att lösa trångboddheten (yrkande 30). Motionärerna anför vidare att det förekommer att kommuner hänvisar utsatta hushåll, bl.a. barnfamiljer med försörjningsstöd, till andra kommuner utan att de uttryckt en vilja att flytta, s.k. social dumpning. Enligt motionärerna är detta en orimlig ordning för hårt ansträngda kommuner. De begär därför ett tillkännagivande om att regeringen måste fortsätta, utvärdera och vid behov utveckla arbetet mot social dumpning (yrkande 31).

I kommittémotion 2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att utvärdera behovet av statliga insatser för att underlätta arbetet för verksamheter och projekt som syftar till att minska segregation och utsatthet (yrkande 19). Motionärerna anför vidare att trångboddhet är ett utbredd problem i vissa områden och för att lösa detta behövs ett aktivt arbete med ökad samverkan mellan kommuner och statliga myndigheter. De begär ett tillkännagivande om att regeringen bör kartlägga trångboddheten och låta utreda lämpliga insatser som motverkar trångboddhet (yrkande 20). Motsvarande förslag läggs fram i kommittémotion 2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 28 och 29. I samma motion begärs vidare ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till att stärka samhällets motståndskraft mot kriser. Motionärerna anför bl.a. att det är viktigt att motverka trångboddhet för att undvika t.ex. smittspridning (yrkande 32).

I kommittémotion 2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att det bör finnas blandade boendeformer i alla bostadsområden (yrkande 1). Vidare anför motionärerna att ett nationellt mått på boendesegregation skulle vara ett värdefullt underlag och bör tas fram för att underlätta planering och uppföljning (yrkande 2).

Regeringens strategi för minskad segregation

I juni 2018 beslutade regeringen om en långsiktig strategi för att minska och motverka segregation för perioden 2018–2028 (Ku2018/01462/D). Det övergripande målet med strategin är minskad segregation, jämlika uppväxt- och levnadsvillkor och goda livschanser för alla. Strategin innehåller delmål inom fem olika samhällsområden, och delmålet för boende är minskad

boendesegregation, bra bostäder för alla och stärkt samhällsservice. Särskilt prioriterat är insatser för blandad bebyggelse, insatser för en bostadsmarknad som är öppen för alla, insatser för att förtydliga sociala hållbarhetsperspektiv i samhällsplaneringen och insatser för stärkt samhällsservice i områden med socioekonomiska utmaningar.

Boverkets uppdrag om bedömningar av bostadsbristen

Boverket presenterade den 29 september 2020 rapporten Mått på bostadsbristen – Förslag på hur återkommande bedömningar ska göras (2020:21). Boverket har tagit fram en beräkningsmodell där antalet hushåll som saknar en rimlig bostad beräknas på nationell, regional och lokal nivå. Vad som är en rimlig bostad definieras efter sex behovsbaserade kriterier. Det är boendestandard, boendeyta, boendekostnad, geografiskt läge, hur länge bostaden disponeras och tid för att hitta en ny bostad. Boverket har, med utgångspunkt i de underliggande data som finns tillgängliga, konstruerat kvantitativa mått som på både nationell, regional och lokal nivå försöker fånga hur många hushåll som inte uppfyller de sex kriterierna. Enligt Boverkets beräkningar är 462 000 hushåll i landet trångbodda och drygt 57 800 av dem har också en ansträngd boendeekonomi. Det är hushåll som har en orimlig boendesituation och som saknar ekonomiska möjligheter att ta sig ur den.

Pågående arbete

Uppdrag till Boverket

I regleringsbrevet för 2023 ger regeringen Boverket i uppdrag att förvalta och utveckla verktyg som genom användning av platsdata möjliggör mätning och analys av socioekonomisk segregation för aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Arbetet ska utgå från de mått på socioekonomisk segregation och områdets olika socioekonomiska förutsättningar som tidigare använts i Segregationsbarometern (Delmos, Platsens betydelse – Årsrapport 2022 om den socioekonomiska boendesegregationens utveckling i Sverige).

Myndigheten ska även, efter dialog med berörda statliga myndigheter och andra aktörer, ta fram ett förslag för fortsatt arbete med ovan nämnda verktyg. Förslaget ska syfta till att ge relevanta aktörer fortsatt tillgång till verktyg med platsdata fr.o.m. den 1 januari 2024. Förslaget ska senast den 5 april 2023 redovisas i en rapport till Regeringskansliet.

Myndigheten ska slutligen senast den 1 juli 2023 beskriva utvecklingen av den socioekonomiska segregationen i Sverige i en rapport till Regeringskansliet.

Uppdrag till Statskontoret för att utreda arbetet för att minska och motverka segregation

Statskontoret har haft i uppdrag av regeringen att utreda arbetet för att minska och motverka segregation på lokal och regional nivå (Ju2022/01980). Statskontoret fick i uppdrag att belysa både kommuners, regioners och statliga myndigheters roll i arbetet på lokal och regional nivå och skillnader i arbetssätt mellan olika kommuner. I uppdraget ingick även att lämna rekommendationer för regeringens fortsatta arbete för att minska och motverka segregation.

Den 28 februari 2023 redovisade Statskontoret uppdraget i rapporten *Kommuners och regioners arbete för att minska och motverka segregation* (2023:4). Statskontorets övergripande slutsats är att nästan samtliga kommuner som har stora utmaningar med segregation också har ett pågående arbete för att minska och motverka segregation. Kommunerna bedriver insatser mot segregation inom samtliga områden som är prioriterade enligt den nationella strategin, men de arbetar främst med insatser inom utbildning, arbetsmarknad och boende. Statskontoret gör bedömningen att det finns särskilda utmaningar när det gäller att arbeta långsiktigt och med strukturella insatser för att motverka orsakerna till segregation på lokal nivå. Det är vanligare att kommunernas arbete syftar till att minska de negativa konsekvenserna av segregation än att motverka strukturella orsaker. Kommunerna genomför t.ex. ofta riktade insatser till områden med socioekonomiska utmaningar.

Av rapporten framgår vidare att de mål som finns i arbetet på lokal nivå främst handlar om att minska boendesegregationen. Inom samhällsbyggnadsområdet har kommunerna tillgång till flera olika styrmedel för att genomföra insatser som är av mer strukturell karaktär och som kan påverka boendesegregationen. Statskontoret konstaterar dock att det finns vissa hinder som bl.a. begränsar kommunernas möjlighet att blanda bebyggelse och upplåtelseformer. Ett exempel är att kommunernas tillgång till mark för bostäder varierar mellan kommunerna.

Statskontoret rekommenderar bl.a. att regeringen ger Boverket ett instruktionsenligt ansvar för uppföljning och analys av socioekonomisk segregation, inklusive att utveckla och sprida kunskap till relevanta aktörer, samt ger Boverket, Skolverket, Arbetsförmedlingen, Polismyndigheten, Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten i uppdrag att använda mått för uppföljning av socioekonomisk segregation i sin verksamhet.

Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning

I betänkandet *Sänk tröskeln till en god bostad* (SOU 2022:14) konstaterar utredningen *En socialt hållbar bostadsförsörjning* att bostadspolitiken de senaste åren varit inriktad på att öka bostadsbyggandet. Det har varit välbehövligt men ändrar inte det faktum att det är svårt för nya och inkomstsvaga hushåll att av egen kraft och förmåga kunna lösa sin boendesituation.

Ett skäl till detta är att nyproducerade bostäder är relativt dyra att bo i. Enligt utredningen är det således inte tillräckligt att fokusera på kvantitet utan det behövs ett större fokus på hur såväl nyproduktion som det befintliga bostadsbeståndet kan användas för att hjälpa fler till ett eget tryggt boende samtidigt som boendesegregationen motverkas. Utredningen gör följande sammanfattande bedömning när det gäller utmaningarna för en socialt hållbar bostadsförsörjning (s. 97):

Utredningen konstaterar att i skärningspunkten mellan statens och kommunernas ansvar uppstår en risk att människor faller mellan stolarna. Tillämpning av socialtjänstlagen och bostättningslagen skiljer sig mellan olika kommuner. En konsekvens av att kommunernas ansvar inte är tydligt reglerat är s.k. social dumpning. Det är utredningens bedömning att detta pekar på ett behov av ökad tydlighet från regeringens sida.

Utredningen bedömer att det behöver skapas en förståelse för att sociala utmaningar inte enbart kan lösas med ökat bostadsbyggande. För att förstå och synliggöra bostadsförsörjningens bredd har utredningen identifierat fyra tematiska områden vars utveckling på olika sätt har en inverkan på hushållens boendesituation och möjligheterna att förändra den: produktion och andra utbudsskapande åtgärder, konsumtion och efterfrågan, fördelning och förmedling, förvaltning och renovering. Enligt utredningen behöver åtgärder för att främja bostadsförsörjningen utgå från ett samspel mellan dessa fyra tematiska områden.

En viktig förutsättning för en socialt hållbar bostadspolitik är en gemensam bild av verkligheten. Jämförbara statistiska underlag kan ge bättre förutsättningar för att identifiera skillnader i boendeförhållanden och därmed för att vidta effektiva åtgärder. Regeringen har här tagit flera viktiga steg i att skapa underlag för gemensamma problembilder. Bland annat genom regeringsuppdrag till Boverket om mått på bostadsbristen och regeringsuppdrag om områdesindelning som Statistiska centralbyrån (SCB) och Delegationen mot segregation (Delmos) har tagit fram tillsammans samt Delmos olika statistikverktyg för att mäta segregationens utveckling. Det är inte uteslutet att vidare utveckling behövs.

Betänkandet har remitterats och breds inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare, senast våren 2021 i betänkande 2020:21:CU9, behandlat motionsförslag om åtgärder för att minska boendesegregationen. Utskottet avstyrkte motionsyrkanden med hänvisning till pågående arbete. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, i likhet med motionärerna, att det krävs ytterligare åtgärder för att minska dagens boendesegregation och trångboddhet. Det krävs strukturella insatser på bostadsmarknaden som kan bidra till ett större utbud av olika upplåtelseformer och underlätta för människor att flytta mellan olika boendeformer utifrån sina behov i olika skeden av livet. Den som äger sin egen

bostad känner ett större ansvar för sitt boende och sin boendemiljö. Bland annat av detta skäl är det viktigt att fler kan ta steget till den ägda bostaden. Mot denna bakgrund välkomnar utskottet de reformer som regeringen har aviserat för att ge incitament till ökat byggande, inte minst för att tillgängliggöra bostäder för grupper som har svårt att komma in på bostadsmarknaden. Regeringen aviserar vidare reformer för att öka möjligheten att äga sitt boende och reformer för att öka tillgången till byggbar mark. Kommunerna ska dessutom uppmanas och stimuleras att höja sin planberedskap, särskilt när det gäller småhus. Ett fortsatt byggande av olika boendeformer är av stor vikt för att motverka boendesegregationen och minska trångboddhet. Det arbete som pågår och aviserats ligger i linje med önskemålen i motionerna 2022/23:2217 (S) yrkande 30, 2022/23:910 (C) yrkande 32 och 2022/23:762 (MP) yrkande 1 om att bygga bort bostadsbristen och därigenom lösa problemen med trångboddhet samt behovet av fler blandade bostadsområden. De avstyrks därför.

För att bryta segregationen och utanförskapet i våra bostadsområden krävs även andra åtgärder. Kunskap om hur den socioekonomiska segregationen ser ut och vad den beror på är centralt för träffsäkerheten i arbetet för att minska och motverka segregation. Utskottet välkomnar därför att Boverket har fått i uppdrag att förvalta och utveckla verktyg som genom användning av platsdata möjliggör mätning och analys av socioekonomisk segregation. Vidare har Boverket tagit fram en beräkningsmodell för att fastställa hur många hushåll som är trångbodda och som samtidigt har en orimlig boendesituation.

Som redovisas ovan visar Statskontorets rapport att de kommuner som har stora utmaningar med segregation också har ett pågående arbete för att minska och motverka segregation. Utskottet noterar vidare att flera kommuner har som mål att minska boendesegregationen, vilket är positivt. Det bedrivs således ett aktivt arbete i kommunerna med att minska och motverka segregation. Likaså arbetar berörda myndigheter med att utreda och kartlägga orsakerna till socioekonomisk segregation i syfte att ge regeringen underlag för att besluta om rätt åtgärder. Mot den redovisade bakgrunden anser utskottet att det inte finns skäl för riksdagen att ta ett initiativ med anledning av det som framförs i motionerna 2022/23:2217 (S) yrkande 31, 2022/23:1880 (C) yrkandena 19 och 20, 2022/23:910 (C) yrkandena 28 och 29 samt 2022/23:762 (MP) yrkande 2 om ett nationellt mått på boendesegregation, kartläggning av trångboddhet och ytterligare samverkan och åtgärder för att minska och motverka segregation och social utsatthet. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Trygga bostadsområden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att stärka förutsättningarna för s.k. BID-samverkan och om att beakta trygghetsskapande och brottsförebyggande aspekter i planeringsstadiet. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete.

Jämför reservation 18 (SD) och 19 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:1009 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) begärs flera tillkännagivanden om åtgärder för att skapa trygga bostadsområden. Motionärerna vill se en säkrare närvaro för polis, annan blåljuspersonal och ordningsvakter i bostadsområden genom stadsplaneringen (yrkande 1). Vidare anser motionärerna att det finns ett behov av att kartlägga otrygga områden och identifiera behoven av trygghetsskapande åtgärder (yrkande 2). Motionärerna föreslår att det ska tas fram en nationell handlingsplan för trygga bostadsområden (yrkande 3). Dessutom bör samhället på nationell nivå signalera vikten av och möjliggöra ökade förutsättningar för lokal användning av samverkansmodeller som BID-samverkan (yrkande 4). Motionärerna anför vidare att den fysiska miljön bör planeras utifrån ett brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv. De föreslår därför ett tillkännagivande om att regeringen bör låta utreda hur CPTED-metoden (Crime Prevention Through Environment Design) kan användas i stadsbyggnadsprocessen (yrkande 5).

I kommittémotion 2022/23:863 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att ta fram ny lagstiftning för att reglera BID-samarbeten (yrkande 9). Motionärerna föreslår även att samverkan mellan stat och kommun ska utökas i brottsförebyggande syfte (yrkande 10).

Även i kommittémotion 2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 24 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att införa lagstiftning för att reglera BID-samarbeten.

Bakgrund

Allmänt om BID-samverkan

Business Improvement Districts (BID) är en internationell term som ännu saknar en allmänt vedertagen svensk motsvarighet och som innebär att fastighetsägare tillsammans med boende och offentliga aktörer försöker lyfta ett område genom investeringar i den offentliga miljön, i fastigheter och i trygghetsskapande åtgärder. Syftet är att skapa trygga och attraktiva offentliga platser och bostadsområden. I Sverige finns ingen särskild lagstiftning som reglerar samverkan enligt BID-modellen. De BID-inspirerade samverkansprojekt som finns i Sverige bygger på frivilligt medlemskap och drivs ofta som

en ideell förening. Projekten finansieras av medlemmarna själva som betalar en avgift baserat på storleken på deras fastighetsinnehav i området. Det förekommer även att kommuner går in och delfinansierar olika satsningar på fysiska åtgärder.

Uppdrag till Boverket

Boverket fick i februari 2021 regeringens uppdrag att undersöka förutsättningarna för stärkt platssamverkan i Sverige. Boverket redovisade sitt uppdrag i december 2021 i rapporten Förutsättningar för stärkt samverkan (2021:30).

Boverket har kartlagt svenska erfarenheter av lokal, långsiktig och platsbaserad samverkan mellan fastighetsägare, näringsidkare och det allmänna i syfte att bekämpa utanförskap, skapa tryggare bostadsområden och stärka det lokala näringslivet. Därutöver har även exempel på platssamverkan i ett urval av länder studerats. I andra länder kan platssamverkan bl.a. organiseras som ett Business Improvement District (BID). Boverket konstaterar att det i Sverige bedrivs platssamverkan som liknar den som förekommer utomlands men att den sker på frivillig basis.

Enligt Boverket kan många aktörer bidra till att öka attraktiviteten i stadskärnor eller lyfta utsatta eller eftersatta områden, men behovet av samordning mellan dessa aktörer är stort om arbetet ska kunna effektiviseras. Boverket konstaterar att platssamverkan kan ske i många olika former och konstellationer. Det offentliga kan involveras genom kommunen eller polisen, men även genom fastighetsbolagen, näringslivet, föreningar, intresseorganisationer m.fl. I rapporten anförs att det saknas en enhetlig bild av vad platssamverkan innebär och att begreppet därför får olika betydelse i olika sammanhang. Boverket har även undersökt om det finns några hinder i relevant lagstiftning för stärkt platssamverkan.

Boverket har utifrån kartläggning och analys gjort följande ställningsuttaganden:

- Möjligheter och begränsningar med platssamverkan behöver bli mer kända.
- Det finns inga formella juridiska hinder för att bedriva frivillig platssamverkan.
- Det finns inget behov av särskild lagstiftning.
- Aktörernas engagemang kan ökas genom ny kunskap.
- Platssamverkan stärks med delaktighet.
- Mer uppföljning, utvärdering och forskning behövs.

Enligt uppgifter från Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet bereds rapporten inom Regeringskansliet. Departementet uppgav vidare att en hearing med berörda aktörer hölls i juni 2022 med anledning av rapporten.

Boverkets vägledning för brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder i samhällsbyggnadsprocesser

Boverket har även haft i uppdrag att ta fram och sprida en vägledning för brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder i samhällsbyggnadsprocesser (N2018/04599/SPN). Uppdraget redovisas i rapporten Brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder i samhällsbyggnadsprocessen (2019:20). I rapporten anför Boverket bl.a. att det är viktigt att uppnå en bred samverkan mellan de kommunala planerarna, polisen och den kommunala trygghetssamordnaren, samt med andra lokala aktörer och kommunala förvaltningar under hela planeringsskedet, för att uppnå en planering som bygger på lokalkännedom och platsspecifik kunskap. Brist på kunskap, tid och riktade budgetar gör enligt Boverket att brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder riskerar att bli punktinsatser utan helhetssyn och långsiktighet. För mer hållbara resultat behöver det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i den fysiska miljön vara ständigt pågående. Rapporten innehåller ett samlat kunskaps- och diskussionsunderlag kring vad som kan göras i utformningen av fysiska miljöer i samhällsbyggnadsprocessens olika skeden.

Stödet för gröna och trygga samhällen

Den 15 januari 2021 trädde förordningen (2020:1202) om stöd för gröna och trygga samhällen i kraft. Förordningen innebär att kommuner, andra fastighetsägare och tomträttshavare kan söka stöd för att utveckla stadsgrönska och ekosystemtjänster men också för att göra insatser som ökar tryggheten i områden med socioekonomiska utmaningar. Syftet är att utveckla områdena i en grön och hälsofrämjande riktning samtidigt som det skapas trygga, trivsamma och inkluderande utemiljöer med särskild omsorg om åtgärdernas gestaltning. Tryggheten kan öka genom att ett område anpassas för olika typer av besökare, liksom platser där människor kan mötas och det finns möjlighet till aktiviteter. God ljussättning kan också bidra till att öka känslan av trygghet. Stödet bidrar också till mål 11, Hållbara städer och samhällen, i Agenda 2030 genom att stärka förutsättningarna för att skapa säkra och inkluderande grönområden för alla.

Boverket administrerar och beslutar om stödet. Under 2021 inkom 300 ansökningar varav Boverket beviljade 123 ansökningar till ett sammanlagt belopp om 239 miljoner kronor (prop. 2022/23:1 utg. omr. 18).

Brottsförebyggande rådets trygghetsundersökning

Människors upplevda trygghet eller otrygghet utomhus i det egna bostadsområdet bedöms ge en relativt god bild av de många skiftande faktorer som tillsammans beskriver den sociala hållbarheten i boendemiljön. Enligt Brottsförebyggande rådets årliga nationella trygghetsundersökning (rapport

2021:11) uppgick andelen personer i åldern 16 till 84 år som känner sig otrygga vid utevistelse sent på kvällen i det egna bostadsområdet till 28 procent 2021, vilket var en liten minskning jämfört med 2020 och en återgång till samma nivå som 2016–2019 (prop. 2022/23:1 utg. omr. 18).

Tidigare behandling

Utskottet har vid ett antal tillfällen behandlat motionsförslag om BID-samarbete och om tryggare planering av bostadsområden, senast våren 2021 i betänkande 2020/21:CU9. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena med hänvisning till aviserat och pågående arbete. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

I flera motioner framförs förslag om att stärka förutsättningarna för s.k. BID-samverkan, se motionerna 2022/23:1009 (SD) yrkande 4, 2022/23:863 (C) yrkande 9 och 2022/23:910 (C) yrkande 24. Till att börja med ser utskottet positivt på olika former av samverkan mellan privata och offentliga aktörer som syftar till att skapa trygga offentliga platser och bostadsområden. Som redovisas ovan har Boverket undersökt och kartlagt förutsättningarna för stärkt platssamverkan i Sverige. I korthet konstaterar Boverket att många olika aktörer kan bidra till att öka attraktiviteten i stadskärnor eller lyfta utsatta eller eftersatta områden, men att det finns ett stort behov av samordning mellan dessa aktörer om arbetet ska kunna effektiviseras. Boverket konstaterar vidare att det inte finns några formella juridiska hinder för att bedriva frivillig plats-samverkan och det finns inte heller något behov av särskild lagstiftning. Slutligen anser Boverket att det behövs mer kunskap hos de berörda aktörerna för att öka delaktigheten i den här typen av samverkan. Utskottet noterar att Boverkets rapport bereds i Regeringskansliet och att det hölls en hearing i juni 2022 med berörda aktörer. Det pågår således ett arbete med att stärka olika former av samverkan mellan fastighetsägare och näringsliv för att skapa tryggare bostadsområden. Utskottet anser därför att det inte finns något skäl för riksdagen att ta ett initiativ med anledning av det som anförs i motionerna. Motionsyrkandena avstyrks.

I motion 2022/23:1009 (SD) yrkandena 1, 2, 3 och 5 finns förslag om att skapa trygga bostadsområden bl.a. genom att den brottsförebyggande aspekten beaktas vid planering av bostadsområden samt kartläggning av otrygga bostadsområden, och behovet av en nationell handlingsplan. I motion 2022/23:864 (C) yrkande 10 lyfts behovet av ytterligare samverkan mellan stat och kommun i brottsförebyggande syfte.

Utskottet anser, i likhet med motionärerna, att det är viktigt att våra bostadsområden är trygga. Trygghetsaspekten måste beaktas vid planeringen av nya bostadsområden bl.a. för att säkerställa framkomligheten för blåljuspersonal, god belysning och öppna ytor. I kommunernas arbete med detta är

Boverkets vägledning för brottsförebyggande och trygghetskapande perspektiv och åtgärder i samhällsbyggnadsprocessen enligt utskottet ett värdefullt stöd. Vidare vill utskottet peka på att ett statligt stöd för gröna och trygga samhällen infördes 2021. Syftet med stödet är att utveckla områden med socioekonomiska utmatningar i en grön och hälsofrämjande riktning samtidigt som det skapas trygga, trivsamma och inkluderande utemiljöer med särskild omsorg om åtgärdernas gestaltning. Enligt utskottet kan stödet bidra till att öka tryggheten och trivseln i befintliga bostadsområden. Utskottet konstaterar vidare att Brottsförebyggande rådets årliga trygghetsundersökning ger en bild av hur människor upplever tryggheten i sitt bostadsområde.

Som redovisas ovan anför Boverket att det brottsförebyggande och trygghetskapande arbetet i den fysiska miljön behöver vara ständigt pågående för mer hållbara resultat. Utskottet instämmer i detta. Med hänsyn till det brottsförebyggande och trygghetskapande arbete som pågår finns dock inte anledning att göra ett tillkännagivande till regeringen i frågan. Mot den bakgrunden avstyrks motionsyrkandena.

Gröna bostadsområden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fler träd i städer, åtgärder för att gynna den biologiska mångfalden och att öka mängden grönska och ekosystemtjänster. Utskottet hänvisar bl.a. till vidtagna åtgärder.

Jämför reservation 20 (C).

Motionen

I kommittémotion 2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 21 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att införa en nationell målsättning om att dubblera antalet träd i landets städer och en regel om att varje fällt träd ska ersättas med minst två nya. I yrkande 22 begärs ett tillkännagivande om att stärka vägledningen till kommuner och stadsdelsnämnder att lämna fler grönytor oklippta sommartid i syfte att gynna den biologiska mångfalden. Slutligen begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör se över hur städernas tak och väggar kan utnyttjas för att öka mängden grönska och ekosystemtjänster i tätorter (yrkande 23).

Rådet för hållbara städer

Rådet för hållbara städer har i uppdrag att stärka kommunernas förutsättningar att utveckla levande och hållbara städer och samhällen. Utgångspunkterna för arbetet utgörs av mål 11 i Agenda 2030, skrivelsen Strategin för levande städer

– politik för en hållbar stadsutveckling (skr. 2017/18:230) och propositionen Politik för gestaltad livsmiljö (prop. 2017/18:110).

Inom ramen för det arbete som bedrivs inom Rådet för hållbara städer har Boverket och Naturvårdsverket tagit fram en gemensam vägledning om grönplanering. Vägledningen vänder sig i första hand till kommuner och konsulter som arbetar inom park, miljö, naturvård, stadsbyggnad, kulturmiljö, friluftsliv och strategisk planering. Vägledningen handlar om varför och hur kommunen kan arbeta med grönplanering och ta fram en grönplan. En grönplan är ett strategiskt dokument som visar hur kommunen och andra aktörer kan bevara och utveckla grönstrukturen och dess ekosystemtjänster i städer, samhällen och landskapet som helhet.

Boverkets vägledning om ekosystemtjänster

Boverket har tagit fram en vägledning om hur stadsgrönska och ekosystemtjänster kan integreras i den byggda miljön. Vägledningen riktar sig till personer som arbetar med planering, byggande och förvaltning av den byggda miljön i städer och tätorter. Vägledningen är uppdelad i fem avsnitt som behandlar vilka ekosystemtjänster och funktioner som kan eftersträvas och ger information om vilka lösningar som kan vara lämpliga. De fem avsnitten har följande uppdelning:

- klimatanpassning – dagvattenhantering och temperaturregulering
- öka den ekologiskt aktiva ytan – gröna tak och gröna väggar
- biologisk mångfald – gynna biologisk mångfald med buskar, träd och urbana ängar
- hälsa och rekreation – gynna människors hälsa, främja estetik och sociala relationer
- bullerreducering – när grönska används för att reducera ljud.

Under varje avsnitt presenteras exempel på hur andra har gjort. Boverket har även tagit fram en matris för gröna lösningar. Den redovisar en översiktlig bedömning av vilka ekosystemtjänster en specifik naturbaserad lösning ger och vilken nytta lösningen kan ge för ekosystemtjänsten. Matrisen kan även användas för att se vilka konstruktioner som kan vara lämpliga att använda för att en ekosystemtjänst ska tillskapas.

Naturvårdsverkets rapport Årlig uppföljning av Sveriges nationella miljömål

Kommunernas arbete med att integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer har följts upp i Naturvårdsverkets rapport Årlig uppföljning av Sveriges nationella miljömål 2022 (Naturvårdsverkets rapport 7033). Andelen kommuner som inkluderar ekosystemtjänster i sina planeringsunderlag för grön- och vattenstruktur ökade enligt rapporten med 7 procentenheter mellan 2018 och 2021. Naturvårdsverket bedömer vidare i sin rapport att framtagna

vägledning och verktyg ger förutsättningar att nå målet om att en majoritet av kommunerna senast 2025 ska ta till vara och integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter (prop. 2022/23:1 utg.omr. 18).

Utskottets ställningstagande

Förutsättningarna att skapa goda och hållbara livsmiljöer ser olika ut i olika delar av landet. Hur våra bostadsområden utformas har dock stor betydelse för människors trivsel och livskvalitet. Det är därför positivt att andelen kommuner som inkluderar ekosystemtjänster i sina planeringsunderlag för grön- och vattenstruktur har ökat de senaste åren. Därutöver anser utskottet att Boverkets vägledning om hur stadsgrönska och ekosystemtjänster kan integreras i den byggda miljön är ett användbart verktyg för att t.ex. öka den ekologiskt aktiva ytan genom bl.a. gröna tak och gröna väggar. Utskottet vill även peka på Boverkets och Naturvårdsverkets gemensamma vägledning om grönplanering som utgör ett stöd för kommuner och konsulter som arbetar inom miljö, naturvård, stadsbyggnad och strategisk planering.

Som redovisas ovan gör Naturvårdsverket bedömningen att Boverkets vägledning och verktyg ger förutsättningar att nå målet om att en majoritet av kommunerna senast 2025 ska ta till vara och integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter.

Med hänsyn till det aktiva arbete som pågår för att skapa goda och hållbara livsmiljöer finns det inte skäl till något tillkännagivande i frågan. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandena.

Bostadsförmedling och förtur till bostad för vissa grupper

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förtur till bostad och om kommunal bostadsförmedling. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden och pågående beredning inom Regeringskansliet.

Jämför reservation 21 (V) och 22 (C).

Motionerna

I partimotion 2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 58 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör låta utreda hur en samordnare kan tillsättas med uppdrag att se över förutsättningarna för att skapa en nationell

bostadskö för våldsutsatta. Motsvarande förslag framställs även i kommittémotion 2022/23:883 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 13 och i kommittémotion 2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 22.

I kommittémotion 2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att alla kommuner ska vara skyldiga att i egen regi, eller genom regional samverkan, tillhandahålla en bostadsförmedling som genom transparenta regler förmedlar hyresbostäderna, såväl privata som allmännyttiga, i kommunen (yrkande 26). Motionärerna föreslår vidare att det ska förtydligas i 8 § lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar att den absoluta majoriteten av bostäderna som förmedlas ska göra det genom turordning efter kötid (yrkande 27). Ett tillkännagivande om att privata fastighetsägare ska vara skyldiga att fördela 80 procent av sitt lediga bostadsbestånd till en kommunal eller regional bostadsförmedling begärs i yrkande 28.

I motion 2022/23:1311 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att förtydliga kommuners skyldigheter och säkerställa möjligheten att ge förtur till bostad för våldsutsatta och deras barn (yrkande 3).

Bakgrund

Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Enligt 7 § lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska en kommun anordna bostadsförmedling, om det behövs för att främja bostadsförsörjningen. Om två eller flera kommuner behöver en gemensam bostadsförmedling ska dessa kommuner anordna en sådan bostadsförmedling. Regeringen får enligt lagen förelägga en kommun att anordna en kommunal bostadsförmedling. Regeringen har inte förelagt någon kommun att inrätta en bostadsförmedling sedan lagen trädde i kraft.

Kommunala bostadsförmedlingar

En kommunal bostadsförmedling är en serviceinsats av kommunen där bostäder från flera olika fastighetsägare förmedlas och där kommunen beslutar om vilka principer för förmedling som ska gälla. Enligt 2022 års bostadsmarknadsenkät finns det sju kommunala bostadsförmedlingar i Sverige. Sju kommuner uppger att de överväger att inrätta en kommunal bostadsförmedling. Sammanlagt 15 kommuner, samtliga i de tre storstadsregionerna och Uppsala län, är anslutna till en annan kommuns bostadsförmedling. Kommuner som inte har en egen, och som inte heller är ansluten till en annan kommuns bostadsförmedling, tillhandahåller ibland en särskild bostadsportal, alternativt listar olika hyresvärdar på kommunens webbplats. Antalet kommuner som uppger att de inte har någon service eller information för personer som söker bostad i kommunen har minskat från åtta till fyra.

Förturssystem

Det finns inget enhetligt system för att söka bostad i Sverige. Fastighetsägare och bostadsföretag har således stor frihet att själva avgöra vilka villkor som ska gälla för att komma i fråga för ett hyreskontrakt och hur lediga bostäder ska förmedlas. När det gäller kommunala bostadsförmedlingar får kommunerna själva besluta om vilka principer som ska gälla för förmedlingen av bostäder.

De kommunala allmännyttiga bostadsbolagen är ett verktyg för kommunernas bostadsförsörjning. Genom ägardirektiven kan kommunen styra de allmännyttiga bostadsbolagen så att bostadsförsörjningen i kommunen säkerställs. Kommunerna kan i direktiven t.ex. ställa krav på riktade insatser till särskilda grupper, exempelvis att personer som lever med en allvarlig hotbild eller under hot ska erbjudas förtur i bostadskö.

I Boverkets bostadsmarknadsenkät för 2022 anger drygt hälften av kommunerna, 155 stycken, att det finns en möjlighet att ansöka om förtur till bostad och 119 kommuner anger att det inte finns någon sådan möjlighet. Det framgår vidare att det är näringslivsförturerna, alltså personer som fått arbete i kommunen och bor utom pendlingsavstånd, som flest kommuner anger har fått förtur till bostad (90 kommuner). Därefter följer personer med medicinska skäl (56 kommuner), följt av personer med sociala skäl (50 kommuner) och kvinnor utsatta för våld av närstående (49 kommuner).

Pågående arbete

I betänkandet Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14) föreslås åtgärder för att skapa en mer aktiv och träffsäker kommunal bostadsförmedling. I betänkandet konstaterar utredningen att det är viktigt att kommunala bostadsförmedlingar erbjuder transparent, aktiv förmedling i ett läge med bostadsbrist. Kötid är en sådan transparent förmedlingsprincip som minskar risken för godtyckliga grunder för urval av hyresgäster. Men enligt utredningen innebär kötid också att hushåll som står inför ett mer akut behov av bostad eller en förändrad boendesituation men inte haft möjligt att samla ihop många ködagar, har små chanser att kunna lösa sin situation genom en kommunal bostadsförmedling. Utredningen bedömer därför att hyresbostäder behöver fördelas med större inslag av selektivitet. Den nuvarande regleringen tolkas av kommunala bostadsförmedlingar som att förmedling utifrån behov inte är tillåtet. För att åstadkomma en mer aktiv och träffsäker förmedling föreslår utredningen att bostadsförmedlingar får tydligare förutsättningar att kunna tillämpa reservationer och större utrymme för förturer. Utredningens förslag innebär att en kommunal bostadsförmedling ska förmedla lägenheter i turordning efter kötid till sökande, i den utsträckning de inte fördelas enligt ett förturssystem. Något krav på begränsad omfattning av förtursverksamheten ska alltså inte gälla. Turordning efter kötid hindrar inte att lägenheter reserveras för grupper av sökande baserat på deras behov eller i övrigt enligt

vad som är ändamålsenligt, allt under förutsättning att det sker enligt i förväg fastställda kriterier (s. 493 f.).

Betänkandet har remitterats och beredning pågår inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Utskottet har vid flera tillfällen, senast våren 2021 i betänkande 2020/21:CU9, behandlat motionsförslag om krav på att kommuner ska inrätta bostadsförmedling och att privata hyresvärdar ska vara skyldiga att förmedla en viss andel av sina lägenheter genom en kommunal bostadsförmedling. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena med hänvisning till tidigare ställningstaganden om att det bör överlåtas på kommunerna att själva överväga frågor om kommunal bostadsförmedling och att lägenheter från privata hyresvärdar bör förmedlas genom frivilligt samarbete mellan hyresvärderna och den kommunala bostadsförmedlingen. Riksdagen följde utskottets förslag.

Samma år och i samma betänkande behandlade och avstyrkte utskottet även motionsförslag om förtur för våldsutsatta. Utskottet hänvisade till att utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning (dir. 2020:53) hade fått i uppdrag att analysera hur förturssystemen fungerar och på vilka grunder förturer erbjuds och att detta arbete inte borde föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Till att börja med konstaterar utskottet att kommunerna redan i dag har möjlighet att ge vissa grupper förtur i bostadsköerna och att kommunerna genom ägardirektiv kan ställa krav på sina kommunala bostadsaktiebolag om riktade insatser till särskilda grupper, t.ex. personer som lever under hot eller är utsatta för våld.

Utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning har haft i uppdrag att analysera hur förturssystemen i kommunerna fungerar och på vilka grunder förtur erbjuds. Som redovisas ovan konstaterar utredningen att kötid innebär att hushåll som står inför ett mer akut behov av bostad och som inte stått i kö har små chanser att kunna lösa sin situation genom en kommunal bostadsförmedling. För att åstadkomma en mer aktiv och träffsäker förmedling föreslår utredningen att förmedling som huvudregel ska ske i turordning efter kötid, men att bostadsförmedlingar ska få tydligare förutsättningar att kunna tillämpa reservationer och större utrymme för förturer. Utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet och utskottet anser att det arbetet inte bör föregripas genom en åtgärd från riksdagens sida. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2022/23:1673 (C) yrkande 58, 2022/23:883 (C) yrkande 13, 2022/23:910 (C) yrkande 22 och 2022/23:1311 (S) yrkande 3 om en nationell bostadskö för våldsutsatta samt motion 2022/23:1249 (V) yrkande 27 om att förmedling ska ske efter kötid.

När det sedan gäller förslag om att alla kommuner ska tillhandahålla en bostadsförmedling anser utskottet, i likhet med tidigare ställningstaganden, att det bör överlåtas till kommunerna att själva överväga om kommunen ska bedriva en bostadsförmedling eller inte. Behovet av en sådan förmedlingsverksamhet måste enligt utskottet bedömas utifrån förutsättningarna på den lokala bostadsmarknaden och förekomsten av andra sätt att förmedla kontakten mellan hyresvärdar och bostadssökande, exempelvis genom att kommunen tillhandahåller en bostadsportal. Det är enligt utskottet positivt att lägenheter från privata hyresvärdar kan förmedlas via kommunala bostadsförmedlingar, men utskottet är inte berett att ställa sig bakom förslaget att privata hyresvärdar ska vara skyldiga att förmedla en viss andel av sitt hyresbestånd via en kommunal bostadsförmedling. Utskottet avstyrker därmed motion 2022/23:1249 (V) yrkandena 26 och 28.

Studentbostäder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fler studentbostäder. Utskottet hänvisar till vidtagna åtgärder och pågående arbete. Jämför reservation 23 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:1009 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) anføres att bostadsbristen för studenter är påtaglig i hela landet. En orsak till att det inte byggs tillräckligt med studentbostäder är brist på markanvisningar för studentbostäder. Mot den bakgrunden begärs ett tillkännagivande till regeringen om att utreda möjligheterna att prioritera markanvisningar för studentbostäder (yrkande 11). Vidare begärs ett tillkännagivande om att kommuner där det finns universitet eller högskolor tillsammans med lärosätena ska planera för att det ska finnas tillräckligt med studentbostäder (yrkande 12).

I motion 2022/23:1339 av Amalia Rud Pedersen och Adrian Magnusson (båda S) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att överväga en bred översyn av boendesituationen för studenter och se över lämpliga åtgärder.

Bakgrund

Boverkets bostadsmarknadsenkät 2022

Av 2022 års bostadsmarknadsenkät framgår att 21 av landets 38 högskolekommuner bedömer att det råder balans eller överskott på bostadsmarknaden för studenter. Av dessa är det 15 kommuner som bedömer att det är balans och

6 som bedömer att det finns ett överskott. Det är vidare 17 högskolekommuner som bedömer att det råder underskott på bostadsmarknaden för studenter. Dessa kommuner finns i såväl stora som små högskolekommuner. Vid förra årets enkät var det 19 av 38 kommuner som bedömde att det fanns ett underskott. Boverket konstaterar att antalet kommuner som anger underskott minskar något för varje år.

Av bostadsmarknadsenkäten framgår vidare att det finns ca 95 000 studentbostäder i hela landet.

Akademiska Hus AB

Akademiska Hus AB är ett helägt statligt fastighetsbolag som har i uppdrag att äga, utveckla och förvalta fastigheter för universitet och högskolor med fokus på utbildnings- och forskarverksamhet. Sedan hösten 2014 har Akademiska Hus AB ett utökat uppdrag som innebär att bolaget även bygger och förvaltar student- och forskarbostäder. Bolaget har ett eget markinnehav som tillåter expansion av verksamheten. Bolaget har bedömt att totalt 28 000 bostäder, varav 21 000 studentbostäder, kan byggas på den egna marken. Vid utgången av 2021 hade bolaget byggt 1 640 student- och forskarbostäder. Målet för 2022 är 1 700 bostäder.

Riktlinjer för markanvisningar

Kommuner som anvisar mark ska anta riktlinjer för markanvisningar, enligt lagen (2014:899) om riktlinjer för kommunala markanvisningar. Riktlinjerna ska innehålla

- kommunens utgångspunkter och mål för överlåtelse eller upplåtelse av markområden för bebyggande
- handlägningsrutiner
- grundläggande villkor för att anvisa mark
- rutiner samt principer för prissättning av mark.

En markanvisning är en överenskommelse mellan en kommun och en byggherre. Överenskommelsen ger byggherren ensamrätt att under en begränsad tid och under givna villkor förhandla med kommunen om att den ska överlåta eller upplåta ett kommunägt markområde för bebyggande.

Av Boverkets bostadsmarknadsenkät för 2022 framgår att antalet kommuner som uppger att de antagit riktlinjer för markanvisningar stadigt ökar. Under 2016 hade 58 kommuner antagit riktlinjer för markanvisning. I årets bostadsmarknadsenkät uppger 221 kommuner att de har riktlinjer för markanvisning.

I bostadsmarknadsenkäten ställs vidare frågor om innehav av mark. I 2022 års bostadsmarknadsenkät uppger 276 av landets 290 kommuner att de äger mark som är lämplig för bostadsbyggande. Enligt Boverket har antalet kommuner som äger mark i stort legat på samma nivå de senaste åren.

Pågående arbete

Utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning

I betänkandet Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14) konstaterar utredningen att det kommunala markinnehavet kan utgöra ett kraftfullt verktyg med potential att påverka såväl kvantitativa som kvalitativa faktorer i bostadsbyggandet. Det är enligt utredningen också ett verktyg som kan och bör användas för att driva på affärsutveckling och diversifierat byggande samt för att främja att byggherrar och markägare både får och utnyttjar möjligheter att bidra till att alla får förutsättningar att leva i goda bostäder. Riktlinjer för markanvisningar behöver därför på ett ändamålsenligt sätt kopplas till kommunens ställningstaganden till sina uppgifter inom ramen för bostadsförsörjningen. Utredningen föreslår att det görs genom ändringar i lagen (2014:899) om riktlinjer för kommunala markanvisningar. Utredningen föreslår också att Boverket ska tillhandahålla metodstöd i den delen.

Betänkandet har remitterats och beredning pågår inom Regeringskansliet.

Uppdrag till Boverket

Den 16 mars 2023 beslutade regeringen att ge Boverket i uppdrag att ta fram förslag på betydande lättnader i byggkraven för studentbostäder (LI2023/02048). Syftet med uppdraget är att utreda möjligheterna att påtagligt minska kostnaderna vid byggandet av studentbostäder och möjliggöra ett ökat och mer differentierat utbud på kort och lång sikt.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2024.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade och avstyrkte motsvarande motionsförslag om att prioritera markanvisningar för studentbostäder våren 2021 i betänkande 2020/21:CU9 med hänvisning till bl.a. pågående arbete.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, i likhet med motionärerna, att det är viktigt att det finns bostäder för studenter i hela landet. Enligt Boverkets senaste bostadsmarknadsenkät minskar antalet kommuner som anger underskott av bostäder för studenter något för varje år, men det råder fortfarande brist i flera högskolekommuner.

Utskottet noterar att flera åtgärder vidtas eller planeras för att ytterligare minska underskottet på studentbostäder. Regeringen har till att börja med beslutat att ge Boverket i uppdrag att ta fram förslag på betydande lättnader i byggkraven för studentbostäder i syfte att göra det enklare och billigare att bygga studentbostäder. Vidare innebär de ändringar som nyligen införts i bostadsförsörjningslagen att det blir ett tydligare fokus på bostadsbristen i den

egna kommunen. Detta kan ge kommunerna en tydligare bild av bostadsbristen för t.ex. studenter, som sedan kan beaktas när riktlinjerna för bostadsförsörjningen tas fram. Därutöver vill utskottet nämna Akademiska Hus AB, som sedan 2014 har ett utökad uppdrag att bygga och förvalta student- och forskarbostäder.

När det gäller bristen på markanvisningar för studentbostäder vill utskottet peka på att antalet kommuner som antagit riktlinjer för markanvisning har ökat stadigt de senaste åren och uppgår till 221 kommuner 2021. Som redovisas ovan föreslås i betänkandet Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14) att riktlinjerna för markanvisningar ska kopplas till kommunens ställningstaganden till sina uppgifter inom ramen för bostadsförsörjningen. En tydligare koppling mellan bostadsbristen för studenter och riktlinjerna för markanvisning kan enligt utskottet bidra till att det anvisas mer mark för byggande av studentbostäder.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns skäl för ett tillkännagivande från riksdagen. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Bostäder för äldre personer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandena om fler bostäder för äldre personer. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 24 (C) och 25 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att förtydliga regelverken när det gäller bostäder för äldre och utreda en grundläggande byggstandard för trygghetsboende som är användbar i hela landet (yrkande 18). Därutöver understryker motionärerna vikten av ökad social samvaro för äldre personer och vill därför se att det planeras för och byggs fler gemensamhetslokaler och kollektivboenden för äldre (yrkande 19).

I kommittémotion 2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Statens Bostadsomvandling AB ett utökad uppdrag att bygga äldreboende i kommuner med svaga ekonomiska förutsättningar, för att därigenom bidra dels till äldreboenden, dels till att befintliga bostäder kan erbjudas till nya köpare.

Bakgrund

Olika typer av boenden för äldre personer

Enligt socialtjänstlagen (2001:453) har kommuner ansvar för att inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd. För att få flytta till ett särskilt boende krävs en biståndsprövning och ett beslut av kommunen. Det som inte är särskilt boende räknas som ordinärt boende, t.ex. trygghetsboende och seniorbostad. Trygghetsboende innebär tillgång till personal varje dag samt möjlighet till gemensamma måltider och aktiviteter. Seniorbostäder är vanliga bostäder på marknaden avsedda för äldre personer. De kallas även 55-plus-bostäder eller 65-plus-bostäder. För att flytta till dessa boenden krävs inget beslut av kommunen.

I april 2019 trädde ändringar i socialtjänstlagen i kraft som förtydligar kommunernas möjlighet att inrätta särskilda boendeformer för äldre som främst behöver stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service, och som därutöver har behov av att bryta oönskad isolering. Boendeformen benämns biståndsbedömt trygghetsboende. Det är frivilligt för kommunen att inrätta denna boendeform (prop. 2017/18:273, bet. 2018/19:SoU4, rskr. 2018/19:11).

Stöd till bostäder för äldre personer

Enligt förordningen (2016:848) om statligt stöd för att anordna och tillhandahålla bostäder för äldre personer kan stöd lämnas för

- ny- och ombyggnad av särskilda boendeformer för äldre med stöd av socialtjänstlagen
- ny- och ombyggnad av hyresbostäder för äldre (över 65 år) på den ordinarie bostadsmarknaden (seniorboenden, trygghetsboenden)
- anpassning av gemensamma utrymmen i befintliga hyres- eller bostadsrättshus.

Med hyresbostäder för äldre personer på den ordinarie bostadsmarknaden avses bostadslägenheter och utrymmen för de boendes måltider, samvaro, hobby och rekreation som främjar gemenskap och trygghet. Med anpassning av gemensamma utrymmen avses förbättringar som främjar kvarboende för äldre personer genom ökad tillgänglighet och trygghet. Stödet gäller förbättringar av gemensamma utrymmen i eller i anslutning till en byggnad som upplåts med hyresrätt, kooperativ hyresrätt eller bostadsrätt. Det kan t.ex. röra sig om förbättringar i trapphus, tvättstugor, soprum och andra gemensamma utrymmen.

Boverkets bostadsmarknadsenkät för 2022

Av Boverkets bostadsmarknadsenkät för 2022 framgår att antalet kommuner som bedömer att de har balans i utbudet av särskilda boendeformer för äldre

har minskat jämfört med förra året, men det ligger trots allt på en hög nivå jämfört med några år tillbaka. I årets bostadsmarknadsenkät uppger 156 kommuner att utbudet av särskilda boendeformer är i balans, medan 83 kommuner uppger att de har för få platser. Statistik från SCB visar att byggandet av specialbostäder har ökat de senaste åren, vilket kan vara en förklaring till utvecklingen. Antalet specialbostäder som färdigställts genom nybyggnad var 2019–2021 det största på över 20 år.

Statens Bostadsomvandling AB

Statens Bostadsomvandling AB:s (SBO) samhällsuppdrag berör bostads-, äldre- och landsbygdspolitiken. SBO har i uppdrag att förvärva offentligt ägda och privatägda fastigheter med det främsta syftet att säkerställa bostäder för äldre på orter med svag bostadsmarknad. Genom att SBO bygger om befintliga fastigheter bidrar bolagets verksamhet till ökad rörlighet och ett effektivare nyttjande av bostadsbeståndet. Därmed kan fler seniorer hitta ett boende att flytta till samtidigt som husen de lämnar blir tillgängliga för nya familjer. I huvudsak handlar verksamheten om att underutnyttjade eller otillgängliga fastigheter omvandlas till moderna bostadslägenheter för personer som är 65 år eller äldre. När marknaden är i bättre balans säljs den utvecklade fastigheten på marknadsmässiga villkor. Vid utgången av 2021 bedrev SBO verksamhet på 27 orter i 25 kommuner i Sverige. Under 2021 sålde bolaget en fastighet om totalt 12 lägenheter. Totalt färdigställdes 61 lägenheter i tre kommuner (prop. 2022/23:1 utg. omr. 18).

Regelverket

Plan- och bygglagen

En byggnad ska vara lämplig för sitt ändamål enligt 8 kap. 1 § plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL. Det innebär i korthet att bostäder ska ha utrymmen för vila, samvaro, måltider, hygien och förvaring samt utrustning för hygien och matberedning. Lagen innehåller också bestämmelser om en byggnads tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga (8 kap. 1 § 3 och 8 kap. 4 § första stycket 8 PBL). Avsteg från kraven på tillgänglighet och användbarhet får dock göras när man inreder bostäder om högst 35 kvadratmeter på vindar (8 kap. 7 § PBL). För studentbostäder med en boarea om högst 35 kvadratmeter är kraven lägre när det gäller bl.a. utrymmen för funktioner som matlagning och förvaring samt vädrings- och ljusförhållanden. Några särskilda regler för bostäder för äldre personer finns inte.

Boverkets bygg- och konstruktionsregler

I juni 2019 fick Boverket i uppdrag av regeringen att se över Boverkets byggregler (BBR) och konstruktionsreglerna (EKS) (Fi2019/02343/BB). Uppdragets syfte var att skapa ett förenklat och konsekvent regelverk för att

bidra till ett snabbare och mer kostnadseffektivt byggande. I slutrapporten *Möjligheternas byggregler – Ny modell för Boverkets bygg- och konstruktionsregler (2020:31)* presenterade Boverket en ny regelmodell som enligt rapporten utgör ett första steg i en längre process. Den nya regelmodellen påverkar endast Boverkets tillämpningsföreskrifter, dvs. inte lagar och förordningar. Den nya modellen ska bestå av färre regler och utformas som funktionskrav. De nuvarande reglerna om byggande, som finns i BBR och EKS, kommer att delas upp så att respektive krav regleras i en separat författning. De nya författningarna planeras träda i kraft den 1 juli 2024. Varje författningsförslag kommer att skickas ut på remiss innan författningen beslutas.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade och avstyrkte motsvarande motionsförslag om att förtydliga regelverket för bostäder för äldre och behovet av gemensamhetslokaler för ökad social samvaro våren 2021 i betänkande 2020/21:CU9. Utskottet hänvisade till pågående arbete när det gäller Boverkets arbete med regelförbättringar och till möjligheten att söka statligt stöd för ny- och ombyggnad av hyresbostäder för äldre på den ordinarie bostadsmarknaden i syfte att främja rekreation och social samvaro. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet framhålla att det behövs olika typer av boenden för att tillgodose de äldres olika behov. Utskottet vill i detta sammanhang peka på det stöd som finns att söka för ny- och ombyggnad av olika boendeanternativ för äldre personer som också kan erbjuda trygghet och social samvaro. Utskottet kan vidare konstatera att statistik från SCB visar att byggandet av specialbostäder har ökat de senaste åren och att antalet specialbostäder som färdigställdes genom nybyggnad under perioden 2019–2021 var det största på över 20 år. Trots detta råder det fortfarande brist på bostäder som är anpassade för äldre i många kommuner. Behovet av bostäder för äldre kommer dessutom att öka i framtiden, vilket ställer krav på en god planering inom kommunerna för att möta den ökade efterfrågan. Som utskottet har redogjort för i föregående avsnitt har det nyligen genomförts ändringar i bostadsförsörjningslagen som innebär att kommunerna ska analysera vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på bostadsmarknaden i den egna kommunen. På motsvarande sätt som när det gäller underskottet på studentbostäder menar utskottet att denna lagändring kan ge en tydligare bild av behovet av bostäder för äldre i den egna kommunen. Därmed kan kommunernas planering av bostadsförsörjningen förbättras.

Vidare vill utskottet peka på SBO:s verksamhet som bidrar till att fler bostäder kan skapas för äldre personer, särskilt på svaga bostadsmarknader. När det gäller förslaget i motion 2022/23:910 (C) yrkande 18 om att förtydliga

regelverket konstaterar utskottet att det pågår ett omfattande regelförenklingsarbete, t.ex. Boverkets nya regelmodell som syftar till att förenkla och förtydliga byggprocessen. Detta regelförenklingsarbete har även bäring på byggandet av bostäder för äldre.

Mot den angivna bakgrunden anser utskottet att det inte finns skäl för ett tillkännagivande från riksdagens sida om bostäder för äldre. Motionsyrkandena i detta avsnitt avstyrks därmed.

Bostadsanpassningslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en översyn och ändring av lagen om bostadsanpassningsbidrag. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 26 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) anförs att antalet bostadsanpassningar har minskat drastiskt sedan den nya lagen om bostadsanpassning trädde i kraft 2018. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande till regeringen om att ta initiativ till en översyn av bostadsanpassningslagen (yrkande 21).

I motion 2022/23:1701 av Lina Nordquist (L) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att överväga åtgärder för att säkra vardagen för människor med behov av elrullstol eller permobil. Motionären hänvisar till en dom från Högsta förvaltningsdomstolen (HFD mål 4637-19) där domstolen fastställde att ett fristående rullstolsgarage inte utgör ett komplement till en fast funktion i anslutning till en bostad varför bostadsanpassningsbidrag inte kan lämnas.

Bakgrund

Lagen om bostadsanpassningsbidrag

Den 1 juli 2018 infördes en ny lag om bostadsanpassningsbidrag (prop. 2017/18:80, bet. 2017/18:CU6, rskr. 2017/18:210). Lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag ersatte den tidigare lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. Lagen syftar till att ge personer med funktionsnedsättning möjlighet till ett självständigt liv i eget boende genom bidrag till anpassning av bostäder (1 §). Bostadsanpassningsbidrag lämnas för att anpassa och komplettera fasta funktioner i och i anslutning till en bostad (5 §). Bidrag kan lämnas för att installera en hiss i eller i anslutning till flerbostadshus och en- eller tvåbostadshus (prop. 2017/18:80 s. 69). Det är den kommun där bostaden är belägen som prövar en ansökan om bidrag.

Boverkets rapport

Av Boverkets rapport Bostadsanpassningsbidragen 2019 (2020:19) framgår att kommunernas kostnader för bostadsanpassningsbidrag har minskat från 1 039 miljoner kronor 2015 till 856 miljoner kronor 2019. Vidare framgår att antalet beviljade ansökningar har minskat från 73 200 år 2015 till 55 765 år 2019. Antalet inkomna ansökningar 2019 var enligt Boverkets rapport 63 306, dvs. färre än antalet beviljade beslut 2015.

Förordningen om statligt stöd för att anordna och tillhandahålla bostäder för äldre personer

Enligt 3 § förordningen (2016:848) om statligt stöd för att anordna och tillhandahålla bostäder för äldre personer kan stöd ges för bl.a. ny- eller ombyggnad av hyresbostäder för äldre personer på den ordinarie bostadsmarknaden eller anpassning av gemensamma utrymmen i eller i anslutning till byggnader som upplåts med hyresrätt, kooperativ hyresrätt eller bostadsrätt. Länsstyrelsen i det län där fastigheten är belägen beslutar om stöd kan lämnas.

Pågående arbete

Regeringen gav den 26 augusti 2021 Boverket i uppdrag att utvärdera lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag och analysera hur den har påverkat utvecklingen av bostadsanpassningsbidraget (S2020/06045). Boverket redovisade uppdraget den 28 februari 2023 i rapporten Utvärdering av lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag (2023:11).

Boverket har inte funnit något som pekar på att lagändringen 2018 skulle ha påverkat möjligheten att vare sig ansöka om bidrag eller att bevilja bidrag från kommunernas sida. Förändringen när det gäller antal beviljade ansökningar har pågått en längre tid och påverkats av en mängd faktorer, bl.a. demografi, ett bostadsbestånd med moderna tillgänglighetskrav och förbättrad hälsa hos äldre.

Boverket hade även i uppdrag att lämna förslag på åtgärder om myndigheten skulle finna hinder för att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till nödvändiga anpassningar i bostaden. I uppdraget nämndes en dom där Högsta förvaltningsdomstolen funnit att ett lätt flyttbart rullstolsgarage inte var en komplettering av en fast funktion enligt 5 § lagen om bostadsanpassningsbidrag. Rullstolsgaraget ansågs därmed inte vara bidragsberättigat (HFD 2020 referat 70). Efter att domen meddelades kunde Boverket konstatera en markant nedgång av antalet beviljade bostadsanpassningar i form av rullstolsgarage. Boverket föreslår därför åtgärder för att åter göra rullstolsgarage bidragsberättigat. Boverket ser också ett behov av att ge ökade möjligheter för ägare av flerbostadshus att överta bostadsanpassningsbidrag och möjliggöra för reparationsbidrag efter ett övertagande.

Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade och avstyrkte motsvarande motionsyrkande om en översyn av bostadsanpassningslagen våren 2022 i betänkande 2021/22:CU10. Utskottet hänvisade till att Boverket fått i uppdrag att utvärdera lagen och vid behov föreslå åtgärder. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Som redovisas ovan har Boverket haft i uppdrag att utvärdera lagen om bostadsanpassningsbidrag och analysera hur den har påverkat utvecklingen av bidraget. Boverket har inte funnit något som pekar på att lagändringen 2018 skulle ha påverkat möjligheten att ansöka om bidrag eller att bevilja bidrag från kommunernas sida. Boverket anför att förändringen när det gäller antal beviljade ansökningar har pågått en längre tid och påverkats av en mängd faktorer, bl.a. demografi och bostadsbestånd med moderna tillgänglighetskrav samt bättre hälsa hos äldre. Boverket föreslår vidare att rullstolsgarage ska vara bidragsberättigade.

Genom den utvärdering som Boverket nyligen har gjort får önskemålet om en översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag i motion 2022/23:910 (C) yrkande 21 anses vara tillgodosett. När det gäller förslaget i motion 2022/23:1701 (L) om åtgärder för att säkra vardagen för människor med behov av elrullstol eller permobil konstaterar utskottet att Boverkets förslag nu bereds inom Regeringskansliet. Resultatet av det arbetet bör inte föregripas. Med detta avstyrks motionsyrkandena.

Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om olika åtgärder för att minska byggsektorns miljöpåverkan genom bl.a. ökad återvinning och återbruk samt ökat byggande i trä. Utskottet hänvisar främst till pågående arbete.

Jämför reservation 27 (SD), 28 (V), 29 (C), 30 (MP) och 31 (C, MP).

Motionerna

I partimotion 2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att alla kommuner formulerar en träbyggnadspolicy, eller liknande strategi, där både småhus, flerbostadshus och offentliga byggnader ingår.

I partimotion 2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 168 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att taktytor bör betraktas som en strategisk resurs för energiproduktion, dagvattenhantering och ekosystemtjänster.

Motionärerna anser vidare att det behövs fler insatser för att öka byggandet i trä (yrkande 169). Därutöver föreslås ett tillkännagivande om behovet av återbruk och återvinning av byggmaterial (yrkande 170). Motsvarande motionsyrkanden om taktytor som strategisk resurs och fler insatser för att öka byggandet i trä framställs även i kommittémotion 2022/23:909 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 36 och 37.

I partimotion 2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 60 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att vidta åtgärder för att minska klimatpåverkan av nödvändig ny- och ombyggnation genom en ökad återanvändning och återvinning av byggnadsmaterial, öka byggande i trä samt införa en maxgräns för klimatpåverkan.

I kommittémotion 2022/23:972 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 11 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att öka satsningen på forskning om och utveckling av modern träbyggnadsteknik samt att ta initiativ till att anpassa byggregler till nya träbaserade material och byggmetoder. I yrkande 14 föreslås att mer forskningsresurser omfördelas till ny träbyggnadsteknik.

I kommittémotion 2022/23:1454 av Katarina Luhr m.fl. (MP) begärs flera tillkännagivanden till regeringen om återbruk av byggmaterial och om att fasa ut och minimera mängden kemikalier. Till att börja med begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda effekterna av ekonomiska och andra nationella styrmedel, samt utreda vilka av dessa styrmedel som kan leda till en högre grad av återanvändning av byggmaterial vid byggnation (yrkande 1). Vidare vill motionärerna se ett nationellt mål för att öka andelen byggmaterial som återbrukas eller återanvänds från rivning, renovering och nybyggnation (yrkande 2). I yrkande 3 föreslås att regeringen låter utreda hur producenter och återförsäljare kan underlätta återbruk genom bredare producentansvar samt hur återförsäljare kan öka utbudet av återbrukade produkter. Därefter anser motionärerna att det finns behov av att implementera styrmedel och stödssystem för att fasa ut skadliga kemikalier i byggmaterial (yrkande 6). I yrkande 7 föreslås att det tas fram ett nationellt mål för att minimera mängden skadliga kemikalier i nybyggda bostäder, förskolor och skolor till 2025.

I kommittémotion 2022/23:2267 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att anta ett nationellt mål om att minst hälften av alla byggnader ska byggas med trästomme senast 2025.

I motion 2022/23:469 av Mattias Jonsson (S) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att se över möjligheten att öka användningen av trä som fasadmaterial.

Bakgrund

Regeringens strategi för cirkulär ekonomi m.m.

Regeringen har tagit fram en strategi för cirkulär ekonomi, Cirkulär ekonomi – strategi för omställningen i Sverige (M2020/01133). I strategin beskrivs en cirkulär ekonomi som ett verktyg för att nå miljö- och klimatmålen och de

globala målen i Agenda 2030. Visionen i strategin är ett samhälle där resurser används effektivt i giftfria cirkulära flöden och ersätter jungfruliga material. I strategin pekas bygg- och fastighetssektorn, inklusive bygg- och rivningsavfall, samt plastmaterial ut som prioriterade material- och produktströmmar.

I januari 2021 fattade regeringen beslut om handlingsplanen Cirkulär ekonomi – Handlingsplan för omställning av Sverige (M2021/00125). I handlingsplanen presenteras aktuella styrmedel och åtgärder som regeringen har beslutat eller har för avsikt att besluta om. Vissa av dessa åtgärder avser byggsektorn. Regeringen har t.ex. beslutat om ett nytt etappmål för bygg- och rivningsavfall (M2021/00060). Enligt målet ska förberedande för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning av icke-farligt bygg- och rivningsavfall, med undantag av jord och sten, årligen fram till 2025 uppgå till minst 70 viktprocent.

Regeringen gav vidare i december 2021 Naturvårdsverket i uppdrag att arbeta med att rätt plast ska vara på rätt plats i en cirkulär och fossilfri ekonomi (M2021/01846 m.fl.).

Arbete på EU-nivå

EU genomför satsningar för att utveckla en cirkulär ekonomi med resurseffektiva och giftfria materialkretslopp som skyddar hälsa och miljö. Våren 2020 presenterade Europeiska kommissionen handlingsplanen En ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin – För ett renare och mer konkurrenskraftigt Europa (COM(2020) 98). Kommissionen har i handlingsplanen identifierat ett antal prioriterade sektorer, däribland byggsektorn, som kommer att vara avgörande för att uppnå klimatneutralitet senast 2050. I handlingsplanen presenteras även initiativ såsom renoveringsvägen, revideringen av byggproduktförordningen och en ny förordning om ekodesign för hållbara produkter.

Kommissionen lade den 30 mars 2022 fram sitt förslag till en reviderad byggproduktförordning (COM(2022)144). Den reviderade förordningen föreslås ersätta den befintliga byggproduktförordningen och innebär utvidgningar i flera avseenden. Definitionen av vad som är en byggprodukt utvidgas till att omfatta bl.a. sådant som inte infogas permanent i ett byggnadsverk, byggprodukter som tillverkats på plats, delar av produkter, färdiga kit och prefabricerade små hus. En möjlighet att ställa materiella krav på byggprodukter föreslås också.

Ett annat initiativ från EU är Det nya europeiska Bauhaus – Vackert, hållbart, tillsammans (COM(2021) 573), som uttrycker EU:s ambition att koppla den europeiska gröna given till våra livsmiljöer. En av målsättningarna med initiativet är att ge alla medborgare tillgång till varor som är cirkulära och mindre koldioxidintensiva.

Livscykelanalyser

Boverket har på regeringens uppdrag tagit fram en vägledning om livscykelanalyser för byggnader. Livscykelanalyser ska hjälpa till att minska miljö- och klimatpåverkan från byggsektorn. Syftet med vägledningen är att få fler som ska uppföra en byggnad att efterfråga och beställa livscykelanalyser. Vägledningen riktar sig i första hand till privata och offentliga byggherrar, projektörer och byggnadsentreprenörer. Vägledningen kan också användas som kunskapsunderlag för beslutsfattare och andra intresserade.

Boverket och Upphandlingsmyndigheten har vidare utarbetat hållbarhets-kriterier och upphandlingsstöd i syfte att underlätta för beställare och byggherrar att ställa krav på minskad miljö- och klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv vid byggande.

Lag om klimatdeklarationer

Den 1 januari 2022 trädde lagen (2021:787) om klimatdeklaration för byggnader i kraft (prop. 2020/21:144, bet. 2020/21:CU23, rskr. 2020/21:407). Den nya lagen innebär att byggherrar ska upprätta och lämna in en klimatdeklaration till Boverket som speglar den klimatpåverkan som uppstår vid uppförandet av en ny byggnad. Lagen infördes som ett led i styrningen mot minskad klimatpåverkan från byggnader ur ett livscykelperspektiv. Syftet med klimatdeklarationer är att dessa ska utgöra ett stöd för aktörer inom byggsektorn att genomföra åtgärder som minskar klimatpåverkan. Genom kravet på klimatdeklarationer skapas förutsättningar för att det på sikt ska vara möjligt att vid byggande ställa minimikrav på byggnadens klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv (prop. 2020/21:144 s. 28).

För att underlätta införandet av kravet på klimatdeklarationer har Boverket bl.a. utvecklat en handbok och en webbutbildning.

Boverkets vägledning om ekosystemtjänster

Boverket har tagit fram en vägledning om hur stadsgröniska och ekosystemtjänster kan integreras i den byggda miljön. Vägledningen riktar sig till personer som arbetar med planering, byggande och förvaltning av den byggda miljön i städer och tätorter. Vägledningen är uppdelad i fem avsnitt som behandlar vilka ekosystemtjänster och funktioner som kan eftersträvas och ger information om vilka lösningar som kan vara lämpliga. De fem avsnitten har följande uppdelning:

- klimatanpassning – dagvattenhantering och temperaturreglering
- öka den ekologiskt aktiva ytan – gröna tak och gröna väggar
- biologisk mångfald – gynna biologisk mångfald med buskar, träd och urbana ängar
- hälsa och rekreation – gynna människors hälsa, främja estetik och sociala relationer
- bullerreducering – när grönska används för att reducera ljud.

Under varje avsnitt presenteras exempel på hur andra har gjort. Boverket har även tagit fram en matris för gröna lösningar. Den redovisar en översiktlig bedömning av vilka ekosystemtjänster en specifik naturbaserad lösning ger och vilken nytta lösningen kan ge för ekosystemtjänsten. Matrisen kan även användas för att se vilka konstruktioner som kan vara lämpliga att använda för att en ekosystemtjänst ska tillskapas.

Pågående arbete

Boverkets uppdrag att utveckla arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att utveckla arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn för att bidra till att Sveriges miljö- och klimatmål nås (diarienummer Fi2019/01146, Fi2022/00506). Boverket ska enligt uppdraget

- kartlägga och analysera hur återanvändning, återvinning samt förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av befintligt byggmaterial, byggnadsdelar och byggnadsverk fungerar i dag
- kartlägga och analysera vad som kan främja att byggnadsverk, byggnadsdelar och byggmaterial redan från början utformas och designas för att vara hållbara samt enkla att reparera, uppgradera, nedmontera och återanvända
- analysera hur rivning av befintliga byggnadsverk kan undvikas och hur de kan återbrukas i sin helhet samt att analysera vad detta innebär för valet av olika byggmaterial, exempelvis plast
- föreslå åtgärder för att främja cirkulärt byggande och cirkulär förvaltning, vilket innefattar giffria materialkretslopp, och vid behov lämna nödvändiga författningsförslag
- kartlägga och analysera tillgången till och efterfrågan på de byggmaterial som bedöms vara kritiska för materialförsörjningen i byggsektorn
- undersöka hur digitaliseringen kan underlätta omställningen till en cirkulär ekonomi i byggsektorn och lämna förslag på åtgärder som bidrar till utvecklingen på området
- ta fram indikatorer för att följa utvecklingen av en cirkulär ekonomi i byggsektorn.
- sprida information samt vägleda myndigheter och berörda aktörer om omställningen till en cirkulär ekonomi i byggsektorn.

Boverket ska löpande informera Regeringskansliet om genomförandet av uppdraget. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 20 december 2024.

Uppdrag till Boverket att utreda hur införandet av gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan kan påskyndas och hur tillämpningen av klimatdeklarationer kan utvidgas

Boverket har på uppdrag av regeringen tagit fram en plan för den fortsatta utvecklingen av reglerna om klimatdeklaration för byggnader (Boverkets rapport 2020:13). Boverket föreslår bl.a. att klimatdeklarationerna fr.o.m. 2027 utökas till att omfatta redovisning av växthusgasutsläpp för ytterligare delar i en byggnads livscykel (s.k. livscykelmoduler) under användnings- och slutskedet samt övrig miljöinformation. Vidare föreslår myndigheten att det samtidigt införs gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan under byggskedet.

Regeringen gav den 24 februari 2022 Boverket i uppdrag att utreda och föreslå hur gränsvärden för nya byggnaders klimatpåverkan skulle kunna införas tidigare än 2027 samt utreda och föreslå hur kravet på klimatdeklaration kan införas vid ombyggnad och tillbyggnad (Fi2020/02715, Fi2022/00721).

Uppdraget ska redovisas senast den 15 maj 2023.

Åtgärder för att öka träbyggandet

I Klimatpolitiska vägvalsutredningens betänkande Vägen till en klimatpositiv framtid (SOU 2020:4) har bl.a. behovet av styrmedel för att öka användningen av förnybara material i byggnader övervägts. Några sådana styrmedel finns inte i dag. Däremot noterar utredningen att ett flertal kommuner har utvecklat träbyggnadsstrategier för att styra utvecklingen mot ett ökat träbyggande (s. 266).

Dessutom finns det enligt utredningen anledning att anta att den kommande klimatdeklarationslagen kommer att leda till en ökad användning av förnybara material, speciellt vid byggandet av flerfamiljshus och allmännyttiga lokaler. Utredningen föreslår att det införs en möjlighet att i en offentlig upphandling kräva att en viss andel klimatneutralt material ska användas vid nybyggnation.

Betänkandet har remitterats och bereds nu inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade senast våren 2021 i betänkande 2020/21:CU9 motionsförslag om innovativt, miljövänligt och hållbart byggande, inbegripet förslag om byggande i trä och krav på livscykelanalyser. Utskottet avstyrkte motionerna med hänvisning till pågående arbete. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Miljö- och klimatpåverkan från bygg- och fastighetssektorn utgör en betydande del av samhällets miljöpåverkan. För att Sverige ska nå klimatmålen måste samhällets omställning mot lägre utsläpp även omfatta bygg- och fastighetssektorn. Utskottet kan konstatera att regeringen bedriver ett aktivt arbete på området. Utskottet vill börja med att hänvisa till regeringens strategi för cirkulär ekonomi där bygg- och fastighetssektorn, inklusive bygg- och rivningsavfall, samt plastmaterial pekas ut som prioriterade material- och produktströmmar. Vidare har regeringen beslutat om ett nytt etappmål för bygg- och rivningsavfall och Naturvårdsverket har fått i uppdrag att se över användandet av plast i en cirkulär och fossilfri ekonomi.

I januari 2022 trädde lagen om klimatdeklaration för byggnader i kraft och Boverket har i uppdrag att underlätta införandet. Boverket har vidare fått i uppdrag att utveckla arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn. Boverket ska bl.a. kartlägga och analysera hur återanvändning och återvinning av befintligt byggmaterial, byggnadsdelar och byggnadsverk fungerar i dag samt föreslå åtgärder för att främja cirkulärt byggande, inklusive giftfria materialkretslopp.

Även på EU-nivå görs satsningar för att utveckla en cirkulär ekonomi med resurseffektiva och giftfria materialkretslopp. Här kan nämnas kommissionens handlingsplan för en cirkulär ekonomi och ett nyligen lämnat förslag till reviderad och mer omfattande byggproduktförordning.

På myndighetsnivå har Boverket tagit fram en vägledning om livscykelanalyser för byggnader. Boverket och Upphandlingsmyndigheten har vidare utarbetat hållbarhetskriterier och upphandlingsstöd i syfte att underlätta för beställare och byggherrar att ställa krav på minskad miljö- och klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv vid byggande.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns skäl för riksdagen att föreslå ett tillkännagivande från riksdagens sida med anledning av motionsförslag om olika styrmedel för att öka återanvändning och återvinning av byggmaterial, minimera och fasa ut plast och farliga kemikalier samt ett utökat producentansvar. Motionerna 2022/23:2190 (C) yrkande 170, 2002/23:1454 (MP) yrkandena 1–3, 6 och 7 samt 2022/23:2175 (MP) yrkande 60 bör därför avslås.

När det sedan gäller motionsförslag om att öka byggandet i trämaterial konstaterar utskottet att regeringens arbete, som beskrivs ovan, styr mot ett mer hållbart byggande med förnybara material, exempelvis trä. Likaså har behovet av styrmedel för att öka användningen av förnybara material i byggnader övervägts i betänkandet Vägen till en klimatpositiv framtid (SOU 2020:4). Utredningen har vidare noterat att ett flertal kommuner har utvecklat träbyggnadsstrategier för att styra utvecklingen mot ett ökat träbyggande. Därmed anser utskottet att det inte finns anledning för riksdagen att ta något initiativ för att främja byggande i trä. Motionerna 2022/23:972 (SD) yrkandena 11 och 14, 2022/23:1215 (V) yrkande 9, 2022/23:2190 (C) yrkande

169, 2022/23:909 (C) yrkande 37, 2022/23:2267 (MP) yrkande 1 och 2022/23:469 (S) bör därför avslås.

Slutligen när det gäller förslag i motionerna 2022/23:2190 (C) yrkande 168 och 2022/23:909 (C) yrkande 36 om att taktytor bör betraktas som en strategisk resurs för energiproduktion, dagvattenhantering och ekosystemtjänster hänvisar utskottet till Boverkets vägledning om hur stadsgrönka och ekosystemtjänster kan integreras i den byggda miljön. Vägledningen tar bl.a. upp hur tak kan användas för att förbättra den byggda miljön när det gäller dagvattenhantering, reglering av temperatur och ekosystemtjänster. Utskottet finner därför inte skäl för ett tillkännagivande i frågan. Motionsyrkandena avstyrks.

Klimatanpassning av bebyggd miljö

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om klimatanpassning i bebyggd miljö. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 32 (MP).

Motionen

I kommittémotion 2022/23:760 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att kommuner bör ges i uppdrag att kartlägga klimatrelaterade risker, inkluderat värmeöar som kan utgöra hälsorisker för kommuninvånare vid värmebölja. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om behovet av att tydliggöra ansvarsförhållanden när det gäller genomförandet av förebyggande klimatanpassningsåtgärder men även för uppkomna skador.

Bakgrund

Boverkets uppdrag att samordna det nationella klimatanpassningsarbetet för den byggda miljön

Regeringen presenterade 2018 en nationell strategi för klimatanpassning (prop. 2017/18:163). För att stärka arbetet kring strategin fick Boverket i juni 2018 i uppdrag att samordna det nationella klimatanpassningsarbetet för den byggda miljön (M2018/01716/KI). I uppdraget ingår att Boverket ska

- stödja kommunerna i deras arbete med klimatanpassning av den byggda miljön
- identifiera behov av underlag och vägledning för klimatanpassning av ny och befintlig bebyggelse
- bedriva kompetenshöjande insatser på området

- samordna underlag som expertmyndigheter och forskning tillhandahåller om klimateffekter och klimatanpassning av bebyggelse och presentera underlaget på ett användarvänligt sätt
- bedriva främjande och vägledande arbete om de verktyg och processer som är relevanta för klimatanpassning av den byggda miljön
- följa utvecklingen inom området klimatanpassning och analysera vad det innebär för ny och befintlig bebyggelse.

Riksrevisionens rapport Statens insatser för klimatanpassning av den byggda miljön

Den 12 juni presenterade Riksrevisionen sin rapport Statens insatser för klimatanpassning av den byggda miljön (RiR 2022:29). Riksrevisionen har granskat om de statliga insatserna för att stödja kommunernas klimatanpassning av den byggda miljön är effektiva. Granskningen omfattar Boverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI), Statens geotekniska institut (SGI), Sveriges geologiska undersökning (SGU) och samtliga länsstyrelserns arbete med klimatanpassning av den byggda miljön. Riksrevisionen har även granskat regeringens styrning och uppföljning inom området. De statliga insatserna för att stödja kommunernas klimatanpassning av den byggda miljön består framför allt av planeringsunderlag, vägledning och finansiering genom statsbidrag. Styrningen sker främst genom lagstiftning, förordningar, instruktioner och regleringsbrev, samt tilldelning av anslag för klimatanpassning.

Riksrevisionens granskning visar att en stor del av de statliga insatserna för att stödja kommunernas klimatanpassning av den byggda miljön bidrar till att kommunerna kan arbeta effektivt med klimatanpassning. Samtidigt finns brister i hur insatserna utformats och genomförts.

Riksrevisionen bedömer att regeringen har brustit i sin styrning. Inte minst saknas en samlad nationell uppföljning av kommunernas arbete och om sårbarheten för klimatrelaterade skador minskar i kommunerna. Dessutom riskerar statsbidraget för naturolyckor att inte gå till de mest angelägna projekten.

I Boverkets uppdrag att samordna det nationella klimatanpassningsarbetet för den byggda miljön ingår att vägleda länsstyrelser och kommuner. Riksrevisionen bedömer att Boverkets tillsynsvägledning inte motsvarar länsstyrelsernas behov. Därmed finns det en risk att länsstyrelsernas tillsyn av kommuners detaljplaner inte blir likvärdig över landet. Vidare har Boverket dröjt med att ta fram viktiga vägledning om hur kommunerna ska bedöma klimatrisker i översiktsplaner och detaljplaner.

Riksrevisionen rekommenderar att regeringen ser till att ett uppföljningssystem kommer på plats och att det tydliggörs vilka planeringsunderlag myndigheterna ska ta fram. Vidare rekommenderas Boverket att utveckla

tillsynsvägledningen och MSB att ta fram transparenta kriterier för statsbidraget för naturolyckor.

Regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionens rapport är aviserad till april 2023.

Utskottets ställningstagande

Som redovisas ovan har Boverket sedan 2018 i uppdrag att samordna det nationella klimatanpassningsarbetet för den byggda miljön. I uppdraget ingår bl.a. att stödja kommunerna i deras arbete med klimatanpassning av den byggda miljön, att identifiera behov av underlag och vägledning för klimatanpassning av ny och befintlig bebyggelse, att följa utvecklingen inom området klimatanpassning och att analysera vad det innebär för ny och befintlig bebyggelse. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom motion 2022/23:760 (MP) yrkande 2 om klimatrelaterade risker vid värmebölja. Yrkandet avstyrks därför.

Utskottet konstaterar vidare att Riksrevisionens granskning visar att en stor del av de statliga insatserna för att stödja kommunernas klimatanpassning av den byggda miljön bidrar till att kommunerna kan arbeta effektivt med klimatanpassning. Samtidigt påtalas brister i hur insatserna utformats och genomförts. Boverket har även dröjt med att ta fram viktiga vägledningar om hur kommunerna ska bedöma klimatrisker i översiktsplaner och detaljplaner. Inom kort kommer regeringen i en skrivelse till riksdagen att redovisa vilka åtgärder regeringen har vidtagit eller avser att vidta med anledning av iakttagelserna i rapporten. Utskottet anser inte att riksdagen bör föregripa regeringens redovisning med ett tillkännagivande. Även motion 2022/23:760 (MP) yrkande 3 om behovet att tydliggöra ansvarsförhållandena för förebyggande klimatanpassningsåtgärder och uppkomna skador avstyrks därför.

Informationsspridning i kristid

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om informationsspridning i kristid.

Jämför reservation 33 (C).

Motionen

I kommittémotion 2022/23:910 Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 33 begärs ett tillkännagivande om behovet att ta fram riktlinjer till fastighetsägare, hyresvärdar och bostadsrättsföreningar för att de ska kunna bidra till informationsspridning i kristid.

Bakgrund

För att sprida information under en kris eller en allvarlig händelse har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap webbplatsen krisinformation.se som förmedlar information från myndigheter och andra ansvariga i samband med en sådan allvarlig händelse. På webbplatsen finns bekräftad information från svenska myndigheter samlad på ett ställe.

Utskottets ställningstagande

Som redovisas ovan finns en särskild webbplats för krisinformation som förmedlar information från myndigheter och andra ansvariga i samband med en kris eller allvarlig händelse. Utskottet är därmed inte berett att ställa sig bakom motionsyrkandet som avstyrks.

Reservationer

1. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (S)

av Jennie Nilsson (S), Leif Nysmed (S), Laila Naraghi (S), Denis Begic (S) och Anna-Belle Strömberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 1–3,

bifaller delvis motionerna

2022/23:683 av Yasmine Bladelius (S),

2022/23:1333 av Matilda Ernkrans och Karin Sundin (båda S),

2022/23:1963 av Joakim Järrebring m.fl. (S),

2022/23:2026 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 2 och

2022/23:2028 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 11 och

avslår motionerna

2022/23:64 av Martin Westmont (SD) yrkandena 1 och 2,

2022/23:562 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 1,

2022/23:564 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkandena 1 och 2,

2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 9 och 10,

2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 1, 6, 7, 11 och 13,

2022/23:1009 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 6–8,

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8,

2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 29,

2022/23:1339 av Amalia Rud Pedersen och Adrian Magnusson (båda S) yrkande 4,

2022/23:1655 av Anders Ådahl (C),

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 3 och

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 59.

Ställningstagande

Sverige har haft det mest omfattande bostadsbyggandet på 30 år. Nu råder det dock stor oro och osäkerhet på grund av det osäkra världsläget med stigande materialpriser och räntor samt ökat inflationstryck. De ökade kostnaderna slår hårt mot både fastighetsbranschen och hushållen, och bostadsbyggandet

minskar drastiskt. Samtidigt är bostadsbristen fortfarande stor, särskilt i storstäderna.

I dessa oroliga tider ser vi behov av en offensiv bostadspolitik där staten och kommunerna tar ett gemensamt ansvar, så att fler människor kan få tillgång till bra och trygga bostäder. Det är viktigt att bostadsbyggandet fortsätter, och det behöver planeras och byggas fler blandade bostadsområden i hela landet. Det behövs fler hyresrätter med rimliga hyror som människor har råd med. Dessutom behöver de stora skillnaderna i boendekostnader mellan de som hyr och de som äger sin bostad minska.

Att utveckla en hållbar social bostadspolitik och bryta segregationen är en utmaning. Målet måste vara att utjämna klyftorna, dels mellan generationerna, dels mellan de grupper som har kapital eller goda inkomster och de som saknar detta. Förutsättningarna för jämlika uppväxt- och levnadsvillkor behöver stärkas och även ekonomiskt svaga grupper måste kunna få sina bostadsbehov tillgodosedda. Den goda bostaden ska därför betraktas som en social rättighet för alla, inte något som endast är möjligt för vissa. När livsvillkoren ändras måste det vidare vara möjligt för alla människor att gå från hyresrätt till ägda boendeformer och tvärtom.

Det är en uppgift för regeringen att överväga åtgärder för att minska skillnaderna i boendekostnader mellan det hyrda och det ägda boendet. Regeringen behöver enligt vår mening också vidta åtgärder som främjar fler blandade bostadsområden i hela landet och stärker förutsättningarna för jämlika uppväxt- och levnadsvillkor, med utgångspunkten att den goda bostaden ska vara en social rättighet för alla.

Det vi anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (V)

av Malcolm Momodou Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8 och

2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 29,
bifaller delvis motion

2022/23:1339 av Amalia Rud Pedersen och Adrian Magnusson (båda S)
yrkande 4 och

avslår motionerna

2022/23:64 av Martin Westmont (SD) yrkandena 1 och 2,

2022/23:562 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)
yrkande 1,

2022/23:564 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkandena 1 och 2,
2022/23:683 av Yasmine Bladelius (S),
2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 9 och 10,
2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 1, 6, 7, 11 och 13,
2022/23:1009 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 6–8,
2022/23:1333 av Matilda Ernkrans och Karin Sundin (båda S),
2022/23:1655 av Anders Ådahl (C),
2022/23:1963 av Joakim Järrebring m.fl. (S),
2022/23:2026 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 2,
2022/23:2028 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 11,
2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 3,
2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 59 och
2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Sverige behöver en ny bostadspolitik som kan möta de utmaningar vi står inför i form av bostadsbrist, bostadssegregation och klimatomställning. Vi behöver en hållbar och långsiktig bostadspolitik som tar ansvar för att bygga bort bostadsbristen, bryta bostadssegregationen och minska bostadssektorns klimatpåverkan. Det kräver en bostadspolitik med högre ambitioner där staten och kommunerna tar ett större ansvar än i dag. Den bostadsbrist som råder i en majoritet av landets kommuner måste byggas bort och fokus måste ligga på miljövänliga hyresrätter med rimliga hyror.

Det finns i dag ett litet antal stora aktörer på den svenska byggmarknaden, vilket innebär dels svårigheter för mindre aktörer, dels höga vinstmarginaler som pressar både bostadspriser och hyror uppåt. Det är tydligt att det behövs åtgärder för att få byggbolagen att öka produktiviteten. Jag anser att det behövs ett statligt byggbolag som är affärsdrivande men har måttliga avkastningskrav. Ett statligt byggbolag skulle innebära en bättre politisk styrning och säkra långsiktigheten i samhällsbyggandet. Ett statligt byggbolag kan också ta regionala hänsyn och satsa på områden som andra byggbolag bedömer riskabla, t.ex. mindre landsbygdskommuner. Regeringen bör därför utreda hur ett statligt allmännyttigt byggbolag med uppgiften att bygga lägenheter, främst hyresrätter, som alla ska ha råd att efterfråga, kan utformas.

Som hyresgäst befinner man sig i ett underläge gentemot hyresvärderna. Varje hyresvärd bestämmer vilka tillträdeskrav som ska ställas vid uthyrning av en bostad. Kraven på de potentiella hyresgästerna varierar, men i korthet innebär de långa kravlistorna att icke önskvärda bostadssökande på ett eller annat sätt sällas bort. Till att börja med uppställer många hyresvärdar orimligt höga inkomstkrav. Dessutom förekommer det att man inte godtar att den bostadssökande uppbär underhållsbidrag, sjukpenning, a-kassa eller bostadsbidrag eller har en tillfällig anställning. Det har visat sig att den vägledning som har tagits fram av Sveriges Allmännytta och Fastighetsägarna

inte är tillräcklig för att hyresvärdar ska sänka kraven på nya hyresgäster. Utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning har i sitt betänkande Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14) sett över frågan om hyresvärdars krav på hyresgäster. Jag delar utredningens uppfattning att det behövs ytterligare åtgärder för att sänka tröskeln till en egen bostad för dem som behöver det mest. Uthyrningsprocessen måste vara transparent, och som huvudregel bör hyreskontrakten fördelas till den som har längst kötid. Dessutom bör det inte vara tillåtet för hyresvärdarna, vare sig privata eller allmännyttiga, att ställa orimligt höga inkomstkrav som exkluderar stora grupper av människor.

Mot bakgrund av det anförda bör regeringen återkomma med lagförslag som innebär att hyresvärdar, privata såväl som allmännyttiga, inte ska kunna ställa orimligt höga inkomstkrav på nya hyresgäster.

Det jag har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (C)

av Alireza Akhondi (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 1, 6, 7, 11 och 13 samt avslår motionerna

2022/23:64 av Martin Westmont (SD) yrkandena 1 och 2,

2022/23:562 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 1,

2022/23:564 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkandena 1 och 2,

2022/23:683 av Yasmine Bladelius (S),

2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 9 och 10,

2022/23:1009 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 6–8,

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8,

2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 29,

2022/23:1333 av Matilda Ernkran och Karin Sundin (båda S),

2022/23:1339 av Amalia Rud Pedersen och Adrian Magnusson (båda S) yrkande 4,

2022/23:1655 av Anders Ådahl (C),

2022/23:1963 av Joakim Järrebring m.fl. (S),

2022/23:2026 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 2,

2022/23:2028 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 11,

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 3,
2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 59 och
2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Alla människor har rätt att känna den trygghet som en bostad innebär. Tyvärr blir alltför många människor i dag svikna av en illa fungerande svensk bostadsmarknad. För den som saknar ekonomiska resurser eller kontakter är det svårt att ta sig in på bostadsmarknaden. I nästan hela landet råder det brist på bostäder. Köerna till hyresrätter i storstäderna är orimligt långa och kreditrestriktionerna gör det omöjligt för många att låna till en bostad. Ett stort antal människor har dessutom inte förutsättningar att efterfråga en bostad på den ordinarie marknaden oavsett om det gäller hyrt eller ägt boende.

Sverige behöver en modern social bostadspolitik. För att kunna skapa en sådan måste det först göras en analys av vilka åtgärder och modeller för en modern social bostadspolitik som är lämpliga att införa i Sverige. En utredning bör därför få i uppdrag att titta på kloka lösningar som redan prövats i olika delar av Sverige och i andra länder. I vår omvärld finns exempel på olika modeller för den sociala bostadspolitiken, och vissa har varit mer framgångsrika än andra. Att bygga hela bostadsområden för sociala ändamål, som gjorts i ett antal länder, är enligt mig inte en tilltalande modell. Snarare bör man satsa på att enskilda bostäder i såväl befintligt bestånd som i nybyggnation kan avsättas för sociala ändamål. Kommuner och andra aktörer behöver också ges bättre möjligheter att bidra till en social bostadssektor som kan svara mot de behov som finns. Industriellt byggande och effektiv markanvändning är andra viktiga förutsättningar. Regeringen bör därför ta initiativ till en djupare analys av vilka åtgärder som är lämpliga att införa i Sverige för att åstadkomma en modern social bostadspolitik.

En annan fråga som behöver belysas ytterligare är behovet av en social bostadssektor och hur den i så fall bör utformas. En utredning bör dels utvärdera hur bostäder för särskilt utsatta människor kan byggas i större omfattning till en lägre kostnad, dels överväga om det t.ex. behövs justeringar i bidragssystemen som gör att fler människor med svag ställning på bostadsmarknaden kan efterfråga bostäder. Det får bli en uppgift för regeringen att ta initiativ till att utreda förutsättningarna för en modern social bostadspolitik och om det finns behov av en social bostadssektor och hur en sådan i så fall ska utformas.

Fler ska kunna äga sitt boende. Det behövs en ny egnahemsrörelse som sänker trösklarna till bostadsmarknaden. En ny egnahemsrörelse kräver en rad förutsättningar och nya villkor för att kunna växa sig stark. Det handlar dels om att människor ska kunna spara och få tillgång till kapital, dels om tillgången till mark. Men det handlar även om att byggandet av bostäder måste påskyndas och förenklas samt att kommunerna gör enhetliga tolkningar av byggkraven för att en godkänd teknisk lösning ska kunna tillämpas i hela

landet. Med Sveriges långa tradition av folkrörelser och föreningsliv bör en sådan rörelse kunna växa sig stark under rätt förutsättningar.

Regeringen bör därför vidta nödvändiga åtgärder för att förbättra förutsättningarna för en ny egnehemsrörelse.

Avslutningsvis anser jag att de s.k. byggemenskaperna bör främjas. Här har kommunerna en viktig roll bl.a. när det gäller tillgången till mark. I sammanhanget bör det övervägas hur tomträtter, där det är lämpligt, kan användas för att ge fler människor möjlighet att äga sin egen bostad. Det är då viktigt med långsiktiga och stabila förutsättningar, och det bör också finnas möjlighet för människor eller samfälligheter och föreningar att förvärva marken. Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ.

Det jag anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 9 och 10 samt

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 59 och
avslår motionerna

2022/23:64 av Martin Westmont (SD) yrkandena 1 och 2,

2022/23:562 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)
yrkande 1,

2022/23:564 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)
yrkandena 1 och 2,

2022/23:683 av Yasmine Bladelius (S),

2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 1, 6, 7, 11 och 13,

2022/23:1009 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 6–8,

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8,

2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 29,

2022/23:1333 av Matilda Ernkrans och Karin Sundin (båda S),

2022/23:1339 av Amalia Rud Pedersen och Adrian Magnusson (båda S)
yrkande 4,

2022/23:1655 av Anders Ådahl (C),

2022/23:1963 av Joakim Järrebring m.fl. (S),

2022/23:2026 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 2,

2022/23:2028 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 11,

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 3 och

2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Bostadsbyggandet har varit högt under senare år, men det råder fortfarande bostadsbrist på många håll i Sverige. Bostadsbristen drabbar inte bara den som inte kan få en bostad utan bromsar hela samhällsutvecklingen. För att minska bostadsbristen behöver det byggas fler nya bostäder och rörligheten på bostadsmarknaden behöver öka. Vidare måste det befintliga bostadsbeståndet utnyttjas mer effektivt. Bostadspolitiken behöver vara socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar. Det finns behov av flera strukturella åtgärder på området.

Politiken behöver styra mot ett kontinuerligt högt bostadsbyggande oavsett konjunkturläget och oavsett var i landet som behovet finns. På många platser i landet säger banken nej till lån för att bygga eller köpa ett hus. Det handlar ofta om små orter i lands- och glesbygden där befolkningen sakta försvinner. För att dessa orter ska kunna fortsätta att leva behöver förutsättningarna för bostadsbyggandet där förbättras. Ett statligt stöd till byggemaskiner och till kollektiv- eller generationsboenden bör därför utredas. Detta skulle kunna ge ett mindre tillskott av bostäder där ingen annan aktör är beredd att bygga bostäder för egen förvaltning.

För att minimera behovet av nya byggnader behöver regelverken på olika områden ses över för att uppmuntra till delningslösningar och flexibilitet. Omvandling av byggnader till nya ändamål, t.ex. från kontorslokaler till bostäder, bör underlättas. Nyproducerade byggnader måste vara så flexibla att de kan anpassas till olika behov över tid. Regeringen bör ta initiativ till en översyn av gällande regelverk för att främja större flexibilitet i byggnaders användning.

I dag saknas det framför allt bostäder som människor med lägre inkomster har råd att efterfråga. Finansieringsförutsättningarna för de med en tunnare plånbok behöver ses över och stärkas, samtidigt som det är viktigt att hushållens skuldsättning minskar genom olika åtgärder. Det bör utredas om statliga egnahemslån ska införas för att möjliggöra nybyggnation av småhus eller renovering av övergivna hus.

Hushåll med både betalningsförmåga och betalningsvilja kan ha svårt att få tillgång till en bostad, t.ex. på grund av de krav som hyresvärdar ställer på hyresgäster. I en rapport från Boverket framgår att ungefär vart femte bostadsbolag i dag har ett inkomstkrav som motsvarar tre gånger årshyran. Det kan även vara svårt att få en bostad om man tidigare haft skulder eller betalnings-svårigheter, vilket t.ex. drabbar kvinnor som har utsatts för ekonomiskt våld. Kommunerna har redan i dag möjlighet att genom kommunala hyresgarantier hjälpa hyresgäster som har svårt att få ett hyreskontrakt. Det är dock sällan som denna möjlighet används. För att underlätta för enskilda anser jag att det bör införas en statlig hyresgaranti så att enskilda inte behöver vara beroende av att kommunen erbjuder hyresgaranti.

Det jag har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

5. Utredningar som tillsattes under förra valperioden, punkt 2 (S, MP)

av Jennie Nilsson (S), Leif Nysmed (S), Laila Naraghi (S), Denis Begic (S), Anna-Belle Strömberg (S) och Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 35.

Ställningstagande

Under den förra valperioden tillsatte den dåvarande regeringen en rad utredningar på det bostadspolitiska området, och dessa utredningar pågår fortfarande:

- Stärkt hyresrättsligt skydd för våldsutsatta kvinnor (redovisas senast den 12 juni 2023)
- Uppsägning av hyresgäster som har begått brott (redovisas senast den 1 september 2023)
- Förstudie om nationell fysisk planering (redovisas senast den 29 september 2023)
- Ordning och reda på hyresbostadsmarknaden (redovisas senast den 27 oktober 2023)
- En ny förköpslag (redovisas senast den 7 december 2023).

Det är viktigt att ovanstående utredningar får fullgöra sina uppdrag och lämna förslag inom respektive område. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

6. Finansiering av bostadsbyggande, punkt 3 (S)

av Jennie Nilsson (S), Leif Nysmed (S), Laila Naraghi (S), Denis Begic (S) och Anna-Belle Strömberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:1339 av Amalia Rud Pedersen och Adrian Magnusson (båda S) yrkande 3 och

2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 9, 10 och 13, bifaller delvis motion

2022/23:1032 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S) och avslår motionerna

2022/23:909 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 24–26,

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 7,

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 22 och

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

I en tid när bostadsbyggandet minskar drastiskt samtidigt som bostadsbristen är stor behövs fler aktiva åtgärder från statens sida för att upprätthålla byggtakten. Regeringen bör ta ett brett grepp om frågan om hur ett långsiktigt bostadsbyggande ska finansieras. Flera olika reformer behöver utredas och övervägas. Enligt vår mening bör bl.a. formerna för ett utvecklat nytt statligt investeringsstöd för hyresbostäder med villkorade krav på socialt ansvarstagande övervägas. En annan åtgärd som bör utredas är ett landsbygdslån med någon form av statlig medfinansiering som är kopplat till tydliga kreditvillkor när det gäller hyresnivå, klimatstandard och sociala hänsyn. Därutöver bör återinförandet av en statlig byggbonus övervägas. I det sammanhanget bör dock den kritik som fanns mot utformningen av den tidigare byggbonusen beaktas så att den kan utvecklas och blir mer träffsäker.

Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ för att säkerställa finansieringen av ett långsiktigt bostadsbyggande i hela landet.

Det vi nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

7. Finansiering av bostadsbyggande, punkt 3 (V)

av Malcolm Momodou Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 7 och

avslår motionerna

2022/23:909 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 24–26,
2022/23:1032 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S),
2022/23:1339 av Amalia Rud Pedersen och Adrian Magnusson (båda S)
yrkande 3,
2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 22,
2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 2 och
2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 9, 10 och 13.

Ställningstagande

I Österrikes huvudstad Wien förs en medveten, social bostadspolitik med fokus på hyresbostäder. Köerna är korta, nyproduktionen hög och hyrorna rimliga. Hyresbostäder utgör drygt 80 procent av det totala bostadsbeståndet i Wien. Systemet bygger på en finansieringsmodell där det offentliga tar huvudansvaret för finansieringen av nyproduktion av hyresrätter. Wienmodellens idé kan sammanfattas i två principer: bredd och långsiktighet. Bredd i den meningen att även låginkomsttagare har råd att bo i en nybyggd lägenhet. Långsiktighet i den meningen att målet med bostadsbyggandet är att tillgodose bostadsbehoven på lång sikt. Jag anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över Wienmodellen och hur den skulle kunna tillämpas i Sverige.

Det nu anförd bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

8. Finansiering av bostadsbyggande, punkt 3 (C)

av Alireza Akhondi (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:909 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 24–26 och
2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 22 och
avslår motionerna
2022/23:1032 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S),
2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 7,
2022/23:1339 av Amalia Rud Pedersen och Adrian Magnusson (båda S)
yrkande 3,
2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 2 och
2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 9, 10 och 13.

Ställningstagande

Möjligheten att bygga bostäder på landsbygden är en del av en politik för hela landet. Låga marknadsvärden i förhållande till produktionskostnaderna innebär emellertid att det är svårt för byggföretagen att få lönsamhet i sina investeringar i nyproduktion på landsbygden. Med anledning av detta bör utformningen av de statliga kreditgarantierna ses över. Ett tydligare fokus mot bostadsbyggande i landsbygdskommuner skulle göra garantierna mer träffsäkra och effektiva.

Det är Boverkets bedömning av det framtida marknadsvärdet på fastigheten som ligger till grund för beviljandet av en statlig kreditgaranti. Om bostadsprojektets framtida värde bedöms som lågt urholkar det värdet på garantin. Enligt min mening borde en mer flexibel värdering kunna göras vid bedömning av bostadsprojekt på landsbygden.

Ytterligare en orsak till att dagens kreditgarantier inte utnyttjas fullt ut är att kunskapen om kreditgarantierna är otillräcklig. Boverkets information och rådgivning behöver förbättras för att nå ut till fler aktörer på marknaden.

Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ för att förverkliga de förslag jag förordar.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

9. Finansiering av bostadsbyggande, punkt 3 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 2 och avslår motionerna

2022/23:909 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 24–26,

2022/23:1032 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S),

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 7,

2022/23:1339 av Amalia Rud Pedersen och Adrian Magnusson (båda S) yrkande 3,

2022/23:1672 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 22 och

2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 9, 10 och 13.

Ställningstagande

Företag och privatpersoner vittnar om att det är svårt att få lån till investeringar i lands- och glesbygd. Det är svårt för en familj som vill flytta till en

glesbygdskommun och som vill renovera ett hus eller bygga nytt för att skapa sig ett hem på den nya orten att få lån. Detta leder i sin tur till att det blir svårt att rekrytera arbetskraft för såväl offentlig som privat sektor. Därmed utblir nödvändiga investeringar i lands- och glesbygd.

Det måste vara möjligt att göra investeringar i lands- och glesbygd. Därför måste åtgärder skyndsamt vidtas för att kraftfullt förbättra förutsättningarna att bygga bostäder på lands- och glesbygd.

Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

10. Översyn av redovisningsregler, punkt 4 (SD, V, C)

av Malcolm Momodou Jallow (V), Mikael Eskilandersson (SD), Angelica Lundberg (SD), Alireza Akhondi (C), Martin Westmont (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:909 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 23,

2022/23:937 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 13,

2022/23:1009 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 13,

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 16 och

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 21.

Ställningstagande

Det är viktigt att det finns förutsättningar att bygga bostäder i hela landet och inte bara i storstadsområdena. Vi menar att regelverket när det gäller nedskrivningar utgör ett hinder för bostadsbyggande på svagare marknader och på landsbygden. Eftersom byggkostnaderna i dessa fall ofta överstiger marknadsvärdet tvingas bostadsbolagen göra stora nedskrivningar av byggnadens värde vid nyproduktion. Det får till följd att det i många kommuner inte är ekonomiskt lönsamt att bygga nya hyresbostäder trots att det finns en efterfrågan. Frågeställningen är inte ny utan har diskuterats under många år. Bokföringsnämnden har haft i uppdrag att se över nämndens allmänna råd och bedömt att ändringar av ned- och avskrivningsreglerna inte är förenliga med årsredovisningslagen och det EU-direktiv som lagen grundas på.

För att säkerställa ett bostadsbyggande i hela landet anser vi att arbetet med att se över regelverket måste fortsätta. Regeringen bör därför tillsätta en

utredning med uppdrag att utreda och föreslå lämpliga förändringar i årsredovisningslagen som inte kolliderar med EU:s statsstödsregler.

Det vi nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

11. Bostadsförsörjning, punkt 5 (S)

av Jennie Nilsson (S), Leif Nysmed (S), Laila Naraghi (S), Denis Begic (S) och Anna-Belle Strömberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 4–8,

bifaller delvis motionerna

2022/23:401 av Serkan Köse (S),

2022/23:482 av Lawen Redar (S) och

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 3 och 4 samt avslår motionerna

2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 3 och

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Utmaningarna på bostadsmarknaden behöver lösas av stat och kommun i samverkan. Det kan göras genom en ny bostadsförsörjningslag där det gemensamma ansvaret tydliggörs och förutsättningar för ett åtgärdsinriktat och målfokuserat arbete skapas.

Staten måste ta en tydligare ledning och visa en politisk viljeinriktning samt hantera bostadsförsörjningen som en tvärsektoriell fråga. Vi föreslår därför att en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen ska ta fram. I inledningen av varje mandatperiod ska regeringen redogöra för riksdagen om planerade åtgärder. Syftet är att få regeringen att redogöra för förutsättningar för kommande mandatperiod och föreslå effektiva åtgärder. Våra förslag ligger i linje med det som föreslås av utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning i betänkandet Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14). Regeringen bör prioritera beredningen av utredningens förslag och återkomma till riksdagen med lagförslag som tillgodoser våra förslag.

Huvudansvaret för bostadsförsörjningen ligger på kommunerna och många kommuner tar också sitt ansvar. Det har under de två senaste mandatperioderna byggts bostäder i stor omfattning. Samtidigt ser vi tyvärr att vissa kommuner abdikerar i bostadsfrågan. Vi menar att alla kommuner måste ta

ansvar för planering och byggande och därför bör staten kunna ålägga kommunerna att planera och bygga. Kommuner som överlåter bostadsförsörjningsansvaret till grannkommunerna ska inte heller kunna räkna med statens stöd när det gäller andra satsningar. Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ.

Det vi nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

12. Bostadsförsörjning, punkt 5 (V)

av Malcolm Momodou Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 2–4,
bifaller delvis motion
2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 4 och 8 samt
avslår motionerna
2022/23:401 av Serkan Köse (S),
2022/23:482 av Lawen Redar (S),
2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 3 och
2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 5–7.

Ställningstagande

I betänkandet Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14) presenterades ett förslag på en ny bostadsförsörjningslag som omfattar både staten och kommunerna samt ett förslag om att regeringen i en nationell handlingsplan regelbundet, en gång per mandatperiod, ska redovisa sin bedömning av utvecklingen på bostadsmarknaden och vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på denna. Utgångspunkten är att utmaningarna på bostadsmarknaden måste lösas av stat och kommun i samverkan. Jag instämmer i stort med utredningens förslag. En gemensam lag skapar en struktur som tydliggör det gemensamma ansvaret för bostadsförsörjningsfrågor och tydliggör att allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag och kommunala stöd till boende är viktiga kommunala verktyg för bostadsförsörjningen. Det är viktigt att vi har en formaliserad process kring den nationella bostadsförsörjningsplanen där myndigheter, länsstyrelser, regioner och kommuner ingår. Det skulle på ett bra sätt tydliggöra att även staten har ett ansvar för bostadsförsörjningen.

Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag till en ny bostadsförsörjningslag, som omfattar både staten och kommunerna.

Regeringen bör vidare ta initiativ till att det tas fram en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen en gång per mandatperiod.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

13. Bostadsförsörjning, punkt 5 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 3 och avslår motionerna

2022/23:401 av Serkan Köse (S),

2022/23:482 av Lawen Redar (S),

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 2–4 och

2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 4–8.

Ställningstagande

Trots ett omfattande byggande de senaste åren råder det fortfarande bostadsbrist på många håll i Sverige. Att inte kunna flytta dit man vill begränsar möjligheten att forma sitt eget liv. Det påverkar också samhällsutvecklingen negativt om människor inte kan flytta dit jobben finns eller till den ort där man vill studera. Det är därför viktigt att bostadsförsörjningen fungerar i hela landet. Ett sätt är att göra bostadsförsörjningslagen tvingande så att fler kommuner lever upp till lagens krav.

Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ och återkomma till riksdagen med ett lagförslag.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

14. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, punkt 6 (V)

av Malcolm Momodou Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkandena 15, 16 och
18–22.

Ställningstagande

De allmännyttiga kommunala bostadsföretagen äger i dag drygt 832 000 lägenheter. Allmännyttan har länge haft en särställning på den svenska bostadsmarknaden och är sedan många år en viktig del av välfärdssamhället. Enligt min mening är en stark allmännytta avgörande för en social bostadspolitik och för att klara bostadsförsörjningen.

När lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag infördes 2011 förändrades förutsättningarna för allmännyttan bl.a. genom att det infördes ett krav på att de kommunala bostadsaktiebolagen ska bedriva sin verksamhet i enlighet med affärsmässiga principer, samtidigt som bolagen har till uppgift att främja bostadsförsörjningen. Kravet på affärsmässighet har fått allvarliga konsekvenser för allmännyttans bostadsförsörjningsuppdrag. Marknadsmässiga krav på avkastning innebär att planer på nyproduktion inte genomförs. Avkastningskraven innebär också att bostadsbolagen inte kan genomföra nödvändiga upprustningar av eftersatta miljonprogramsfastigheter utan att höja hyrorna. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag bör bedrivas utifrån mål om social nytta och samhällsansvar – inte utifrån marknadsmässiga principer och avkastningskrav. Därför anser jag att kravet på att bolagen ska bedriva sin verksamhet i enlighet med affärsmässiga principer ska tas bort.

Jag vill värna allmännyttans roll och framtid. För att utveckla allmännyttan föreslår jag här ett antal åtgärder. För att bidra till bra och billigt byggande av hyresrätter ska det finnas minst ett allmännyttigt bostadsbolag i varje kommun. För att säkerställa att det finns en tillräckligt stor andel allmännyttiga bostäder, både på regional och på nationell nivå, föreslår jag att det införs krav på tillstånd från länsstyrelsen vid försäljning av bostäder som ägs av kommunala bostadsaktiebolag.

Lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag innehåller vidare bestämmelser som begränsar möjligheten att genomföra värdeöverföringar från bostadsbolagen till kommunerna. Trots det finns det flera exempel på att kommuner beslutat att använda pengar från sina allmännyttiga bostadsbolag till andra verksamheter i kommunen. Även om majoriteten av bolagen följer reglerna är det sammantaget enorma belopp som förs från de allmännyttiga bostadsbolagen till andra verksamheter. Jag vill därför se följande ändringar av lagen. För det första ska det generösa undantag från begränsningen av värdeöverföringar som finns i lagen tas bort. Vidare ska kommunerna åläggas att tydligare redogöra för de ändamål som värdeöverföringen går till. Slutligen ska kommunen, i de fall en olovlig värdeöverföring genomförts, vara skyldiga att betala tillbaka den summa som motsvarar den olovliga värdeöverföringen.

Regeringen bör ta fram förslag till lagstiftning som tillgodoser detta och återkomma till riksdagen.

Det jag nu anført bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna regeringen.

15. Åtgärder mot segregation och trångboddhet, punkt 7 (S)

av Jennie Nilsson (S), Leif Nysmed (S), Laila Naraghi (S), Denis Begic (S) och Anna-Belle Strömberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 30 och 31 samt avslår motionerna

2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 28, 29 och 32 samt

2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 19 och 20.

Ställningstagande

Trångboddhet beror på en rad olika faktorer, men är vanligare i förorter och utsatta områden än i kommuner där det främst bor höginkomsttagare. Trångboddhet är därför en klassfråga. En ytterligare orsak till trångboddhet är att människor inte kan efterfråga ändamålsenliga bostäder på grund av bristen på bostäder. Det måste därför byggas fler bostäder som människor har råd med om vi ska få en balans på bostadsmarknaden. Att bygga bort bostadsbristen tar dock tid och under den tiden måste åtgärder vidtas för att mildra konsekvenserna av trångboddheten, särskilt när det gäller barn. Satsningar på en meningsfull fritid för barnen är av stor vikt.

Bostadsbristen har också medfört att det blir vanligare med social dumpning. Social dumpning innebär att en kommun får enskilda personer och barnfamiljer (oftast med försörjningsstöd) att flytta till en annan kommun utan att de själva har uttryckt en tydlig vilja att flytta. Detta förekommer både mellan kommuner i olika län och mellan kommuner inom ett och samma län. Det är orimligt att kommuner som ofta har hög arbetslöshet och en hårt ansträngd ekonomi ska behöva ta över ansvaret och kostnaderna för samhällets stöd från andra, ofta mer välbärgade, kommuner. För att motverka social dumpning gav den förra regeringen i juni 2022 en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag till åtgärder och främja samverkan mellan kommuner (dir. 2022:56). Regeringen har valt att lägga ned utredningen. Vi beklagar detta. Det osolidariska agerandet mellan kommuner gör att enskilda människor och barnfamiljer hamnar i kläm. Vi anser därför att arbetet mot social dumpning måste fortsätta, utvärderas och vid behov utvecklas. Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ.

Det vi nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

16. Åtgärder mot segregation och trångboddhet, punkt 7 (C)

av Alireza Akhondi (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 28, 29 och 32 samt

2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 19 och 20 samt

avslår motionerna

2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 30 och 31.

Ställningstagande

Segregationen mellan olika stadsdelar och bostadsområden är ett stort och allvarligt problem i Sverige. Jag anser att mer behöver göras för att minska segregationen och skapa bostadsområden med blandade upplåtelseformer. På olika ställen i vårt land drivs ett stort antal projekt och verksamheter som syftar till att motverka segregation och utsatthet, och det är viktigt att erfarenheterna av dessa insatser tas till vara och sprids. Möjligheterna att göra detta på ett samordnat och strukturerat sätt bör ses över för att utvärdera om det finns insatser från statligt håll som skulle kunna underlätta arbetet.

I många bostadsområden är trångboddhet ett utbrett problem. Detta får stora sociala konsekvenser, och särskilt allvarligt är det för barnen som växer upp i trångboddhet. Här behövs ett aktivt arbete, med ökad samverkan mellan kommuner och statliga myndigheter. Ett nationellt arbete mot extrem trångboddhet i utsatta områden kan förbättra de sociala förhållandena i dessa områden. Att minska trångboddheten är också viktigt för att stärka motståndskraften i samhället vid kriser, t.ex. för att undvika smittspridning. Jag menar att det behövs en kartläggning av trångboddheten och dessutom behöver lämpliga insatser för att motverka trångboddhet utredas.

Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ för att tillgodose mina förslag ovan.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

17. Åtgärder mot segregation och trångboddhet, punkt 7 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 28, 29 och 32,

2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 19 och 20 samt

2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 30 och 31.

Ställningstagande

Den bostadsbrist som råder på många håll i Sverige har lett till en skadlig segregation. Det behöver därför skapas bostadsområden som består av en blandning av olika boendeformer. Villaområden där de flesta bor i ett ägt boende behöver kompletteras med hyresbostäder. Det kan vara i form av komplementbostadshus eller nya flerbostadshus med hyreslägenheter. I områden med flerbostadshus där de flesta hyr sin bostad ska fler få möjlighet att äga sin bostad. Regeringen bör därför ta de initiativ som krävs för att åstadkomma fler blandade bostadsområden.

Socialt hållbara städer och samhällen har förmågan att bryta utanförskap och minska segregation. Det socialt hållbara samhället skapar och upprätthåller en generell och jämställd välfärd, och kan därigenom förebygga sociala problem. Jag menar därför att ett nationellt mått på boendesegregation skulle vara ett värdefullt underlag för planeringen av åtgärder som behöver vidtas för att minska segregationen och uppföljning av dessa åtgärder. Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

18. Trygga bostadsområden, punkt 8 (SD)

av Mikael Eskilander (SD), Angelica Lundberg (SD), Martin Westmont (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1009 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 1–5,
bifaller delvis motionerna

2022/23:863 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 9 och

2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 24 och
avslår motion

2022/23:863 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 10.

Ställningstagande

Otryggheten och brottsligheten ökar i utsatta bostadsområden. Utformningen av den fysiska miljön har stor betydelse för polisens möjligheter att bedriva en effektiv brottsförebyggande och ingripande verksamhet. Miljonprogramsområdena är utformade på ett sätt som gör det svårt för polisen att närvara utan att samtidigt utsättas för risker. Det finns därför ett stort behov att genom stadsplanering skapa säkrare närvaro för polis, annan blåljuspersonal och ordningsvakter i bostadsområden. En ökad trygghetskänsla kan också uppnås genom att man planerar för allmänna ytor som är mer öppna och tillräckligt ljusa. Grönområden bör ges en vegetation av öppen karaktär med låg densitet i den marknära växtligheten. De allmänna områdena behöver vidare vara överblickbara för att skapa en säker miljö. Det är alltså viktigt att den fysiska miljön planeras utifrån ett brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv. Här vill vi peka på den s.k. CPTED-metoden (Crime Prevention Through Environmental Design) som används framgångsrikt i andra europeiska länder. Det är en uppgift för regeringen att vidta de åtgärder som krävs för att trygghetsfrågorna ska bli en del i stadsbyggnadsprocessen, exempelvis genom användandet av den s.k. CPTED-metoden.

Vi anser vidare att de problematiska platserna behöver kartläggas för att vi ska få en bättre bild av vilka behoven är. Det saknas i dag en tydlig nationell riktning för hur problematiken kring otrygghet i utsatta områden ska lösas. Vissa kommuner har tagit fram egna handlingsplaner, vilket är positivt. Det behövs emellertid även åtgärder på nationell nivå för att signalera ett större ansvarstagande för landet, få en helhetsbild och ge enskilda kommuner stöd i deras arbete med att skapa trygga bostadsområden. Vi föreslår därför att regeringen ska ta fram en nationell handlingsplan.

Utöver direkta brottsförebyggande åtgärder behövs insatser för att uppmuntra till samverkan mellan olika aktörer som verkar i våra utanförskapsområden. Den internationellt vedertagna metoden Business Improvement Districts (BID-samverkan) bygger på ett frivilligt samarbete mellan privata och offentliga aktörer som gemensamt finansierar och arbetar med trygghetsskapande åtgärder inom ett geografiskt avgränsat bostadsområde. Det finns flera positiva exempel på BID-samarbeten i Sverige.

En lyckad modell för samverkan bidrar till att motverka utanförskap, brottslighet och segregation. Regeringen behöver ta ett helhetsgrepp där olika former av samverkan kombineras med konkreta åtgärder för tryggare boendemiljöer och stadsdelar. Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ i linje med det vi anført för att skapa trygga bostadsområden.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

19. Trygga bostadsområden, punkt 8 (C)

av Alireza Akhondi (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:863 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkandena 9 och 10 samt

2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 24,

bifaller delvis motion

2022/23:1009 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 4 och

avslår motion

2022/23:1009 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5.

Ställningstagande

Inom flera kommunala verksamheter finns möjligheter till förebyggande åtgärder för att motverka otrygghet, kriminalitet och våld. Kommuner har möjlighet att involvera lokala aktörer som fastighetsägare och näringslivsföreträdare. Kommunerna har också möjlighet att säkerställa ett förebyggande arbete i skolorna och anlägga ett trygghetsperspektiv när detaljplaner tas fram.

Jag menar att kommunerna i högre grad borde använda sig av BID-samarbeten (Business Improvement Districts), en internationellt etablerad metod för samverkan mellan privat och offentlig sektor, för att motverka kriminalitet och våld. En utredning bör tillsättas som tittar närmare på hur lagstiftningen bör ändras för att möjliggöra fler och bättre fungerande BID-områden.

Området Falkagård i Falkenberg har tagits bort från polisens lista över utsatta områden. Där har man lyckats vända utvecklingen genom att vända skolor med dåliga resultat, satsa på civilsamhället och erbjuda omfattande och meningsfulla fritidsaktiviteter. Man har också arbetat aktivt med stadsutveckling för att skapa en tryggare och säkrare miljö både för de boende och för myndigheter och blåljuspersonal. För att stödja denna positiva utveckling bör regeringen se över möjligheterna att göra överenskommelser mellan staten

och ett antal kommuner om att gå in med långsiktiga åtgärder i utsatta områden för att vända utvecklingen på fler ställen runt om i Sverige.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

20. Gröna bostadsområden , punkt 9 (C)

av Alireza Akhondi (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkandena 21–23.

Ställningstagande

Det av stor betydelse att våra växande svenska städer utvecklas på ett grönt och hållbart sätt. Fördelarna med grönare städer med många träd och närhet för medborgarna till grönområden är många: det bidrar till att förbättra livskvaliteten och luftkvaliteten, reglerar temperaturen, dämpar buller och oljud, förbättrar avrinningen vid kraftig nederbörd och stärker förutsättningarna för bin och andra livsviktiga pollinatörer.

För att öka grönområdena i städerna vill jag att det införs en nationell målsättning om att antalet träd i städerna ska fördubblas och att varje fällt träd ska ersättas med minst två nya. Jag vill också att berörda myndigheter på central nivå tillhandahåller vägledning och stöd till kommunerna för att låta gräsmattor i tätorter slås selektivt sommartid. Genom att lämna utvalda grönytor längs gång- och cykelstråk oklippta kan kommunerna bidra till fler ängsliknande miljöer för stadens pollinere, vilda bin, humlor och fjärilar.

Städernas taktytor och väggar bör vidare betraktas som en viktig resurs för bl.a. ekosystemtjänster. Det finns i dag innovativa lösningar inom stadsbyggnadsprocessen som främjar fler gröna tak och väggar. Men mer kan göras och därför anser jag att det bör utredas hur städernas tak och väggar kan utnyttjas bättre för att öka mängden grönska och ekosystemtjänster i våra tätorter.

Det är en uppgift för regeringen att ta de initiativ som krävs för att vi ska få gröna städer med en större biologisk mångfald.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

21. Bostadsförmedling och förtur till bostad för vissa grupper, punkt 10 (V)

av Malcolm Momodou Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkandena 26–28 och avslår motionerna

2022/23:883 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 13,

2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 22,

2022/23:1311 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S) yrkande 3 och

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 58.

Ställningstagande

Förutom att det behöver byggas fler hyresrätter måste hyresrätterna i det befintliga hyresbeståndet fördelas på ett rättvist och förutsägbart sätt. Ingen ska vara beroende av kontakter för att få ett förstahandskontrakt till en hyresrätt i Sverige. Enligt 7 § lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska en kommun anordna en bostadsförmedling om det behövs för att främja bostadsförsörjningen. Dessvärre är det endast ett fåtal kommuner som i dag driver en bostadsförmedling. För att förtydliga kommunernas bostadsförsörjningsansvar, och för att säkerställa en rättvis och förutsägbart fördelning av hyresrätter, anser jag att samtliga kommuner bör vara skyldiga att i egen regi, eller genom regional samverkan, tillhandahålla en bostadsförmedling som genom transparenta regler förmedlar hyresbostäderna, såväl privata som allmännyttiga, i en kommun. Regeringen bör ta initiativ till en lagändring som tillgodoser detta.

Om en kommunal bostadsförmedling ska behålla köns legitimitet och transparens, för både bostadssökande och fastighetsägare, är det viktigt att den absoluta majoriteten av bostäderna förmedlas genom turordning efter kötid. Om en för stor andel av lägenheterna förmedlas med förtur blir det inte intressant för bostadssökande utan särskilda behov att ställa sig i kön. Bortsett från att bostadsförmedlingarna riskerar att förlora sin trovärdighet för bostadssökande finns också risken att fler privata fastighetsägare tvekar att använda sig av de kommunala bostadsförmedlingarna. I syfte att värna de kommunala bostadsförmedlingarnas legitimitet och transparens bör ett förtydligande infogas i 8 § bostadsförsörjningslagen om att den absoluta

majoriteten av de förmedlade bostäderna ska förmedlas utifrån turordning efter kötid.

Slutligen anser jag att de privata fastighetsägarna ska vara skyldiga att fördela 80 procent av sitt bostadsbestånd genom den kommunala bostadsförmedlingen för att fler bostadssökande ska få tillgång till det privata hyresbeståndet.

Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ och återkomma med lagförslag som tillgodoser det jag förordar.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

22. Bostadsförmedling och förtur till bostad för vissa grupper, punkt 10 (C)

av Alireza Akhondi (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:883 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 13,
2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 22 och
2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 58,
bifaller delvis motion
2022/23:1311 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S) yrkande 3
och
avslår motion
2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkandena 26–28.

Ställningstagande

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem och bostaden är ofta brottsplatsen i dessa fall. När modet finns att lämna en destruktiv relation måste samhället stå redo. Att snabbt få tillgång till ett tryggt boende är en viktig del i att bygga upp sitt liv efter att ha lämnat sin föröväre. Jag anser att det bör övervägas om det är möjligt att ge en myndighet, t.ex. Boverket, i uppdrag att tillsätta en samordnare som ska se över förutsättningarna att skapa en nationell bostadskö för människor som utsatts för våld så att dessa snabbt kan ges förtur till bostäder. Kön kan upprättas antingen genom avtal eller samarbete med marknadens aktörer eller genom ett mer tydligt statligt ansvarsstagande. Regeringen bör vidta de åtgärder som krävs för att förverkliga detta.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

23. Studentbostäder, punkt 11 (SD)

av Mikael Eskilanderesson (SD), Angelica Lundberg (SD), Martin Westmont (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1009 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) yrkandena 11 och 12 samt avslår motion

2022/23:1339 av Amalia Rud Pedersen och Adrian Magnusson (båda S) yrkande 1.

Ställningstagande

Bostadsbristen är påtaglig i hela landet. En grupp som drabbas särskilt hårt är studenter som med kort varsel måste hitta en bostad på den ort där de erbjudits studieplats. Bristen på tillgängliga studentbostäder innebär att studenter kan behöva tacka nej till en utbildning de kommit in på, vilket i förlängningen kan få konsekvenser för arbetsmarknaden i stort. För att främja byggandet av studentbostäder i landet föreslår vi att studentbostäder ska prioriteras redan vid kommunens markanvisningsbeslut. Dessutom behöver kommunerna och lärosätena samverka i högre utsträckning för att bostäder ska finnas tillgängliga för alla studenter. Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ.

Det vi nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

24. Bostäder för äldre personer, punkt 12 (C)

av Alireza Akhondi (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 18 och 19 samt avslår motion

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Behovet av bostäder för äldre är stort och det behöver planeras för och byggas fler särskilt anpassade boenden. Att det inte byggs tillräckligt beror bl.a. på oklarheter i regelverken när det gäller vilka krav som kan och bör ställas på bostäder som är anpassade för äldre. Otydligheten är särskilt stor kring det som kallas trygghetsboenden. Men också för andra kategorier av seniorbostäder är regelverken oklara. Följden har blivit att olika kommuner ställer olika krav, inte sällan krav som passar dåligt i förhållande till de byggtekniker som utvecklats de senaste åren. Allt detta fördyrar byggandet av bostäder för äldre och leder till att det inte byggs tillräckligt. Därför behöver regelverken förtydligas så att det finns en grundläggande standard för vad som ska ingå i de olika boendeformerna för äldre. Vidare är ensamheten bland äldre alltför utbredd, vilket leder till ökad ohälsa. Därför bör också bostäder för äldre planeras för ökad social samvaro. Olika typer av kollektivboenden med gemensamhetsytor är ett exempel på en sådan lösning.

Det en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ för att det ska byggas fler särskilt anpassade bostäder för äldre.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

25. Bostäder för äldre personer, punkt 12 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 4 och
avslår motion

2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 18 och 19.

Ställningstagande

Samhället måste finnas för oss alla i hela landet och ge alla människor förutsättningar till personlig utveckling och likvärdig tillgång till välfärd och samhällsservice. Under alltför lång tid har dock klyftorna mellan stad och landsbygd ökat i Sverige. Det krävs därför insatser för att stärka lands- och glesbygden. Ett sätt är att ge Bostadsomvandling AB ett utökat uppdrag att bygga äldrebostäder i kommuner med svaga ekonomiska förutsättningar. Detta skulle bidra dels till fler äldreboenden, dels till att befintliga bostäder kan erbjudas till nya köpare. Regeringen bör ta de initiativ som krävs för att detta ska bli verklighet.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

26. Bostadsanpassningslagen, punkt 13 (C)

av Alireza Akhondi (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 21 och
bifaller delvis motion
2022/23:1701 av Lina Nordquist (L).

Ställningstagande

Det är av stor betydelse att äldre och personer med funktionsnedsättning har en möjlighet att bo kvar i sina hem. Genom bostadsanpassning kan fler äldre personer bo kvar i det egna hemmet en längre tid och personer med funktionsnedsättning kan få ett mer självständigt liv. Sedan den nya lagen om bostadsanpassningsbidrag infördes 2018 har dock antalet bostadsanpassningar minskat drastiskt, vilket är mycket olyckligt. Boverket har nu utvärderat lagen och lagt fram ett förslag som ska förbättra förutsättningarna att få bidrag för rullstolsgarage. Jag anser att regeringen bör prioritera beredningen av Boverkets förslag och återkomma till riksdagen med förslag till lagändringar som innebär en förstärkning av möjligheten till bostadsanpassningsbidrag.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

27. Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande, punkt 14 (SD)

av Mikael Eskilandersson (SD), Angelica Lundberg (SD), Martin Westmont (SD) och Rashid Farivar (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:972 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 11 och 14,

bifaller delvis motionerna

2022/23:469 av Mattias Jonsson (S),

2022/23:909 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 37,

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 9,

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 169 och

2022/23:2267 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 1 och
avslår motionerna

2022/23:1454 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1–3, 6 och 7,

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 60 och

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 170.

Ställningstagande

Träbyggandet har utvecklats mycket snabbt under det senare årtiondet. Ett ökat byggande i trä innebär att byggindustrier och byggföretag som ofta finns på landsbygden kan växa. Till skillnad från andra material är trä en förnybar råvara, och den medför mindre koldioxidutsläpp vid bearbetning och transport. Trä i byggnader fungerar dessutom som kolsänka under husets hela livslängd. När ett trähus är uttjänt kan det rivas, och restmaterialet kan sedan återanvändas med mindre miljöpåverkan än hus i andra byggmaterial. Det finns med andra ord stora fördelar med att bygga i trä. Därför bör en fortsatt satsning på forskning och utveckling kring modern träbyggnadsteknik göras. För att gynna ett ökat byggande i trä bör dessutom byggregler successivt anpassas till nya träbaserade material och byggmetoder.

Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ.

Det vi nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

28. Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande, punkt 14 (V)

av Malcolm Momodou Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 9,

bifaller delvis motionerna

2022/23:469 av Mattias Jonsson (S),

2022/23:909 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 37,

2022/23:972 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 11 och 14,

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 169 och

2022/23:2267 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 1 och

avslår motionerna

2022/23:1454 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1–3, 6 och 7,

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 60 och

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 170.

Ställningstagande

Det finns många fördelar med att bygga i trä. Trä är en förnybar råvara som tar upp koldioxid under sin växttid och i träbyggnader binder den koldioxid under hela sin livstid. Men modernt, industriellt byggande i trä är inte bara bra för miljön utan det kortar även byggtiderna och därmed kostnaderna. Det finns således en rad skäl att satsa på ett ökat byggande i trä, inte minst i tider av behov av ett stort antal nya, klimatsmarta bostäder.

Flervåningshus som byggs i trä står i dag för en marknadsandel på 13 procent. Ett ökat byggande i trä är ett viktigt bidrag till att lösa behovet av fler bostäder och en viktig del om vi ska nå klimatneutralitet. För att ytterligare öka trähusbyggandet bör regeringen verka för att alla kommuner formulerar en träbyggnadspolicy, eller liknande strategi, där både småhus, flerbostadshus och offentligt tillkomna byggnader hanteras.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

29. Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande, punkt 14 (C)

av Alireza Akhondi (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:909 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 37 och

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 169 och 170,

bifaller delvis motionerna

2022/23:469 av Mattias Jonsson (S),

2022/23:972 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 11 och 14,

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 9,

2022/23:1454 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 60 och

2022/23:2267 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 1 och

avslår motion

2022/23:1454 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 3, 6 och 7.

Ställningstagande

Sverige ska vara världsledande när det gäller klimatsmart byggande. Avfallet från byggnation, rivning och anläggning – metaller, glas, plast och trä – måste tas om hand bättre. Det finns en omfattande handel med begagnat byggmaterial och olika komponenter, allt från fönster och dörrar till toalettstolar och handfat. Återvunnet byggmaterial som inte anses hålla en hög kvalitet bör inte återanvändas. Men kunskapsuppbyggnaden när det gäller återbruk och återvinning av byggmaterial behöver öka. Det behöver också utvecklas byggmetoder och konstruktioner som underlättar återvinning. Det är en uppgift för regeringen att ta de initiativ som krävs för att detta ska bli verklighet.

Sverige behöver också vara i framkant när det gäller att planera hållbart. Det finns också skäl att införa krav på byggnaders klimatpåverkan som successivt minskar utsläppen från bostadsbyggandet och styr mot målet om klimatneutralitet. I detta arbete är de klimatdeklarationer som införts för byggande ett viktigt steg på vägen. Klimatdeklarationerna kommer sannolikt att leda till att trä blir ett mer eftertraktat byggmaterial. Men vid sidan av klimatdeklarationerna behövs också fler insatser för att öka byggandet i trä.

Det får bli en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

30. Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande, punkt 14 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:1454 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 1–3, 6 och 7,

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 60 och

2022/23:2267 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 1 och
bifaller delvis motionerna

2022/23:469 av Mattias Jonsson (S),

2022/23:909 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 37,

2022/23:972 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 11 och 14,

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 9 och

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 169 och 170.

Ställningstagande

Sambället står inför omfattande utmaningar både när det gäller att minska klimatutsläppen och att minimera resursförbrukningen. En mer hållbar resursanvändning inom byggsektorn är en stor och viktig del av denna omställning då svenska byggnader beräknas stå för en femtedel av Sveriges totala klimatutsläpp. Återbruk och återvinning är viktiga delar i ett cirkulärt byggande, men det behövs även förebyggande åtgärder för att undvika att avfall uppstår. Jag ser behov av en mer cirkulär byggnadsprocess där byggmaterial inte längre ses som avfall utan som en resurs som i första hand återbrukas och återanvänds eller som sista alternativ återvinns. Det är därför viktigt att skapa incitament för att återbruka och återvinna byggmaterial både i nyproduktion och vid ombyggnation. För att öka återbruket och återanvändningen vid byggnation bör riksdagen anta ett nationellt mål med krav på minskade avfallsmängder vid nybyggnation. För att skapa större incitament för branschen och köparna att använda mer återvunnet och återbrukat byggmaterial bör regeringen låta utreda effekterna av och vilka ekonomiska styrmedel som skulle leda till en högre grad av återanvändning av byggmaterial vid byggnation.

Utbudet av återbrukat material är styrande för möjligheten att använda sig av detta vid byggnation, och incitament kan behövas för att återförsäljare ska få god tillgång till återbrukat material. Det bör därför utredas hur producenter och återförsäljare kan underlätta återbruk genom bredare producentansvar samt hur återförsäljare kan öka utbudet av återbrukade produkter. Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ.

Även byggmaterial som innehåller miljö- och hälsoskadliga kemikalier riskerar med ett ökat återbruk att cirkuleras vidare i framtiden. Det är därför av största vikt att miljö- och hälsofarliga ämnen fasas ut från byggmaterial för att säkerställa hälsosamma livsmiljöer och för att undvika att skadliga ämnen cirkulerar vidare till framtida byggprojekt. Styrmedel och stödssystem för att fasa ut skadliga ämnen måste komma på plats. Regeringen bör även ta fram ett nationellt mål för att minimera skadliga kemikalier i nybyggda bostäder, förskolor och skolor till 2025.

Ett utvecklat byggande i trä kan bidra till att möta behovet av nya och överkomliga bostäder av god kvalitet. Trä har egenskaper som ger bra förutsättningar för industriell byggproduktion, en hög grad av prefabricering och serietillverkning, vilket på sikt kan pressa byggkostnaderna, effektivisera bostadsbyggandet och öka konkurrensen på marknaden. Det behövs ett större fokus på byggskedet och klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv. I detta hänseende är trä ett bra material eftersom det binder koldioxid i byggnaden under lång tid. Trä är även relativt lätt och minskar på så vis transporterna och förenklar påbyggnader på befintliga fastigheter. Regeringen bör därför ta fram ett nationellt mål om att minst hälften av alla nybyggda bostäder ska byggas med trästomme senast 2025.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

31. Takytor som strategisk resurs, punkt 15 (C, MP)

av Alireza Akhondi (C) och Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:909 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 36 och
2022/23:2190 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 168.

Ställningstagande

Sverige behöver ligga i framkant när det gäller att planera hållbart. Med klimatförändringarna kommer våra hus och fastigheter att utsättas för nya prövningar, och våra byggnader behöver därför anpassas till ett förändrat klimat. Större krav kommer också att ställas på dagvattenhantering, energieffektivitet och hållbar mobilitet. Ambitiösa klimatmål för Sverige som helhet behöver avspeglade sig i bostadsbyggandet. I det här sammanhanget vill vi lyfta fram att taktytor bör betraktas som en strategisk resurs för energiproduktion, dagvattenhantering och ekosystemtjänster. Regeringen bör vidta de åtgärder som krävs för att detta ska bli verklighet.

Det vi anfört ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

32. Klimatanpassning av bebyggd miljö, punkt 16 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:760 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Boverket har i uppdrag att samordna det nationella klimatanpassningsarbetet för den byggda miljön och ska stödja kommunerna i detta arbete. Kommunerna har kommit olika långt i sitt klimatanpassningsarbete, men framöver kommer alla kommuner att behöva vidta olika klimatanpassningsåtgärder för att skydda både människors liv och hälsa och viktig infrastruktur

samt motverka skador på den bebyggda miljön. Många kommuner arbetar i dag med att skydda den bebyggda miljön mot översvämningar och skyfall men det finns många utmaningar. Kostnaderna för dessa åtgärder är ofta relativt höga och ansvaret otydligt. Det gäller både vem som har ansvar för att hantera dagvatten och större regnmängder och vem som har ansvar för att utföra åtgärder för att förebygga andra klimatrelaterade risker. Dessutom är det otydligt vem som har ansvaret för att betala för uppkomna skador. Jag menar att det behöves en tydligare lagstiftning i detta hänseende. Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ.

Värmeböljor medför stora risker för hälsoeffekter på befolkningen. Ihållande perioder av värme under sommaren kan orsaka både hälsoproblem och ökad dödlighet. Riskgrupperna är bl.a. äldre, kroniskt sjuka, personer med funktionsnedsättning, små barn och gravida. Hårdgjorda ytor i städer lagrar värme vilket kan ha negativ hälsopåverkan. Jag anser därför att kommuner bör få i uppdrag att kartlägga klimatrelaterade risker, inkluderat värmeöar som kan utgöra hälsorisker för kommuninvånare vid värmebölja. Regeringen bör vidta de åtgärder som krävs för att tillgodose detta.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

33. Informationsspridning i kristid, punkt 17 (C)

av Alireza Akhondi (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 33.

Ställningstagande

Coronakrisen och covid-19-pandemin har på många sätt påverkat både bostadsmarknaden och våra boendemiljöer. Det är viktigt att vi nu drar lärdom av de erfarenheter som krisen gett upphov till och skapar förutsättningar för att hantera kommande kriser på ett bättre sätt.

Detta är särskilt viktigt eftersom vi befinner oss i ett osäkert omvärldsläge där bl.a. ett krig skapar osäkerhet och ekonomiska risker för enskilda och samhället. Jag menar därför att flera av de reformer som jag föreslår i vår bostadspolitiska motion är nödvändiga. Därutöver ser jag också ett behov av riktlinjer som riktar sig till fastighetsägare, hyresvärdar och bostadsrättsföreningar för att de ska kunna bidra till informationsspridning i kristid. Regeringen bör ta de initiativ som krävs för att ta fram sådana riktlinjer.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Särskilt yttrande

Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (SD)

Mikael Eskilandersson (SD), Angelica Lundberg (SD), Martin Westmont (SD) och Rashid Farivar (SD) anför:

Eftersom vi instämmer i det som utskottet anför avstår vi i detta betänkande från att reservera oss till förmån för våra förslag om åtgärder på bostadsmarknaden.

Vi vill samtidigt för egen del framhålla att vi ser ett behov av att det tas ett helhetsgrepp kring frågor som rör bostadsbyggande och infrastruktur. I motion 2022/23:1009 yrkande 6 har vi därför lagt fram ett förslag om en bred bostads- och infrastrukturberedning. Vi står fortsatt bakom detta förslag, och vi kommer att driva frågan i andra sammanhang.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:64 av Martin Westmont (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för att skapa fler företagsbostäder inom det statliga fastighetsbeståndet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att fler kommuner tillgodoser behovet av företagsbostäder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:401 av Serkan Köse (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att en ny bostadsförsörjningslag tas fram och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:469 av Mattias Jonsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka användningen av trä som fasadmaterial och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:482 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en nationell planering av bostadspolitiken och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:562 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av hur behövlig och obebyggd mark kan utnyttjas bättre och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:564 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda småhusrörelsen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en modern egnahemsrörelse och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:683 av Yasmine Bladelius (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en social bostadspolitik och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:760 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge kommuner i uppdrag att kartlägga klimatrelaterade risker, inkluderat värmeöar som kan utgöra hälsorisker för kommuninvånare vid värmebölja, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra ansvarsförhållanden när det gäller genomförandet av förebyggande klimatanpassningsåtgärder men även för uppkomna skador och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:762 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om blandade boendeformer i alla bostadsområden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nationella mått på boendesegregation ska skapas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra bostadsförsörjningslagen tvingande och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa statliga hyresgarantier och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda statliga lån för renovering av övergivna hus och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:863 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram ny lagstiftning för att reglera BID-samarbeten och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka samverkan mellan stat och kommun i brottsförebyggande syfte och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:883 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en samordnare i syfte att se över förutsättningarna för att skapa en nationell bostadskö för våldsutsatta och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nationell målsättning om att dubblera antalet träd i landets städer samt en regel om att varje fällt träd ska ersättas med minst två nya och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka vägledningen till kommuner och stadsdelsnämnder om att lämna fler grönytor oklippta sommartid i syfte att gynna den biologiska mångfalden och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur städernas tak och väggar kan utnyttjas för att öka mängden grönska och ekosystemtjänster inne i tätorter och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:909 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta arbetet med att se över nedskrivningsreglerna i syfte att finna lösningar som underlättar bostadsbyggande i hela landet, och att en utredning bör tillsättas för att föreslå lämpliga förändringar i årsredovisningslagen, och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de statliga kreditgarantierna bör riktas tydligare mot svaga marknader och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Boverket vid handläggning av de statliga kreditgarantierna ska beakta varierande fastighetsvärden på svaga marknader och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad information och rådgivning kring de statliga kreditgarantierna och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att taktytor bör betraktas som en strategisk resurs för energiproduktion, dagvattenhantering samt ekosystemtjänster och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler insatser för att öka byggandet i trä och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:910 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en bostadssocial utredning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en analys behöver göras kring vilka åtgärder och modeller för en modern social bostadspolitik som är lämpliga att införa i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behoven av en ny social bostadssektor och hur den i så fall ska utformas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny egnahemsrörelse och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja bildandet av byggemenskaper och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga regelverken när det gäller bostadsformer för äldre och att upprätta en grundläggande standard för trygghetsboende som är användbar i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ökad social samvaro, exempelvis genom gemensamhetslokaler och kollektivboenden för äldre, och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av bostadsanpassningsbidraget och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att tillskapa en nationell bostadskö för personer som utsatts för våld så att dessa snabbt kan ges förtur till bostäder och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram ny lagstiftning för att reglera BID-samarbeten och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera behovet av statliga insatser för att underlätta arbetet för verksamheter och projekt som syftar till att minska segregation och utsatthet och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga och motverka trångboddhet och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om motståndskraft mot kriser och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behoven av riktlinjer till fastighetsägare, hyresvärdar och bostadsrättsföreningar för att de ska kunna bidra till informationsspridning i kristid och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:937 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska tillsätta en bred utredning om bostadsbyggande på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:972 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad satsning på forskning och utveckling av modern träbyggnadsteknik och

- anpassning av byggregler till nya träbaserade material samt byggmetoder och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mer forskningsresurser bör omfördelas till ny träbyggnadsteknik och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1009 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur en säkrare närvaro för polis, annan blåljuspersonal och ordningsvakter kan tillses genom stadsplanering i bostadsområden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga otrygga områden och identifiera behoven av trygghetsskapande åtgärder och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell handlingsplan för trygga bostadsområden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på nationell nivå signalera vikten av och möjliggöra ökade förutsättningar för lokal användning av samverkansmodeller och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om huruvida en metod i likhet med CPTED kan implementeras från nationell nivå för användning i stadsbyggnadsprocessen lokalt och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en bostads- och infrastrukturberedning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera möjliggörande av eget boende i villa och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt typgodkänt småhus och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det där studentbostäder behövs bör göras markanvisningar för studentbostäder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner där det finns universitet eller högskolor, tillsammans med lärosätena bör planera för tillräckligt med studentbostäder och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra K3-redovisningsreglerna så att bostadsbyggande på svaga bostadsmarknader inte hindras i onödan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1032 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett återinfört investeringsstöd samt översyn av lagstiftningen kring allmännyttiga bolag och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1215 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en nationell strategi för att säkerställa allas rätt till en bostad till en överkomlig kostnad och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör införa en ny bostadsförsörjningslag, som omfattar både stat och kommun, i enlighet med Vänsterpartiets förslag och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tas fram en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen en gång per mandatperiod, som även bör innehålla en redovisning av hur bostadsmarknaden under den senaste mandatperioden fungerat avseende vilka bostadsbehov som inte tillgodoses samt vilka åtgärder som planeras för att åtgärda dem, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att dels studera Wienmodellen med fokus på finansieringen av nyproduktion av hyresrätter, dels föreslå hur motsvarande modell skulle kunna tillämpas i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur ett statligt byggbolag med uppgift att bygga främst billiga hyresrätter kan upprättas och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att alla kommuner formulerar en träbyggnadspolicy, eller liknande strategi, där både småhus, flerbostadshus och offentligt tillkomna byggnader hanteras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nedskrivningsreglerna bör förändras så att fler hyresbostäder byggs i landsbygdskommuner och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag bör ändras så att begreppet ”affärsmässiga principer” utgår och tillkännager detta för regeringen.

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett förfarande där det krävs tillstånd från länsstyrelsen vid försäljning av bostäder ägda av kommunala bolag bör återinföras och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör utreda hur man kan säkerställa ett långsiktigt förbud mot utförsäljningar inom allmännyttiga bostadsbolag och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör vara obligatoriskt för alla kommuner att ha minst ett allmännyttigt bostadsbolag, eller om behovet kan uppfyllas genom regional samverkan, och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den generösa undantagsklausulen, 5 § lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, bör tas bort och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna bör åläggas att tydligare redogöra för vilka ändamål värdeöverföringen har gått till, detta för att säkerställa att den är korrekt genomförd, och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en regel i lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag som säkerställer att olovliga värdeöverföringar från allmännyttiga bostadsbolag återbetalas till det kommunala bostadsbolaget bör införas och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla kommuner ska vara skyldiga att i egen regi, eller genom regional samverkan, tillhandahålla en bostadsförmedling som genom transparenta regler förmedlar hyresbostäderna, såväl privata som allmännyttiga, i en kommun, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett förtydligande bör infogas i 8 § lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar om att den absoluta majoriteten av bostäderna som förmedlas ska göra det genom turordning efter kötid och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett krav bör införas på privata fastighetsägare att fördela 80 procent av sitt lediga bostadsbestånd till en kommunal eller regional bostadsförmedling och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med lagförslag som innebär att hyresvärdar, privata såväl som allmännyttiga, inte ska kunna ställa orimligt höga inkomstkrav som exkluderar stora grupper av människor vid uthyrning av bostäder och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1311 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan (båda S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga kommuners skyldigheter och säkerställa möjligheten att ge förtur till bostad för våldsutsatta och deras barn och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1333 av Matilda Ernkrans och Karin Sundin (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av hur Sverige kan få till stånd ett bostadsbyggande för hela landet till gagn för hela befolkningen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1339 av Amalia Rud Pedersen och Adrian Magnusson (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en bred översyn av boendesituationen för studenter och se över lämpliga åtgärder i motionens anda och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att återinföra investeringsstödet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett statligt fastighetsbolag och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1454 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda effekterna av ekonomiska och andra nationella styrmedel och vilka av dessa som skulle leda till en högre grad av återanvändning av byggmaterial vid byggnation och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nationellt mål för att öka andelen byggmaterial som återbrukas eller återanvänds från rivning, renovering och nybyggnation och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur producenter och återförsäljare kan underlätta återbruk genom bredare producentansvar, liksom hur återförsäljare kan öka utbudet av återbrukade produkter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att implementera styrmedel och stödsystem för att fasa ut skadliga kemikalier i byggmaterial och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nationellt mål för att minimera skadliga kemikalier i nybyggda bostäder, förskolor och skolor till 2025 och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1655 av Anders Ådahl (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en modell för låga trösklar till bostadsmarknaden och med jämförbara förutsättningar för olika upplåtelseformer och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta arbetet med att se över nedskrivningsreglerna i syfte att finna lösningar som underlättar bostadsbyggande i hela landet, och att en utredning bör tillsättas för att föreslå lämpliga förändringar i årsredovisningslagen, och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de statliga kreditgarantierna för bostadsbyggande bör riktas tydligare mot svaga marknader och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C):

58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en samordnare i syfte att se över förutsättningarna för att skapa en nationell bostadskö för våldsutsatta och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1701 av Lina Nordquist (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga åtgärder för att säkra vardagen för människor med behov av elrullstol/permobil och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera behovet av statliga insatser för att underlätta arbetet för verksamheter och projekt som syftar till att minska segregation och utsatthet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga och motverka trångboddhet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1963 av Joakim Järrebring m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag på åtgärder för att stödja Sveriges kommuner att klara bostadsförsörjningsansvaret, för att stimulera ökad bostadsproduktion av framför allt prisvärda hyresrätter och åtgärder för att underlätta för förstagångsköpare att ta sig in på den ägda marknaden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:2026 av Mattias Vepsä m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behovet av fler bostäder för växande storstadsregioner och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2028 av Mattias Vepsä m.fl. (S):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behovet av fler bostäder för en växande Stockholmsregion och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för finansiering för att bygga på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa stöd till bo- och byggemenskaper och till kollektiv- och generationsboenden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Statens Bostadsomvandling AB ett utökat uppdrag att bygga äldreboenden i kommuner med svaga ekonomiska förutsättningar, för att därigenom bidra dels till äldreboenden, dels till att befintliga bostäder kan erbjudas nya köpare, och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP):

59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja lokaldelning och flexibilitet i syfte att minska behovet av nybyggnation och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska klimatpåverkan av nödvändig ny- och ombyggnation genom ökad återanvändning och återvinning av byggnadsmaterial, mer byggande i trä samt en maxgräns för klimatpåverkan och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C):

168. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att taktytor bör betraktas som en strategisk resurs för energiproduktion, dagvattenhantering samt ekosystemtjänster och tillkännager detta för regeringen.
169. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler insatser för att öka byggandet i trä och tillkännager detta för regeringen.
170. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återbruk och återvinning av byggmaterial och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skillnaderna i boendekostnader mellan dem som hyr och dem som äger behöver minska, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en bostadspolitik där det byggs blandat i hela landet i stället för sårlosningar som hotar att ytterligare splittra vårt land, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bostaden som social rättighet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en ny samlad bostadsförsörjningslag och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna ska kunna åläggas planering och byggande så att invånarna har tillgång till bra och hållbara bostäder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de kommuner som överlåter bostadsförsörjningsansvaret till grannkommunerna inte ska kunna ta för givet att kunna räkna hem statens stöd för andra satsningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten tydligare ska ta ledningen och hantera bostadsförsörjningen som den tvärssektoriella fråga den är och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell handlingsplan för bostadsförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda formerna för att staten ska kunna bidra med fler aktiva åtgärder inom bostadspolitiken och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla formerna för en statlig byggbonus och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet att utveckla ett nytt statligt investeringsstöd för hyresbostäder med villkorade krav på socialt ansvarstagande och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga bort bostadsbristen och skapa en balans som kan bidra till att lösa trångboddheten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta, utvärdera och vid behov utveckla arbetet mot social dumpning och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de i motionen angivna pågående utredningarna får fullgöra sina uppdrag

och lämna förslag inom respektive område, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:2267 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett nationellt mål om att minst hälften av alla byggnader senast 2025 ska byggas med trästomme och tillkännager detta för regeringen.